

INNHALDSFORTEGNELSE

side

DEL I RÅDETS ARBEID

1.	<i>Rådets sammensetning og vedtekter</i>	4
2.	<i>Rådets virksomhet mai 2001 - mai 2002</i>	4
2.1	<i>Allmennkringkasting i et europeisk perspektiv</i>	4
2.2	<i>Allmennkringkastingssituasjonen i Italia</i>	5
3.	<i>Rådets forslag til kriterier for vurdering av allmennkringkasting</i>	10
3.1	<i>Bakgrunn</i>	10
3.2	<i>Kriterier for vurdering av allmennkringkasting</i>	11
4.	<i>Oppfølging etter Rådets rapport 2000</i>	13
4.1	<i>Redaksjonell selvstendighet</i>	13
4.1.1	<i>P4 Radio Hele Norge</i>	13
4.1.2	<i>NRK</i>	15
4.1.3	<i>Premisser og oppfølging</i>	15

DEL II MEDIEPOLITISKE PERSPEKTIV

5.	<i>Mediepolitiske utfordringer</i>	16
5.1	<i>Nasjonale perspektiv</i>	16
5.1.1	<i>Generelt</i>	16
5.1.2	<i>Teknologisk utvikling</i>	16
5.1.3	<i>Allmennkringkastingskravene</i>	18
5.1.4	<i>Kommersielle allmennkringkasteres rammevilkår</i>	18
5.1.4.1	<i>Konsesjon for riksdekkende analogt reklamefinansiert fjernsyn</i>	18
5.1.4.2	<i>Konsesjon for riksdekkende analog reklamefinansiert radio</i>	19
5.1.4.3	<i>Ny radiokonsesjon på riksplan</i>	20
5.1.5	<i>Allmennkringkastingsrådets rammevilkår</i>	21
5.1.5.1.	<i>Forholdet til Kringkastingsrådet</i>	21
5.1.5.2	<i>Økonomi</i>	22
5.1.5.3	<i>Tilsynsrollen</i>	23
5.1.5.4	<i>Sekretariat</i>	23
5.2	<i>Internasjonale perspektiv</i>	24
5.2.1	<i>Allmennkringkasting i EU-sammenheng</i>	24
5.2.2	<i>Begivenheter av samfunnsmessig betydning</i>	25
5.2.3	<i>Beskyttelse av mindreårige seere</i>	26
5.3	<i>Høringer</i>	26

DEL II VURDERING AV RADIO- OG FJERNSYNSKANALENES PROGRAMVIRKSOMHET

6.	<i>Grunnlaget for vurderingene</i>	27
6.1	<i>Generelt</i>	27
6.2	<i>Programundersøkelser i regi av Allmennkringkastingsrådet</i>	28
6.2.1	<i>Programundersøkelsene i 1996</i>	28
6.2.1.1	<i>TV-nyhetene i norske allmennkringkastingskanaler</i>	28
6.2.1.2	<i>Radionyhetene i norske allmennkringkastingskanaler</i>	29
6.2.1.3	<i>Kulturdekningen i radio</i>	29
6.2.1.4	<i>Kulturdekningen i TV</i>	30
6.2.1.5	<i>Allmennkringkasting for barnepublikummet</i>	30
6.2.2	<i>Programundersøkelsene i 1997</i>	30
6.2.2.1	<i>Debatten er demokratiets salt</i>	30
6.2.2.2	<i>Variasjon i eteren</i>	31
6.2.3	<i>Programundersøkelsene i 1998</i>	31
6.2.3.1	<i>Verden i norsk TV</i>	31
6.2.3.2	<i>Utlandet i norsk radio</i>	32
6.2.4	<i>Programundersøkelsen i 1999</i>	32
6.2.4.1	<i>Kulturdekningen i allmennkringkastingskanalene</i>	32
6.2.5	<i>Programundersøkelsene i 2000</i>	35
6.2.5.1	<i>Formelle rettigheter</i>	35
6.2.5.2	<i>Samisk allmennkringkasting</i>	36
6.2.5.2.1	<i>Sametingets vedtak</i>	36
6.2.5.2.2	<i>Samisk medieundersøkelse</i>	37
6.2.5.3	<i>Undersøkelse av dekningen av etniske og språklige minoriteter i allmennkringkastingskanalene</i>	38
6.2.6	<i>Programundersøkelsen i 2001</i>	41
6.2.6.1	<i>En kvalitativ undersøkelse av utvalgte program i P4</i>	41
6.2.6.2	<i>Innspill om virkelighetsfjernsyn</i>	47
7.	<i>Radiokanalene</i>	49
7.1	<i>NRK radio</i>	49
7.1.1	<i>NRK P1</i>	50
7.1.1.1	<i>Programprofil</i>	50
7.1.1.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	51
7.1.2	<i>NRK P2</i>	54
7.1.2.1	<i>Programprofil</i>	54
7.1.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	55

7.1.3	<i>NRK Petre</i>	58
7.1.3.1	<i>Programprofil</i>	58
7.1.3.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	59
7.2	<i>P4 Radio Hele Norge</i>	62
7.2.1	<i>Programprofil</i>	63
7.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	65
8.	<i>Fjernsynskanalene</i>	73
8.1	<i>NRK Fjernsynet</i>	73
8.1.1	<i>NRK 1</i>	73
8.1.1.1	<i>Programprofil</i>	73
8.1.1.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	74
8.1.2	<i>NRK 2</i>	81
8.1.2.1	<i>Programprofil</i>	81
8.1.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	82
8.2	<i>TV 2</i>	88
8.2.1	<i>Programprofil</i>	88
8.2.2	<i>Forholdet til allmennkringkastingskriteriene</i>	89
9.	<i>Allmennkringkastingstilbudet samlet</i>	97
	<i>Litteraturliste</i>	103

DEL I RÅDETS ARBEID

1. Rådets sammensetning og vedtekter

Allmennkringkastingsrådet har fra 1. januar 2000 følgende medlemmer:

1. Leder: lektor Linda Kjerstad, Ålesund
2. Informasjonsrådgiver Iwar Arnstad, Stjørdal
3. Lektor Anna Jorunn Avdem, Lærdal
4. Professor Einar Niemi, Tromsø
5. Professor Helge Rønning, Oslo
6. Førsteamanuensis Gro Shetelig Kruse, Oslo
7. Professor Bjørn Sørensen, Trondheim

Medlemmene er oppnevnt av Kulturdepartementet for perioden fram til 31. desember 2003.

Rådets mandat lyder i sin helhet slik:

Rådet skal vurdere om programvirksomheten i NRK, TV 2 og P4 Radio Hele Norge er i samsvar med prinsippene for allmennkringkasting slik disse fremkommer i TV 2s og P4s konsesjonsvilkår og i de overordnede målsettinger som Stortinget har lagt til grunn for NRKs virksomhet. Som grunnlag for vurderingen utarbeider Kulturdepartementet i samråd med kringkasterne og rådet kriterier for evaluering av allmennkringkasting.

Rådet skal ikke vurdere enkeltprogram, men ta stilling til hvorvidt den samlede programprofil er i samsvar med prinsippene for allmennkringkasting. Som ledd i denne vurderingen kan likevel aspekter ved enkeltprogram trekkes inn til belysning av mer generelle forhold. I den forbindelse kan rådet overfor departementet peke på hvilke programkategorier som bør styrkes.

Rådets vurderinger skal legges frem for Kulturdepartementet i form av en årlig rapport innen 15. mai det påfølgende år.

2. Rådets virksomhet mai 2001 - mai 2002

Rådet har i denne perioden hatt fem ordinære møter, samt ett telefonmøte. I to av disse møtene var representanter fra allmennkringkasterne tilstede. I november 2001 hadde rådet møte med TV 2, NRK og P4 og i februar 2002 med P4 og NRK. Kringkasterne redegjorde for programtilbudet i 2001 og -planene for 2002 sett i forhold til allmennkringkastingskriteriene og oppfyllelsen av disse. I september 2001 var rådet på studiereise til Italia.

2.1 Allmennkringkasting i et europeisk perspektiv

Kringkastingspolitikk er for en stor del et nasjonalt anliggende, tuftet på det enkelte lands særegne kulturelle og politiske forutsetninger. Samtidig fører den økte internasjonaliseringen til et større behov for samordning av regulering og mediepolitiske målsetninger over

landegrensene. Gjennom EØS-medlemsskapet inkorporeres EU-lovgivning i norsk rett, og det er særlig *The European Television Without Frontiers* direktivet som danner grunnlaget for fjernsynspolitikken i EU. Fjernsynsdirektivet inneholder eksempelvis regler om vederlagsfri adgang til fjernsynsoverføring av begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning og om det enkelte medlemslands adgang til å innføre nærmere eller strengere regler på direktivets område. Disse bestemmelsene gir nasjonalstaten anledning til å begrense markedets virkeområde og en ramme for utformingen av allmennkringkasteroppdraget i det enkelte land, jf. punkt 5.2.2 nedenfor om begivenheter av samfunnsmessig betydning.

Selv om *public service* er et velkjent begrep i de fleste europeiske landene, er det betydelige variasjoner i forståelsen av begrepet og praktisering fra land til land. Public service virksomhetene har imidlertid mange felles utfordringer, som økt internasjonalisering, økt kommersialisering og konkurranse, og ikke minst den teknologiske utvikling. Situasjonen for de norske allmennkringkasterne har flere trekk felles med andre i Europa. Utviklingen i EU-retten og i det enkelte medlemsland vil ha betydning for de norske forholdene.

Allmennkringkastingsrådet ønsker å ha et internasjonalt, komparativt perspektiv i sitt arbeid. Dette er bakgrunnen for at Allmennkringkastingsrådet over tid har besøkt europeiske tilsynsorgan og kringkastere, og høsten 2001 reiste til Italia for å studere den italienske allmennkringkastingssituasjonen. Rådets redegjørelse er basert på informasjon fra besøkene og på forberedende gjennomgang av materiale fra Knut Kristian Hauger og Matthew Hibberd. Rådets studiereise inkluderte møter med den offentlig eide kringkasteren RAI, den parlamentariske kommisjonen *La Commissione parlamentare della Vigilanza* og det nye medietilsynet som ble opprettet i 1997, *L'Autorità per le Garanzie nelle comunicazioni* (heretter kalt AGCOM). Rådet besøkte også den norske ambassaden i Roma.

2.2 Allmennkringkastingssituasjonen i Italia

RAI

Rådet besøkte *Viale Mazzini*, som er RAIs hovedkvarter i Roma. Her møtte blant andre daværende kringkastingspresident Roberto Zaccaria. Kringkastingspresidenten er øverste leder i det administrative rådet i RAI (*Consiglio di Amministrazione*). Rådet har redaksjonell innflytelse og utnevner et stort antall personer i stillinger i RAI, som fjernsynsdirektøren, visedirektører og avdelingsledere for de tre nyhetsavdelingene (Hauger 2000). Rådsmedlemmene utnevnes for to år av gangen av presidentene Senatet og Parlamentet. Denne formen for utnevning ble vedtatt av Parlamentet i 1993 i et forsøk på å avskaffe systemet med offentlige stillinger i bytte mot politisk støtte til regjeringspartiene, *la lottizzazione*. Slike endringstiltak er ofte vanskelige å gjennomføre, og i praksis medfører fortsatt rådets politiske tilknytning at det blir sårbart for utskiftninger ved endrede politiske forhold (Hibberd 2001). Zaccaria som var nominert av Olivenalliansen, ble utnevnt som kringkastingspresident fra 1998, og gjenvalgt i 2000. Som et resultat av endringene i regjeringen og parlamentet etter valget i mai ble det reist spørsmål om utskiftning. Ifølge EBU's nettsider er Antonio Baldassarre nå utnevnt til ny kringkastingspresident i RAI, og det er oppnevnt nye medlemmer i det administrative rådet.

Målsettinger for den offentlige kringkasteren RAI er uavhengighet, pluralisme og ”*public service*”. I den generelle innledningen av *Tjenestekontrakten* står blant annet:

”... the issue of access to information, culture, training and communication networks as a prerequisite for the fulfilment of people’s rights and the functioning of the democratic system...the licensee shall still ensure – also under new forms and according to the criteria of internal pluralism, completeness and objectiveness – the reaching of those information, cultural and social goals which traditionally have characterized it as against the other companies operating in the communication sector...”

Pluralisme

Pluralisme er det sentrale prinsippet i den italienske *public service-ideologien*. Innholdet i begrepet *il servizio pubblico* får sin praktiske utforming i vilkårene i avtalen mellom RAI og staten v/det italienske Kommunikationsdepartementet. I 1994 fikk RAI konsesjon for nasjonale radio- og fjernsynssendinger i Italia for de neste 20 årene. Konsesjonsvilkårene fastsettes nærmere i den såkalte *Tjenestekontrakten*, og som inngås for tre år av gangen. Som nevnt ovenfor gir Parlamentskommisjonen generelle retningslinjer for RAI, og har en rådgivende rolle i forbindelse med utformingen av denne kontrakten.

Den nåværende Tjenestekontrakten utløper 31. desember 2002. Kontrakten skal reforhandles innen 1. juli 2002, for så å gjelde for den neste treårsperioden 2003-2005. I kontraktens innledning oppsummeres de generelle målene for ”public service”-virksomheten (engelsk versjon s. 2):

”- to ensure an unbiased, complete, and independent information service in the framework of the pluralistic system of all those working in the communication sector
- to allow the widest expression of the various political, social and cultural demands of society and contribute to the creation of a critical conscience;
- to promote...the Country’s full cultural identity, lifelong education, multimedia literacy, peoples free access to events of general interests so as to contribute to enrich the content and the compliance with the fundamental right of citizenship;
- to promote the Country’s productive, creative and cultural abilities, thus favouring a balanced development of the national audiovisual communication system ...avoid the technological progress and the multiplication of offers leading to the marginalization of one system to another;
- to promote the technological development of this sector through initiatives capable of favouring multimedia innovations and experiments
- to promote the spreading of the Italian language and culture all over the world...”

Ett vilkår i *Tjenestekontrakten* er at 65 prosent av RAIs sendeflate skal bestå av *public-service* program, og minst 80 prosent av sendeflaten i den tredje kanalen. Det framgår også av kontrakten at disse programmene skal sendes innenfor sentral sendetid (s. 7). Mer spesifikt lister kontrakten opp krav om at RAI skal sende programmer innenfor følgende genre: nyhetsprogram, informasjonsprogram, kulturprogram (tema som vitenskap, historie, kunst og miljø, og begivenheter innenfor teater, kino, musikk og opera, litteratur, utøvende kunstnere og ballet etc), samfunnsprogram (*”service programmes”*) – dagsaktuelle saker, sosiale tema av generell interesse, med spesiell referanse til samfunnsbehovene, eksempelvis eldre, helse, miljø, pensjoner, skattespørsmål, forbrukerspørsmål og de som refereres til som ”de svakeste i samfunnet” (*”weakest walks of population”*). RAI skal også sende barne- og ungdomsprogram og sportsprogram. Hver sjettede måned skal RAI rapportere til Parlamentskommisjonen om genredekingen i alle de tre kanalene, i et detaljert dokument som gir en statistisk oversikt

over hvor mange timer av de ulike programmene som er sendt, samt prosentandelen av den totale sendetiden. RAI skal også årlig rapportere om kriteriene som legges til grunn i fordelingen av lisensinntektene på alle kanalene.

RAI forpliktes også til å øke tekstingen av sendingene. Målsettingen er å øke tekstingen med 10 prosent i forhold til 1999-nivå (art. 6). Det framgår også av kontrakten at RAI skal ta spesielt hensyn til de sosiale-, religiøse- og sysselsettingsproblemer utenlandske borgere som bor i Italia møter. Hensynet gjelder også fremme av integrasjonsprosesser og sikring av nødvendig informasjon om flyktingenes rettigheter og plikter. I forlengelsen av dette skal også kringkasteren lage et tilbud til språklige minoriteter, spesielt i områder disse bor. RAI har også som oppdrag å spre og fremme ulike kulturelle og sosiale forhold i lokalsamfunnene (art. 11).

I bytte mot programforpliktelsene er RAI delvis finansert av lisens. Lisensen er fortsatt RAI's viktigste inntektskilde, men tendensen de siste årene er at andelen gradvis reduseres (RAI Annuario 1999). Den italienske lisensavgiften er, til tross for den seneste økningen i 2000, fortsatt en av de laveste i europeisk sammenheng (RAI Annuario 1999). Lisensen er, som i Norge, basert på at man har et mottakerapparat. Størrelsen på avgiften beregnes hvert år ut fra en fast formel. Til forskjell fra det NRK, finansierer RAI også sin virksomhet med reklameinntekter. Fordelingen mellom lisens og reklame i regnskapene indikerte hvor mye *public-service* programmer som kan forventes i RAI (Hauger 2000:63). Selv om Haugers funn er at RAI oppfyller den kvantitative målsetningen, er samtidig konsekvensen av RAI's motprogrammering mot den kommersielle Mediaset sine kanaler, at veldig mange *public-service* programmer sendes utenfor beste sendetid og at den største andelen finnes i nisjekanalene Raitres programmer. Dette bekreftes i Hibberds artikler. Ifølge daværende kringkastingspresident Zaccaria inneholder *Tjenestekontrakten* i hovedsak kvalitative mål. Dette gir både klassifiseringsproblemer og vanskeliggjør i stor grad kontroll. Etter hans syn ligger det i kontrakten at underholdningsprogrammer ikke regnes som *public-service*. Når det gjelder fiksjon blir kvaliteten det avgjørende vurderingstemaet for RAI.

Parlamentskommisjonen

Mandatet til *La Commissione parlamentare della Vigilanza* (heretter kommisjonen) er å overvåke virksomheten til RAI. Kommisjonen består av 40 medlemmer, hvorav 20 utpekes av presidenten i Senatet (regjeringen) og 20 av presidenten i Parlamentet (opposisjonen). Sammensetningen av kommisjonen skal være representativ for de parlamentariske gruppene. Kommisjonen velger selv styreformann. Kommisjonen har åpne møter minimum annenhver uke, og ofte blir RAI invitert. I disse møtene vil vanligvis en representant fra hver av de parlamentariske gruppene delta. Da rådet besøkte kommisjonen i september 2001 var ny styreformann ennå ikke utnevnt etter valget i mai samme år.

Kommisjonen lager retningslinjer for RAI's programvirksomhet. Tilsynet har langt på vei et politisk fundament, og eventuelle påpekninger vil ikke få rettslige følger. Det er det nye medietilsynet som har den formelle sanksjonsmyndigheten overfor aktørene på medieområdet, men kommisjonens beslutninger kan få politiske konsekvenser for RAI. Kontrollfunksjonen skal ikke være en sensurordning, og kommisjonen vil i liten utstrekning blande seg inn i enkeltprogrammer i RAI. Debatten vil i hovedsak reises etter at det eventuelle programmet er kringkastet. Et hovedfokus for kommisjonen er å sørge for at de relevante politiske syn identifiseres og kommer til orde i programmer med politisk innhold.

Kommisjonen evaluerer virksomheten i tråd med de retningslinjer som er fastsatt etter hyppig rapportering fra RAI. Det må oppnås 2/3 flertall i kommisjonen for å reise spørsmål om å skifte ut styret i RAI. I tillegg til kommisjonens tilsyn med RAIs daglige programvirksomhet, implementerer den også mediepolitiske retningslinjer i driften og godkjenner oppbyggingen av sendeskjemaet. Kommisjonen rapporterer årlig til Parlamentet, og har en viktig rådgivende rolle i forbindelse med fastsettelsen av Tjenestekontrakten, som omfatter konsesjonsvilkårene for RAI, hvert tredje år.

Den nye medieloven av 1997 og det nye medietilsynet AGCOM

Med den nye loven av 1997 ble også det nye medietilsynet *AGCOM* opprettet, og skal oppfylle EUs krav om uavhengige tilsynsorgan på medieområdet. *AGCOM* framholdes også som den første ”*single regulator*” eller ”*the convergence regulator*” i europeisk sammenheng. Hensikten med det nye medietilsynet er å samle tilsynet med innhold og distribusjon i ett organ på grunn av forventet framtidig sammensmeltning av de ulike mediene. Tilsynet omfatter kringkasting, presse og telekommunikasjon, og *AGCOM* skal fremme konkurranse og stimulere til investeringer i Italia på dette området. Medietilsynets øverste leder utpekes av presidenten i Italia etter forslag fra ministerrådets president. Av de øvrige åtte kommisærene utpekes fire av Senatet og fire av Parlamentet. Disse utgjør rådet/styret i medietilsynet. Videre er tilsynet organisert i ulike avdelinger, med hovedkontor i Napoli, og har over 250 tilsatte. I møtet med det nye medietilsynet *AGCOM* fikk vi en redegjørelse om sentrale spørsmål som tilsynet nå arbeider med; blant annet implementeringen av bestemmelsene om beskyttelse av mindreårige i EU-direktivet, nytt reklameregulering og en gjennomgang av reglene i forhold til ”virtuell reklame” og ”split screen”, bestemmelser om eierskapsbegrensning, vurdering av behovet for innholdsregulering i en digital framtid med ubegrensede frekvensressurser, og dagens tilsyn med at prinsippet om ”par condicio” (i betydningen av at alle politiske interesser skal ha like mye taletid) følges.

Rådet har et meget bredt mandat, og dets hovedoppgave på radio- og tv-området er å gi Kommunikationsdepartementet råd om frekvensspørsmål og å utvikle den nasjonale frekvensplanen. En slik frekvensplan ble godkjent av *AGCOM* i 1998, og representerer den første samlede frekvensplanen på 20 år. En annen hovedoppgave er tilsyn med ”public service”-virksomheten. Til forskjell fra tidligere kan medietilsynet lage utkast til avtaleverket mellom Kommunikationsdepartementet og RAI, og kontrollere om kringkasteren oppfyller avtalevilkårene. Rådet fører også tilsyn med om RAI følger retningslinjene som Parlamentskommisjonen har satt. Rådet godkjenner vilkårene for privat kringkasting i bakkenett, mens konsesjonene tildeles av Kommunikationsdepartementet.

Den nye kringkastingsloven inneholder også bestemmelser som berører forholdet mellom RAI og den private kringkasteren Mediaset. Ingen enkeltaktør kan eie mer enn 20 prosent av de tilgjengelige analoge fjernsynskanalerne. I praksis reduserer loven antall RAI-kanaler som kan finansieres av reklame fra tre til to, og antall Mediaset-kanaler som kan distribueres terrestrielt til to. *AGCOM* bestemte i august 2001 at Mediasets ”*Rete 4*” skal distribueres via satellitt og RAIs ”*Rai 3*” skal bli reklamefri innen desember 2003.

AGCOM innførte i juli 2001 nye reklameregler, herunder ble også EU-direktivets regler om plassering av reklame implementert i italiensk rett. Spesifikt ble det innført et forbud mot å

avbryte tegneserier for barn med reklame. Medietilsynet har bygget opp kontrollmekanismer for å hindre at programinnhold som er alvorlig til skade for mindreårige blir sendt.

AGCOM fører også tilsyn med at mediene følger prinsippet om ”*par condicio*”, om balansering av taletid mellom politiske grupperinger i valg- og folkeavstemningskampanjer. I en ny lov nr. 28 av 2000 har *AGCOM* fastsatt nye regler for å sikre lik adgang til private radio- og fjernsynssendinger som inneholder politiske meninger. Parlamentskommisjonen har utstedt tilsvarende regler for RAI's sendinger. Slik skal prinsippet om ”*par condicio*” være sikret. Det er et svært detaljert regelverk på dette området, og tilsynet omfatter et kontrollapparat som på et svært detaljert nivå overvåker og registrerer innholdet i slike program. Dersom en kringkaster bryter bestemmelsene kan *AGCOM* kreve at ”balansen gjenopprettes”, gjennom tilgang til taletid.

Tilsyn

Kontrollapparatet som overvåker og registrerer innholdet i kringkastingssendingene ble opprettet av *AGCOM*'s råd i januar 2000. Kontrollprosjektet startet i februar 2000, med fokus på fire hovedområder:

- 1) brukerbeskyttelse, spesielt beskyttelse av mindreårige
- 2) kringkasternes programforpliktelser
- 3) reklame
- 4) pluralisme - politisk, kulturell og sosial

For hvert område identifiserer prosjektet:

- a) subjektene for tilsynet (nasjonale eller lokale kringkastere, terrestrielle eller satellittkringkastere)
- b) prosedyre og omfanget av eventuelle sanksjoner
- c) hvem som er ansvarlig for tilsyn av om bestemmelsene overholdes, og hvem som er ansvarlig for å ilegge sanksjoner (informasjonen hentet fra *AGCOM*'s nettsider).

Vedtak og sanksjoner som iverksettes av *AGCOM* kan påklages til domstolene.

Rådet besøkte også denne delen av *AGCOM*, som er lokalisert i Roma. Tilsynet har foreløpig et fokus på nasjonale kringkastere, men i en senere fase er planen å utvikle spesielle modeller for å inkludere også større deler av den lokale tv- og radiovirksomheten. Virksomheten gir en svært omfattende og detaljert database for programvirksomheten til de nasjonale kringkasterne i Italia.

Digital teknologi og nye kanaler/tjenester

Ifølge Matthew Hibberds artikkel *Public Service Broadcasting in Italy: Historical Trends and Future Prospects (May 2001)* er det blant *AGCOM*'s hovedoppgaver å fremme konkurranse, være et rådgivende organ for den italienske regjeringen på de audiovisuelle- og telepolitiske områdene, fremme tilretteleggelsen av retningslinjer og standarder for disse tjenestene, være tvisteløser og voldgiftsinstans for aktørene i mediebransjen. *AGCOM* har blant annet koordinert planene for digitalt terrestrielt fjernsyn i Italia. Myndighetenes målsetting er å redusere risikoen ved investering i digital-tv og å oppmuntre aktørene til å delta i denne utviklingen. I 1998 ble det oppnevnt en komite for utviklingen av digitale tjenester, med

medlemmer fra medietilsynet og kringkastingsindustrien (RAI). Komiteen la så fram sin rapport i april 2000. Den anbefalte en rask utbygging av et terrestrielt digitalt fjernsynsnett, med nær full dekning (95 %) i 2006, garantere dagens aktører konsesjoner i det nye digitale nettet, gi førsteprioritet til nye interaktive tjenester, og tilby både operatører og konsumenter finansielle og skattemessige fordeler. Videre skal både innhold og nettverk konsesjoneres (Hibberd 2001).

Rådets ekskursjon til RAIs studio og produksjonslokaler bekreftet at allmennkringkasteren forbereder seg til å møte ny konkurranse blant annet ved å etablere nisjekanaler. Rådet besøkte blant annet studioet til den nye satellittkanalen "Rainews". Kanalen er en 24 timers nyhetskanal, som sammen med "Raisport Sat" og "RAI Educational" utgjør tre av nisjekanalene som RAI sender via satellitt. Ifølge Hibberd er kanalene lisensfinansierte, men kun tilgjengelig for satellittkunder. Fra midten av 1999 introduserte RAI ytterligere tre temakanaler: "RaiSat Show" (nasjonal og internasjonal underholdning), "RaiSat Cinema" (film), "RaiSat Ragazzi" (barne-tv), RaiSat Album" (historiske klipp) og RaiSat Gambero Rosso" (mat og drikke), (RAI Annuario 1999).

Den positive holdningen til den digitale utviklingen avspeiles også i *Tjenestekontraktens* kapittel IV om ny teknologi og nye tjenester:

"...the licensee shall pay particular attention to the study and testing of new means for production and broadcasting,...by actively cooperating in the definition of new international standards...provided that this does not undermine the public service, the licensee shall also commit itself to extending the range of services managed jointly with national and foreign companies and groups, so as to express its mission as enterprise and acquire new skills and technologies..."

Det framgår av artikkel 27 at RAI kan utvikle nye tjenester, tema-/nisjekanaler, 24 timers informasjonskanaler og eksperimentere med *ad-hoc* kanaler i samarbeid med myndighetene. Videre fastsetter kontrakten RAIs forpliktelse til å fullføre testplanen for det digitale bakkenettet.

3. Rådets forslag til kriterier for vurdering av allmennkringkasting

3.1 Bakgrunn

Rådet har på bakgrunn av NRKs vedtekter, konsesjonsvilkårene for P4 og TV 2 samt målsettinger Stortinget har nedfelt for allmennkringkasting gjennom behandlingen av ulike mediepolitiske dokument de seneste år utarbeidet et sett kriterier for vurdering av allmennkringkastingskanalene.

Rådet erfarer at dialogen med kringkasterne fungerer godt. Det synes som om kringkasterne har akseptert rådets rolle og vurderingsgrunnlag. Rådet vil imidlertid påpeke at NRK Petre, som den eneste kanalen, fortsatt ikke rapporterer etter forutsetningen. Rådet forutsetter at NRK ved framleggelsen av neste års allmennkringkasterregnskap presenterer tilstrekkelig detaljerte opplysninger om denne kanalens programvirksomhet overfor rådet.

Rådet legger til grunn at den enkelte allmennkringkastingskanal i prinsippet skal tilby bredden

av program som faller inn under allmennkringkasterforpliktelsene, selv om en har akseptert en viss profilering av den enkelte kanal innen eksempelvis NRKs radiovirksomhet. Rådet har tidligere pekt på at de nye temakanalene/spesialkanalene NRK nå tilbyr ikke er å anse som allmennkringkasting i ordinær forstand. Med den teknologiske utviklingen en nå er inne i, vil mulighetene for kanaldifferensiering imidlertid bli så store, at det på sikt vil være behov for klargjøring av visse grunnleggende forutsetninger. Til tross for at digitaliseringen innen lydkringkastingen skjer raskt, har den i dag ikke kommet så langt at frekvenskapasiteten åpner for en sterk utvidelse av radiotilbudet i hele landet. Så lenge det er slik at spesialkanalene hovedsakelig kan mottas i de store byene, kan NRK Radio ikke se hele sin virksomhet under ett. De tre basiskanalene - P1, P2 og Petre - må derfor hver for seg danne grunnlag for Rådets vurderinger. Det kan ikke anses akseptabelt om NRK viser til at sentrale allmennkringkastingsforpliktelser ivaretas av en av spesialkanalene. Dersom spekteret av spesialkanaler skulle bli allment tilgjengelig for hele befolkningen, mener rådet at det er grunnlag for å foreta en prinsipiell gjennomgang av de kriteriene som skal benyttes for evaluering av NRKs virksomhet. Foreløpig må spesialkanalene ses på nettopp som et spesialtilbud for avgrensede publikumsgrupper. Tilbudet i dem må derfor ikke gå ut over tilbudet i basiskanalene.

3.2 Kriterier for vurdering av allmennkringkasting

- 1. Sendingene skal kunne mottas av hele befolkningen.*
- 2. Sendingene skal inneholde en variert programmeny med program for såvel brede som smale lytter/seergrupper, herunder barn og unge, den samiske befolkningsgruppe, etniske og andre minoriteter.*
- 3. Det skal være daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.*
- 4. Allmennkringkastingsprogrammene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur.*
- 5. Allmennkringkastingskanalene skal ha redaksjonell selvstendighet.*

PRESISERINGER

Kriterium 1:

Dette kriteriet innebærer at full geografisk dekning skal være målet for alle kanaler. Allmennkringkasting skal være et tilbud til hele befolkningen. Graden av oppfyllelse av kravet framgår av faktisk dekningsprosent og eventuelle planer for økning av denne.

Kriterium 2:

Med "variert programmeny" siktes det til:

(a) *Genremangfold:* Programflatene skal være sammensatt av ulike typer programmer, eventuelt programinnslag. Rene musikkflater, med eller uten bilder, er for eksempel åpenbart ikke allmennkringkasting, heller ikke 24-timers nyhetssendinger. Det skal både i radio og TV veksles mellom nyheter, aktualiteter, musikk, underholdning, samtaleprogram, dokumentar/reportasje etc.

(b) *Tematisk mangfold*: Alt fra hverdagsnære til sentrale offentlige saker, kultur og livssynsspørsmål skal være representert.

(c) *Fordypning*: Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv må være til stede.

Med “brede og smale seer/lyttergrupper” menes det:

(a) *Publikumshenvendelse*: En variasjon i publikumsorientering som ligger innbakt i genre- og temamangfoldet. Det innebærer et krav om veksling mellom programmer som i prinsippet er henvendt til alle eller de fleste over en viss alder og programmer som er vendt til spesielle alders- eller interessegrupper (i betydningen “med spesielle interesser”). De “brede” programmene tenkes som “brede” enten fordi de omhandler forhold man mener i prinsippet angår alle, eller fordi de har et innhold man ut fra formodninger og viten om kulturell smak mener vil falle i smak hos et flertall eller i alle fall en stor del av befolkningen. “Nisjeprogram” er sendinger/innslag der publikumspotensialet kan være begrenset.

(b) *Representasjon*: Det avgjørende er at det reelle sosiale og kulturelle mangfoldet i befolkningen er reflektert i rimelig grad, altså at retten til representasjon i offentligheten for diverse sosiale og kulturelle grupper, verdier og interesser er ivaretatt. Dette innebærer også et krav om sendinger med samisk språk.

For at kravene ovenfor skal være meningsfulle, må mangfoldet i programtyper og publikumsorienteringer også finnes innen henholdsvis radio- og TV-mediens sentrale sendetider.

Kriterium 3:

Dette kravet innebærer en løpende grundig orientering og analyse av viktige samfunns- og kulturspørsmål, såvel nasjonale som internasjonale. Slik skal allmennkringkastingen bidra til at folk har et godt grunnlag for selvstendig tenkning og handling som samfunnsmedlemmer. Vurderingen av hvordan dette kravet tilfredsstilles har både kvantitative og kvalitative dimensjoner.

Kriterium 4:

(a) Styrking av norsk språk må først og fremst innebære at det tas videst mulig i bruk, i alle dets former: bokmål, nynorsk og dialekter - men også i ulike stil-leier. Det tradisjonelle kravet om 25 prosent nynorskandel i NRK er en påminnelse om nynorskens hevd på en rimelig representasjon. I henhold til kravet i punkt 2 skal det også være sendinger på samisk.

Klar og tydelig tale hos programmedarbeidere er et selvfølgelig krav til riksdekkende kringkasting.

(b) Å styrke norsk identitet må i stor grad dreie seg om å fremme bevisstheten om det mangfold av identiteter og livsformer Norge nå rommer. Dessuten er en bredest mulig dekning av internasjonale forhold med kulturimpulser fra ulike deler av verden viktig som bidrag til økt bevissthet om hva det vil si å være innbygger i Norge.

(c) Å styrke norsk kultur må primært dreie seg om å styrke kulturlivet i Norge ved å ta det i bruk i programvirksomheten. Allmennkringkastingskanalene skal samlet sett ta hele kulturlivet i bruk. Både høyt og lavt, lokalt og nasjonalt, etnisk norsk og “unorsk”, og med

åpning for varierte uttrykk. Her må det imidlertid være rom for ulik profilering av kanalene, for eksempel med hensyn til hovedtyngden i deres musikktilbud. Minst 50 prosent av førstegangssendingene skal være produsert i Norge, jf. punkt 6 i TV 2s konsesjonsvilkår som stiller krav om 50 prosent norskprodusert stoff innen utløpet av konsesjonsperioden.

Kriterium 5:

Dette er først og fremst et krav om at kringkastingsselskapenes redaksjoner innenfor allmennkringkastingsprinsippenes rammer skal arbeide fritt i forhold til andre mediebedrifter, eiere, offentlige eller private maktsentra.

Den redaksjonelle uavhengigheten er ønskelig av hensyn til ytringsfriheten og kritikkfunksjonene i den offentlige samtalen, altså til grunnleggende demokratiske, journalistiske og medieetiske idealer, som allmennkringkasterne forventes å bestrebe seg på å leve opp til.

4. Oppfølging etter Rådets rapport 2000

4.1 Redaksjonell selvstendighet

Blant Kulturdepartementets krav til allmennkringkasterne er at de skal være redaksjonelt selvstendige. Rådet har presisert denne forutsetningen i retning av framfor alt å dreie seg om at kringkastingsselskapenes redaksjoner skal arbeide fritt i forhold til eiere, offentlige og private maktsentra samt andre mediebedrifter. Den redaksjonelle uavhengigheten anses å være en forutsetning for reell ytringsfrihet og for at media skal kunne ivareta kritikkfunksjonen i den offentlige samtalen - fungere som den fjerde statsmakt. Det dreier seg altså om grunnleggende demokratiske, medieetiske og journalistiske ideal.

4.1.1 P4 Radio Hele Norge

På generelt grunnlag har rådet gjennomgående vært positiv til kanalene utifra kravet om redaksjonell selvstendighet i tidligere års rapporter. Etter at rådet hadde utarbeidet sin rapport for 2000, ble rådet imidlertid gjort kjent med forhold i P4 som bidro til å reise tvil om kanalens redaksjonelle uavhengighet. Utgangspunktet var en sak reist av P4 mot staten v/Finansdepartementet. Tvisten dreide seg om hvordan man avgiftsmessig skulle klassifisere situasjonen som oppsto når en annonsør påtok seg en plikt til å levere en gjenstand eller tjeneste til bruk som premie i konkurranser arrangert av P4 i redaksjonell sendetid. Retten konkluderte med følgende:

”...at P4 ved sin omtale av annonsør og premie i konkurransene i realiteten har levert en reklametjeneste. Den merprofilering annonsøren får på denne måten har han betalt vederlag for i form av en byttehandel hvor denne påtar seg å stille med premier. Således foreligger det en avgiftspliktig omsetning i henhold til merverdiavgiftsloven § 13 annet ledd nr. 8, jf. §3.”

Ettersom det ifølge kringkastingsforskriftene (§3-12) er tillatt å presentere premier så lenge premiepresentasjonen ikke er mer omfattende enn den informasjon som med rimelighet vil være påkrevd for å orientere publikum om premien, er det ikke gitt at P4s praksis i 1994 og 1995 – perioden saken var basert på – var direkte i strid med regelverket for kringkasting. I

fjorårets rapport understreket rådet at dette var forhold de aktuelle myndigheter måtte vurdere. Det rådet imidlertid festet seg ved, var opplysninger gjengitt i saken vedrørende P4s avtaler med annonsørene. Her het det:

”Avtalene er forholdsvis detaljert når det gjelder beskrivelsen av hvordan konkurransene skal avvikles. Ofte er det avtalt at promotionaktivitetene skal foregå, og premiene deles ut, samtidig som reklamekampanjen pågår. Det er opplyst hvilke programmer aktiviteten (og dermed omtalen) skal inngå i, hvilken ukedag, klokkeslett og antall ganger den skal sendes. Spørsmålene lytterne skal besvare er oftest utarbeidet i samarbeid med kunden, men i noen tilfeller er det helt overlatt til kunden å lage spørsmålene. I enkelte av avtalene fremgår det uttrykkelig at prisen kunden skal betale er ”eksklusiv premier”, og i noen tilfeller har man i denne sammenheng benyttet begrepet ”møytelse”.”

I saken dokumenterte retten kommunikasjonen mellom P4 og en annonsør, og konkluderte:

”Etter dette legger retten til grunn som ubestridt at det er reklameeffekten som er den motiverende faktor for at P4s medkontrahenter (annonsørene) stiller premier til disposisjon for konkurransene.”

I et offentliggjort tillegg til rådets rapport for 2000 konkluderte rådet med at en anså den praksis som ble beskrevet i Oslo byretts dom av 31. mai 2001 klart å være i strid med allmennkringkasternes krav om redaksjonell selvstendighet, og at den representerte et alvorlig brudd med rådende medieetiske ideal. Rådet understreket at en ikke var kjent med hvilke avtaler P4 fortsatt hadde med annonsørene, men var av den oppfatning at dommen reiste tvil om P4s redaksjonelle uavhengighet og integritet. Rådet benyttet på generelt grunnlag anledningen til å understreke at aktivitet **tilsvarende** den P4 hadde vært involvert i den aktuelle perioden i 1994 og 1995 ble ansett å være i strid med allmennkringkastingskriteriene.

Spørsmål angående P4s aktivitet sett i forhold til kringkastingslovens krav om at innhold og presentasjonsform i sponsede program må være slik at kringkasternes redaksjonelle integritet opprettholdes, ble reist av Statens medieforvaltning ved brev av 13. juni 2001 til P4. Det ble her vist til forarbeidene til bestemmelsen i lovens § 3-4, som presiserer at sponsor ikke skal kunne påvirke programmets innhold eller presentasjonsform. I brev til medieforvaltningen av 29. juni 2001 viser P4 til at kanalen har foretatt en juridisk gjennomgang av avtalepraksis fra oppstart i 1993 med sikte på å avdekke mulige brudd på gjeldende regelverk samt medieetiske retningslinjer. Gjennomgangen viste at P4 hadde noen få avtaler i oppstartårene 1993-1995 som stred mot gjeldende regler, og at P4 på det aktuelle tidspunktet hadde noen avtaler som var upresist og uheldig formulert. Overfor medieforvaltningen opplyste P4 at det ville bli laget nye standardavtaler. P4 ville formalisere de interne retningslinjene og skjerpe rutinene for praktiseringen av disse. Det ble videre lagt til grunn at P4 ville be om råd fra Norsk Redaktørforening i saken.

Rådet er i møte med P4 orientert om at regler for reklame og sponing i kanalen er utarbeidet, og at ledelsen har gjort disse kjent i organisasjonen.

4.1.2 NRK

Etter at rådet hadde avsluttet sitt arbeid med rapporten for 2000 ble en tilsvarende sak vedrørende NRK offentliggjort. I programmet ”Fakta på lørdag” om fornøylesparken

Tusenfryd sendt i NRK1 7. juli 2001 konkluderte Statens medieforvaltning med at programmet representerte et brudd med regelverket både når det gjaldt krav om identifisering av sponsor og i kraft av å være klart markedsførende for sponsors virksomhet. NRK ble ilagt et overtredelsesgebyr på kr 500 000 for brudd på kringkastingslovens § 3-4, første og tredje ledd.

I forlengelsen av dette har rådet tatt opp sponning som særskilt tema i møte med kringkasterne. NRK opplyste her at ledelsen har hatt en gjennomgang av problemstillinger relatert til sponning med tilsatte. I denne sammenheng er følgende fire hovedtiltak prioritert:

- Internopplæring med fokus på juridisk forståelse og redaksjonell bevissthet
- Skille mellom redaksjonelt arbeid og markedsvirksomhet. Ansvar for sponseavtaler legges til markedsavdelingen.
- Revidering av avtaleverket, både i form av standardavtaler til intern bruk og utkast til avtaler mellom frie produsenter og sponsorer.
- Dialog med Statens medieforvaltning.

NRK understreket overfor rådet at troverdighet og integritet er NRKs fremste aktivum, og viktig i allmennkringkasterrollen. Rådet slutter seg fullt ut til dette. Rådet finner imidlertid grunn til å stille spørsmål ved om alle deler av NRKs programvirksomhet er i tråd med dette. I ulike sammenhenger har NRKs program "Lotto-trekning" blitt trukket fram som problematisk ut ifra et uavhengighetsperspektiv. I den senere tid har disse sendingene ikke bare omfattet selve trekningene, men i økende grad reportasjer der tidligere vinnere forteller om de positive konsekvensene gevinsten fra spillet har hatt for deres liv. Uavhengig av hvem som har produksjonsansvar for sendingene, har NRK redaksjonelt ansvar, og må sørge for at kringkasters integritet opprettholdes. Rådet er av den oppfatning at det ikke er tilfelle dersom sendingene fungerer markedsførende i forhold til spillskapet.

4.1.3 Premisser og oppfølging

Problemstillinger knyttet til produktplassering og salgsfremmende henvisninger i redaksjonelt materiale representerer sentrale medieetiske utfordringer i en situasjon der kommersialiseringstendensene i mediebransjen stadig blir mer omfattende. Ikke bare kringkasters egen aktivitet i forhold til aktuelle sponsorer står sentralt, men også produksjonsselskap som leverer til kringkasterne. Uavhengig av hvilken befattning kringkasterne har med selve produksjonsprosessen, står de i siste instans redaksjonelt ansvarlig for det kringkastede programmet. Det blir i en slik sammenheng avgjørende at allmennkringkasterne etablerer en høy medieetisk standard internt for å sikre redaksjonell uavhengighet og integritet. Dersom allmennkringkasterne i framtida skal kunne fungere ut ifra grunnleggende demokratiske ideal, og slik opprettholde sin legitimitet, er det en nødvendig forutsetning at publikum kan ha tillit til kanalenes uavhengighet i forhold til økonomiske, politiske og andre maktsentra.

I St.meld.nr.57 (2000-2001) I ytringsfrihetens tjeneste, understreker Kulturdepartementet at åpen debatt om medieetiske spørsmål – både om generelle prinsipper og om enkeltsaker og overtramp – er en absolutt forutsetning for at et system basert på medieetisk selvjustis som det norske skal fungere. For at mediene skal fylle sin samfunnsrolle, kreves at journalistikkens samfunnskritiske holdning også rettes mot det enkelte mediets egen journalistikk og samfunnsrolle. I den grad dette ikke gjøres, vil mediene heller ikke gi publikum grunnlag for

selvstendige og velfunderte meninger om samfunnsspørsmål og nyhetshendelser. (s.73) Rådet slutter seg fullt ut til dette, og vil peke på allmennkringkasternes særlige forpliktelser i en slik sammenheng.

Når rådet her reiser problemstillinger knyttet til kringkasternes redaksjonelle uavhengighet, har dette direkte sammenheng med konkrete saker som har vært omtalt i media. Rådet har ikke tidligere hatt tilgang til informasjon som belyser disse forholdene. Dette har ikke sammenheng med at rådet ikke har vært opptatt av problematikken tidligere. Snarere tvert imot. Situasjonen er et utslag av rådets rammevilkår. Rådet er i all hovedsak avhengig av statistikk og opplysninger innsendt fra allmennkringkasterne. Bare i avgrenset omfang har rådet økonomiske ressurser til å foreta selvstendige undersøkelser. Når en så langt ikke har funnet det mulig å undersøke om allmennkringkasterne innfrir kravet om redaksjonell selvstendighet, demonstrerer dette rådets klare behov for økte bevilgninger for å kunne innfri sitt mandat.

DEL II MEDIEPOLITISKE PERSPEKTIV

5. Mediepolitiske utfordringer

5.1 Nasjonale perspektiv

5.1.1 Generelt

Rammevilkårene for de nasjonale allmennkringkasterne er i stadig endring. Utbredelsen av ny digital kommunikasjonsteknologi vil endre rammene for de nasjonale allmennkringkasternes virksomhet. Den sterke veksten av kommersielle kringkastingstjenester vil øke behovet for å opprettholde et allmennkringkastingstilbud som blant annet omfatter kulturpolitisk viktige områder som markedet ikke finner det interessant å dekke.

5.1.2 Teknologisk utvikling

I sin redegjørelse om NRK for Stortinget 28. februar 2002 skisserte kultur- og kirkeministeren hovedtrekkene i Regjeringens foreløpige opplegg for tildeling av konsesjon til utbygging og drift av et digitalt bakkenett for fjernsyn. Hun viste til Stortingets forutsetning om at NRKs digitale sendinger på sikt skal dekke hele folket, og at NRK ikke kan skru av de analoge sendingene før de digitale sendingene har en tilfredsstillende dekningsgrad og det store flertallet av seerne har skaffet seg nødvendig mottakerutstyr. På denne bakgrunnen legges det opp til en rask utbygging av et digitalt bakkenett, slik at perioden med parallelle sendinger kan bli tilsvarende kortere. Hun viste også til at et digitalt bakkenett er den eneste realistiske måten å få til digital utsending av NRKs distriktstilbud.

Regjeringen har gått bort fra modellen der kapasiteten i nettet skulle tildeles de aktørene som tilbyr de ulike tjenestene, primært kringkasterne. Disse skulle så samarbeide om å bygge ut og drive nettet. Erfaringen med denne modellen fra andre land, eksempelvis Sverige, har vist at oppslutningen i folket har gått sent. Etter eksempel fra Storbritannia går Regjeringen i stedet

inn for en annen modell, som også både Finland og Portugal vil følge. Kapasiteten som ikke er satt av til allmennkringkasterne blir disponert av ett selskap, som så deler kapasiteten ut til andre i samsvar med retningslinjer fra myndighetene. Kapasiteten vil bli tildelt en aktør etter kunngjøring. Modellen tilrådes av Statens medieforvaltning og Post- og teletilsynet.

Regjeringens opplegg for utlysning av konsesjon til utbygging og drift av digitalt bakkenett for fjernsyn, framgår av høringen av 15. mars 2002:

- *All kapasiteten i de tre multipleks som foreløpig er klargjort skal disponeres av én aktør.*
- *En tredel av kapasiteten i nettet skal være landsdekkende. Allmennkringkasterne skal være reservert plass til sine allmennkringkastingssendinger i den landsdekkende delen av nettet.*
- *To tredeler av kapasiteten kan bygges ut til å dekke en så stor del av befolkningen som det er kommersielt grunnlag for.*
- *Lokal-TV skal sikres kapasitet.*
- *Kapasiteten i nettet skal hovedsakelig brukes til fjernsyn. Deler av kapasiteten kan brukes til andre tjenester, for eksempel data- og teletjenester. Et digitalt bakkenett kan også brukes til toveis bredbåndstilknytning til Internett.*
- *Det vil ikke bli gitt statlige tilskudd til utbygging, drift mv. av nettet.*
- *Det vil ikke bli krevet inn noen form for konsesjonsavgift.*
- *Fjernsynssendingene i nettet skal være underlagt norsk jurisdiksjon. Dette innebærer at kringkasterne må være etablert i Norge, ha norsk kringkastingskonsesjon og følge den norske kringkastingslovgivningen.*

Rådet understreker betydningen av at det og i framtida finnes et allmennkringkastingstilbud som er allment tilgjengelig. Problematikken omkring en mulig utestenging av en stor del av publikum må stå sentralt ved planleggingen av overgangen fra analoge til digitale sendinger.

Rådet mener det er viktig at alle åpne sendinger, og da særlig allmennkringkasternes, fortsatt vil bli tilgjengelig over alle distribusjonsplattformer. Videre anser Rådet det viktig å sikre at de norske allmennkringkasterne får en godt synlig plass i framtidens elektroniske programguider.

De to allmennkringkasterne NRK og TV 2 har sammen dannet selskapet Norges Televisjon AS (NTV), med formål å søke konsesjonen for riksdekkende digitalt bakkenett. Ifølge pressemeldingen i forbindelse med nydannelsen i januar 2002 er ”*et grunnleggende mål å få til en rask utbredelse av digitalt tv-mottak for dermed å kunne slukke det analoge bakkesendernet så raskt som mulig*”. Videre vektlegges behovet for fortsatt sterke allmennkringkastere i en digital virkelighet, og at NRK og TV 2 gis en sentral rolle i en av plattformene for digital-tv. I posisjonen som nettkonsesjonær vil selskapet søke samarbeid med andre distribusjonsplattformer for å gi den elektroniske programguiden et sterkt norsk innhold. Det framgår også av pressemeldingen av 28. januar at finansiering av digitalbokser vil være en integrert del av selskapets virksomhet.

I orienteringen om NRK i Stortinget 28. februar 2002 gjorde kultur- og kirkeministeren det klart at regjeringen ville ta endelig stilling til valg av opplegg for utlysning når høringen er avsluttet. Parallelt med høringen utreder departementet også alternative distribusjonsformer. Høringsfristen var 12. april 2002.

5.1.3 Allmennkringkastingskravene

Rådet mener utviklingstendensene på mediesektoren medfører et klart behov for styrking av den offentlige allmennkringkasteren, samt regulerings- og stimuleringsiltak som sikrer mangfold innenfor kringkastingsmediene. Generelt sett vil allmennkringkastingsprinsippene ikke bli uaktuelle verken i den umiddelbare eller noe fjernere framtid. Tvertimot, disse prinsippene vil nettopp være med på å sikre den reelle ytringsfrihet, og gi adgang til offentligheten for flest mulig grupper og synspunkter. Ytringsfrihetskommisjonen la i sin innstilling til grunn at det burde finnes et bredest mulig utbud av ytringer, der flest mulig synspunkt og grupper får komme til orde. Dette mener Allmennkringkastingsrådet må ses i sammenheng med det sjettede ledd i kommisjonens forslag til ny grunnlovsparagraf: ”*Det paaligger Statens Myndigheder at lægge forholdene til rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale.*” Særlig relevant er dette i forhold til opprettholdelse og styrking av de kravene som stilles til allmennkringkasterne når det gjelder minoritetsgruppers ytringsfrihet.

Rådets standpunkt har vært at NRKs allmennkringkasteroppdrag bør formuleres eksplisitt i et offentlig dokument. Kultur- og kirke departementet har med bakgrunn i EU-kommisjonens kommunikasjon om statsstøtteregler og allmennkringkasting påbegynt dette arbeidet, jf også merknadene under punktene 5.1.5.3 og 5.2.1. I sin orientering om NRK i Stortinget 28. februar 2002 tok statsråden, med henvisning til denne kommunikasjonen, opp behovet for en nærmere presisering av hvilke aktiviteter kringkastingslisensen skal finansiere (s 6):

”Det er no naudsynt å gi ein meir presis definisjon kva for oppgåver NRK skal ha. Ikkje berre av omsyn til EØS-avtalen, men mest av omsyn til lyttarane og sjåarane... Det vil vera ein klar fordel at publikum veit kva for tilbod dei kan krevja frå NRK. Eg har derfor sett i gang eit arbeid med å avgrensa og definera allmennkringkastingsoppdraget.”

5.1.4 Kommersielle allmennkringkasteres rammevilkår

5.1.4.1 Konesjon for riksdekkende analogt reklamefinansiert fjernsyn

15. oktober 2001 fikk TV 2 AS fornyet konsesjon for riksdekkende analogt reklamefinansiert fjernsyn. Konsesjonen gjelder for perioden 1. januar 2003 til 31. desember 2009. Konsesjonsvilkårene er endret i forhold til nåværende konsesjon, blant annet skal TV 2 betale et engangsvederlag, stort 150 millioner kroner, samt både et inntektsuavhengig og et inntektsavhengig vederlag årlig. Vilkårene omfatter også mer presise programkrav enn i dag. Innledningsvis slås det fast at konsesjonens formål er å fastsette plikter som bidrar til at *”norske TV-seere får et enkelt tilgjengelig, bredt og kvalitativt høyverdig TV-tilbud som ivaretar hensynet til alle grupper i det norske samfunnet”*. Konsesjonens kapittel tre omhandler både de generelle og de mer spesifikke programkravene. Her framgår blant annet at TV 2 skal utøve virksomheten etter prinsippene for ytringsfrihet og redaksjonell selvstendighet, samt basere sendingene på prinsippene for allmennkringkasting:

”Dette innebærer at;

- a. programmenyen skal ha tematisk og sjangermessig bredde, både hva gjelder sammensetningen av programkategorier og sammensetningen innenfor den enkelte programkategori, jf også § 3-3.*
- b. det skal være programmer både for brede og smale seergrupper*
- c. sendingene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur.*

d. minst halvparten av TV 2s sendinger skal være norskspråklige.”

Videre heter det i § 3-3 Spesifikke krav til sendingene:

- 1. TV 2 skal ha daglige, egenproduserte nyhetssendinger.*
- 2. TV 2 skal ha jevnlig sendte aktualitets- og dokumentarprogrammer*
- 3. TV 2 skal ha daglige norskspråklige sendinger for barn under 12 år med mindre det foreligger spesifikke redaksjonelt begrunnede unntak.*
- 4. TV 2 skal jevnlig ha norskspråklige sendinger for unge.*
- 5. TV 2 skal sende norskspråklig drama.*
- 6. TV 2 skal ha egne programmer som gjenspeiler mangfoldet i norsk og internasjonalt kulturliv.*
- 7. TV 2 skal ha egne programmer eller programinnslag for den samiske befolkning. Disse skal som hovedregel være på samisk.*
- 8. TV 2 skal ha egne programmer eller programinnslag for etniske minoriteter.*
- 9. TV 2 skal sende livssynsprogrammer.*

Konsesjonen inkluderer også eksplisitte vilkår om målformer og teksting for hørselshemmede, henholdsvis i § 3-4: ”TV 2 skal benytte begge de offisielle norske målformene” og i § 3-5: ”TV 2 skal tekste sendingene i tidsrommet 1800 til 2200 hver dag for hørselshemmede. Dette gjelder programmer der teksting er teknisk og praktisk mulig i forhold til produksjonstid. Lar det seg ikke gjøre å tekste hele sendingen skal enkeltinnslag om mulig tekstes.

TV 2 skal ta i bruk teknologi for automatisert simultanteksting av sine direktesendte nyhets- og aktualitetsprogrammer så snart slik teknologi er tilgjengelig og kvalitetsmessig tilfredsstillende. Inntil slik teknologi tas i bruk skal TV 2 tekste reprisene på direktesendte aktualitetsprogrammer.”

Kapittel 3 sier også noe om TV 2s intensjon om å styrke andelen norskspråklig produksjon i konsesjonsperioden. Videre fastsettes at TV 2 skal utarbeide allmennkringkasterregnskap i overensstemmelse med de til enhver tid gjeldende standarder fra EBU hvert år. Dette skal sendes Statens medieforvaltning innen 15. mars.

Allmennkringkastingsrådet ser positivt på at de påpekninger som er gjort gjennom årene i rådets rapporter nå langt på vei er formalisert i de prinsipielle og spesifikke kravene til sendingene. Rådet er også tilfreds med at konsesjonsvilkårene nå setter eksplisitte krav om teksting for hørselshemmede.

5.1.4.2   *Konsesjon for riksdekkende analog reklamefinansiert radio*

Konsesjonen for riksdekkende analog reklamefinansiert radio er nå utlyst med søknadsfrist 4. september 2002. Konsesjonen skal tildeles for en ny ti-årsperiode fra 1. januar 2004. Ifølge departementets pressemelding 31. mai 2002 er allmennkringkastingsprofilen skjerpet. Videre framgår det av søknadsdokumentet for radiokonsesjonen at vilkårene blir endelig fastsatt ved tildeling, blant annet med utgangspunkt i Allmennkringkastingsrådet og departementets presiseringer av P4 Radio Hele Norge ASAs allmennkringkastingsforpliktelser i inneværende konsesjonsperiode. Søknadsdokumentet skisserer minimumsvilkårene. Det framgår at disse kan presiseres nærmere, og at det kan bli stilt ytterligere vilkår i den endelige konsesjonen. Noen av vilkårene som skisseres på programområdet gjengis her:

”Konsesjonærens sendinger skal baseres på prinsippene for allmennkringkasting. Dette innebærer:

- *tematisk og sjangermessig bredde, både hva gjelder sammensetningen av programkategorier og innenfor den enkelte programkategori*
- *at sendeflaten skal inneholde programmer og musikk for både brede og smale lyttergrupper*
- *at sendingene har analytiske, kritiske og fordypende perspektiv*
- *at sendingene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur*

Spesifikke krav til sendingene

Verbalinnslag som ikke er reklame, sponsoridentifikasjon eller programinformasjon skal utgjøre en betydelig del av sendetiden.

Som et minimum må følgende programkategorier inngå i sendingene:

- *daglige, egenproduserte nyhets- og aktualitetssendinger med nasjonale og internasjonale nyheter som presenterer og kommenterer både det norske og internasjonale nyhetsbildet*
- *programmer med hovedvekt på eller innslag om livssyn*
- *daglige programmer spesielt rettet mot barn og unge*
- *daglige programmer på samisk for den samiske befolkning*
- *programmer med hovedvekt på eller innslag for etniske minoriteter*
- *bruk av de offisielle norske målformene og dialektene*
- *et bredt spekter av norskspråklig og norskkomponert musikk”*

Programvilkårene inkluderer også krav til konsesjonærens redaksjonelle selvstendighet, samt at programvirksomhet skal utøves etter prinsippene for ytringsfrihet.

Hovedkontor og sentral nyhetsredaksjon må lokaliseres utenfor Oslo. Det blir stilt krav til at sendingene skal ha minst 90 prosent dekning via FM-båndet. Den som blir tildelt konsesjonen for riksdekkende analog reklamefinansiert radio skal betale 160 millioner kroner til statskassen ved tildeling av konsesjonen.

Rådet er positiv til at merknader rådet har hatt om programvirksomheten i P4 i tidligere års rapporter er fulgt ved utformingen av programkrav til den kommende konsesjonæren, og at allmennkringkastingsforpliktelsene skjerpes i forhold til kravene i den nåværende konsesjonen. Rådet merker seg det fokus som settes på norsk musikk og det eksplisitte kravet om at verbalinnslagene skal utgjøre en betydelig andel av sendetiden.

5.1.4.3 Ny radiokonsesjon på riksplan

I debatten i Stortinget 25. april 2001 om mediemeldingen orienterte kultur- og kirkeministeren om at departementet vil utrede mulighetene for å etablere en ny radiokonsesjon på riksplan. Hun uttrykte at en slik etablering i minst mulig grad bør medføre negative konsekvenser for etablerte kanaler.

I forbindelse med utlysningen av riksdekkende analog reklamefinansiert radio orienterte departementet om at det vil bli utlyst og tildelt ytterligere en konsesjon til radiosendinger.

Konsesjonen vil få en dekningsgrad på 50-70 prosent av befolkningen, og det vil også for denne konsesjonen bli stilt program- og vederlagskrav. Utlysningen og tildelingen forventes å skje i løpet av 2003. Departementet gjør oppmerksom på at: ”*de nevnte forutsetningene for en ny konsesjon kan bli endret, blant annet som følge av endrede politiske eller tekniske forhold... at slike endringer ikke gir grunnlag for erstatning eller andre rettigheter for noen*”

Rådet vil understreke viktigheten av å sikre nivået på allmennkringkastingstilbudet. Det er neppe mulig med den lave dekningsgraden å stille tilsvarende programkrav i den nye ”P5-konsesjonen” som til den riksdekkende radiokonsesjonæren. Dette, sammen med at den nye konsesjonen sannsynligvis vil dekke de mest befolkningstette områdene, kan etter rådets syn føre til konkurransevridning til fordel for ”P5 konsesjonæren”. Allmennkringkastingsrådet frykter at dette kan føre til en ytterligere svekking av allmennkringkastingstilbudet i radio i forhold til dagens situasjon, jf. rådets høringsuttalelse som er gjengitt i punkt 5.3 nedenfor.

5.1.5 Allmennkringkastingsrådets rammevilkår

5.1.5.1 Forholdet til Kringkastingsrådet

I fjorårets rapport pekte rådet på at Kringkastingsrådet i dag er den mest sentrale arenaen for prinsipdiskusjoner om NRKs rolle som kringkaster. Tidligere var Allmennkringkastingsrådet representert i NRKs programråd, men ved nedleggelsen av P4 og TV 2s programråd ble også representasjonen i Kringkastingsrådet avvirket.

I forhold til P4 og TV 2 har rådet etablert gode rutiner for kommunikasjon, og sikret rimelig kontinuitet i dialogen med kringkasterne. I forhold til NRK har det ikke vært mulig å etablere kontakt av et slikt omfang som rådets mandat skulle tilsi. Ettersom Kringkastingsrådet representerer det organet NRK har kontinuerlig kontakt med, og sørger for oppdatert faglig informasjon til, mente rådet det var lite formålstjenlig å etablere fora på siden av og i tillegg til den aktiviteten NRK har i forhold til Kringkastingsrådet. Rådet henvendte seg derfor til Kulturdepartementet for å få vurdert muligheten for en form for representasjon i Kringkastingsrådet. Kulturdepartementet bad ved brev av 23. juli 2001 om en uttalelse fra Kringkastingsrådet i saken. I brev av 6. september 2001 uttaler Kringkastingsrådet følgende:

”Det er Kringkastingsrådets oppfatning at det også i fremtiden vil være naturlig å opprettholde et skille mellom de to rådene. Allmennkringkastingsrådet og Kringkastingsrådet har ulike oppdrag og – ikke minst – ulike oppdragsgivere. Allmennkringkastingsrådets oppdrag er som kjent å levere rapporter om allmennkringkasterne til Kulturdepartementet. Rådet skal forholde seg til konsesjonsbetingelser og politisk bestemte overordnede målsettinger for slik kringkastingsvirksomhet.

Kringkastingsrådets oppgave er å drøfte NRKs programpolitikk og programtilbud, behandle klager og gi råd til NRK. Rådets medlemmer er rett nok oppnevnt av regjering og storting, men rådet bestemmer selv hva det skal mene noe om. Kringkastingsrådet er mao et forum for debatt om NRK, for NRK og allmennheten. Det bør derfor også i fremtiden forbli et frittstående organ som kan dyrke det frie ordskiftet om NRK mest mulig uavhengig av NRKs fagdepartement og andre statlig/politiske organ – inklusive Allmennkringkastingsrådet.

Konklusjon: Kringkastingsrådet vil uttrykke skepsis til tanken om et mer formalisert samarbeid med Allmennkringkastingsrådet.”

Kulturdepartementet slutter seg ved brev av 28. september 2001 til Kringkastingsrådets vurdering, og anmoder om at rådet på annen måte sørger for å opprettholde den ønskelige kontakten mellom de to rådene.

Rådets hensikt med forslaget om en form for representasjon i Kringkastingsrådet har vært å sikre en mest mulig effektiv utnyttelse av offentlige ressurser. Målsettingen har på ingen måte vært å gå ut over rådets mandat, eller utfordre Kringkastingsrådets posisjon eller status. Etersom ulike former for representasjon, herunder observatørstatus, var aktuelt for rådet, kan vi ikke se at dette ville representere en trussel mot Kringkastingsrådet som frittstående og uavhengig organ.

Som Kringkastingsrådet peker på, er deres oppgave å drøfte NRKs programtilbud og programpolitikk. Når Kringkastingsrådet viser til at Allmennkringkastingsrådets funksjon begrenser seg til å vurdere allmennkringkasterne på bakgrunn av ”konesjonsbetingelser og politisk bestemte overordnede målsettinger”, representerer dette en sterk avgrensing i forhold til rådets mandat. Konesjonsvilkår og overordnede målsettinger fastlagt av Stortinget ligger riktignok til grunn for virksomheten. Vurderingsgrunnlaget er imidlertid atskillig bredere, ettersom det er forutsatt utarbeidelse av et sett kriterier for evaluering av allmennkringkasting. Selv om ikke enkeltprogram skal være rådets fokus, kan de trekkes inn til belysning av mer generelle forhold. I den forbindelse kan rådet overfor departementet peke på hvilke programkategorier som bør styrkes. Allmennkringkastingsrådet er med andre ord gitt et svært omfattende mandat som krever aktiv og kontinuerlig oppfølging både fra kringkasterne og rådet om det skal innfris. Konsekvensen av den holdningen Kringkastingsrådet tar – og Kulturdepartementet slutter seg til – vil måtte bli økte kostnader forbundet med å sette Allmennkringkastingsrådet i stand til å innfri sitt mandat i forhold til NRK.

5.1.5.2   Økonomi

Dagens økonomiske rammer gir rom for fire til fem møter samt en mer omfattende programundersøkelse årlig. For øvrig er rådet avhengig av kringkasternes egen rapportering av virksomheten. Møtevirksomheten er så vidt begrenset at rådets aktivitet hovedsakelig orienteres mot den årlige rapportskrivningen. Nødvendig fokus mot utviklingstendenser og utfordringer innen allmennkringkasting er ikke i nødvendig utstrekning mulig innenfor rammen.

I forbindelse med framleggelsen av fjorårets rapport kom det fram at P4 hadde vært involvert i aktivitet som klart var i strid med de prinsippene for allmennkringkasting som legges til grunn for rådets arbeid. Det er symptomatisk at rådet på det aktuelle området – medieetikk – ikke har kapasitet til å følge opp kringkasterne. Vurderinger blir følgelig gjort på generelt grunnlag. Dette skjer på flere av de programområdene rådet er satt til å overvåke. Rådets rolle blir så vidt registrerende at mulighetene for kvalifisert rådgivning svekkes.

Rådet har nå vært operativt i seks år. Erfaringene så langt viser at ressursituasjonen representerer et stadig større hinder for reell utøvelse av den oppgaven rådet er satt til. Utfordringene for allmennkringkasterne har blitt stadig større i den perioden rådet har eksistert. Behovet for kontinuitet i dyptgående analyser av kringkasterne er stadig økende.

Digitalisering med påfølgende økt konkurranse krever ytterligere fokus på allmennkringkasterne og den rollen de skal ha i samfunnet. Utfordringene knyttet til å sikre mangfoldet i videste forstand er krevende. Det blir derfor viktig å sikre de overordnede målsettingene. Dersom rådet skal utøve en slik funksjon, må rammevilkårene bedres.

5.1.5.3 Tilsynsrollen

På bakgrunn av EU-kommisjonens kommunikasjon om statsstøtteregele og allmennkringkasting, hvor det framgår at det vil stilles krav til statlig finansiering av allmennkringkasterne, orienterte kultur- og kirkeministeren 28. februar i år Stortinget om at departementet nå arbeider med å avgrense og definere NRKs allmennkringkasteroppdrag. Det er tidligere lagt til grunn at dette vil skje i samarbeid med rådet. EU stiller krav om at allmennkringkasteroppdraget skal ha en klar rettslig forankring. Det stilles også krav om et kontrollsystem som er uavhengig av kringkasteren for å sikre at kravene innfris.

Allmennkringkastingsrådet driver i dag en kontinuerlig statistisk kartlegging av NRKs programvirksomhet. Dersom en tenker seg at rådet skal fungere som det uavhengige tilsynsorganet EU krever, representerer det en sterkere formalisering av funksjonen. Dette vil forsterke behovet for grundighet, omfang og kontinuitet i rådets arbeid. I dag er den årlige rapporteringen i hovedsak basert på allmennkringkasternes egne regnskaper for programvirksomheten. Det er en forutsetning for å utøve en meningsfull rådgivende funksjon at det er god bredde i det materialet som ligger til grunn for rådets vurderinger av allmennkringkastingstilbudet. Kravet til en uavhengig rolle forutsetter videre at rådets rapporter ikke hviler på ren registrering av kringkasternes egne kvantitative målinger alene. Det er rådets syn at det er behov for flere uavhengige og kvalitative bidrag til rådets vurderinger for å innfri mandatet på en tilfredsstillende måte.

5.1.5.4 Sekretariat

Statens medieforvaltning har sekretariatsfunksjon for rådet. Denne funksjonen har fram til våren 2002 utelukkende bestått i tilrettelegging av møtevirksomhet og diverse administrative funksjoner. Fra inneværende driftsår omfatter funksjonen også skriving av den årlige rapporten. Rådets leder har tidligere utført denne oppgaven.

Kvaliteten på den sekretariatsressursen medieforvaltningen har stilt til disposisjon har vært gjennomgående god. Omfanget er imidlertid ikke tilstrekkelig til at rådet kan utføre en jobb i tråd med mandatet. En styrking av sekretariatsfunksjonen – fortrinnsvis i form av et eget sekretariat for rådet – er nødvendig for å sikre kontinuerlig oppfølging av saker som er relevante for rådets arbeid.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld.nr.57 (2000-2001), I ytringsfrihetens tjeneste, uttalte komiteflertallet i Innst.S.nr.142 (2001-2002) at rådets arbeid må sikres, og ”ber Regjeringen om å sørge for bedre arbeidsvilkår for Allmennkringkastingsrådet.”

5.2 Internasjonale perspektiv

5.2.1 Allmennkringkasting i EU-sammenheng

Allmennkringkastingsrådet har tidligere beskrevet hvordan EUs kringkastingspolitikk er preget av spenningen mellom kulturpolitiske hensyn på den ene siden, og hensynet til konkurranse på den andre siden. Ett tema er om og hvordan EUs konkurranseregler skal anvendes på "public-service" kringkasting. Ett kjernesporsmål er bruken av lisensfinansiering. Under et seminar i Lille sommeren 2000 ble det foreslått at EU-kommisjonen i samarbeid med medlemslandene skal klargjøre hvordan konkurransereglene skal anvendes og hvilke fullmakter EU-kommisjonen og medlemslandene har i sammenhengen. Videre ble det foreslått at det gjøres presiseringer om "public service"- kringkasting i EUs regler for tjenester i allmennhetens interesser (services of general interest).

I 2000 endret Kommisjonen direktivet om åpenhet (Transparency Directive) slik at det gir større innsyn i økonomiske disposisjoner hos selskap som både har "offentlige oppgaver", får særlig kompensasjon for dette, og som samtidig driver vanlig konkurranseutsatt kommersiell virksomhet. Medlemslandenes frist for å implementere direktivet i nasjonal rett var 31. juli 2001, mens de berørte selskapene måtte tilpasse seg fra 1. januar 2002. Samme år presenterte Kommisjonen en meddelelse om tjenester i allmennhetens tjeneste (Services of General Interest). Her beskrives det hvordan EUs indre marked- og konkurranseregler skal anvendes på Services of General Interest, som «public service»- kringkasting kan regnes som en del av. I meddelelsen beskriver Kommisjonen kringkastingsens rolle slik (DOC/00/25 s. 28):

«The broadcast media play a central role in the functioning of modern democratic societies, in particular in the development and transmission of social values. Therefore, the broadcasting sector has, since its inception, been subject to specific regulation in the general interest. This regulation has been based on common values, such as freedom of expression and the right of reply, pluralism, protection of copyright, promotion of cultural and linguistic diversity, protection of minors and of human dignity, consumer protection.»

Kommisjonens kommunikasjon om statsstøtteregler og allmennkringkasting tar også utgangspunkt i denne beskrivelsen av kringkastingsens rolle, og understreker viktigheten av "public-service"-kringkasting for det sosiale, demokratiske og kulturelle liv i Unionen. I kommunikasjonens punkt 36 stilles det krav til om at medlemslandene avgrensner og definerer allmennkringkasteroppdraget :

"At the level of the definition, Member States should provide a clear definition of the public service remit, whatever the content. They should also make sure that appropriate institutional systems are in place to verify its actual fulfilment. At the level of funding, Member States should, pursuant to the Transparency Directive, apply financial transparency and a correct separation of the activities that are covered by the public service remit and the non public service activities."

Det framgår videre av punkt 38 at definisjonen av allmennkringkasteroppdraget ligger innenfor det enkelte medlemslands kompetanse:

"The definition of the public service mandate is within the competence of Member States, which can decide at a national, regional or local level. A "wide" definition, entrusting a given broadcaster with the task of providing a balanced and varied programming in accordance with the remit, is to be considered, in accordance with the interpretative provisions of the Protocol, as legitimate under Article 86(2), as aiming at ensuring the

fulfilment of the democratic, social and cultural needs of the society and the guaranteeing of pluralism, by preserving a certain level of audience for public broadcasters.”

Kommisjonens oppgave blir således å overvåke at de nasjonale ordningene er i tråd med fellesskapsretten, slik det er nærmere beskrevet i punkt 39:

”In the context of a balanced and varied programming, it is not for the Commission to decide whether a programme is to be provided by the market or as a service of general economic interest. However, according to the Treaty, including the interpretative provisions of the Protocol, the competence of the Member States in defining public service remits in broadcasting has to be considered as limited to those tasks which are related to public broadcasting systems, and should not include other activities which are not necessary to the accomplishment of that mission. The Commission’s task is to verify whether or not Member States respect the Treaty provisions.”

Kultur- og kirke departementet arbeider nå på bakgrunn av denne kommunikasjonen med å avgrense og definere NRKs allmennkringkasteroppdrag, jf. også punkt 5.1.5.3 ovenfor.

5.2.2 Begivenheter av samfunnsmessig betydning

EUs fjernsynsdirektiv inneholder bestemmelser som gir EU- og EØS-land muligheten til å sikre at begivenheter av stor samfunnsmessig betydning vises vederlagsfritt for seerne på riksdekkende nasjonale TV-kanaler. Direktivet gir hvert medlemsland anledning til å utarbeide en liste over viktige begivenheter som skal sikres slik distribusjon. Hvert enkelt lands lister må godkjennes av Europakommisjonen eller EFTAs overvåkingsorgan.

Direktivet forplikter det enkelte land til å sørge for at andre lands lister over viktige begivenheter respekteres. Praktiseringen av dette regelverket forutsetter således en viss grad av samarbeid mellom de ulike landenes myndigheter. Forholdet kan illustreres ved saken hvor britiskbaserte TV-Danmark kjøpte rettighetene til en dansk VM-kvalifikasjonskamp i fotball, som var ført opp på den danske listen over viktige begivenheter. Danske myndigheter tok dermed kontakt med det britiske reguleringsorganet ITC med krav om at dette påla TV-Danmark å tilby kampen til en dansk allmennkringkaster. ITC fulgte opp kravet, men TV-Danmark brakte saken inn for High Court i London, som satte til side ITCs pålegg. ITC anket så High Courts kjennelse inn for Overhuset (House of Lords), som i juli 2001 ga ITC medhold. Dommen slo fast at en fjernsynskanal, som ikke er landsdekkende, kun kan få enerett til å sende viktige sportskamper dersom den har tilbudt rettighetene til de landsdekkende kanalene først. Dette gjelder uavhengig om disse fjernsynsselskapene har deltatt i de opprinnelige forhandlingene om rettigheten.

Til tross for at denne dommen må anses som en seier for EU-direktivets bestemmelser på dette området, har ikke Danmark beholdt sin liste. Forslaget om å avskaffe listen over viktige begivenheter ble fremmet av den danske kulturministeren Brian Mikkelsen i desember i fjor, med begrunnelsen at det skaper ”fri og bedre konkurranse på området og kan dermed gi større inntægter til sports- og idrætsorganisasjonene og deres arbeid for dansk idrett” (pressemelding fra Kulturministeriet 11. desember 2001). Det ble også vist til at formålet med bestemmelsene, å hindre den voldsomme prisøkningen på sportsrettigheter, ikke var nådd. 17. desember 2001 opphevet den danske kulturministeren forskriften om viktige begivenheter.

Norge har ennå ikke vedtatt noen liste over viktige begivenheter, og det knytter seg vel en del usikkerhet til om en slik liste vil vedtas. Direktivets regler om viktige begivenheter er for øvrig implementert på et ”minimumsnivå”, i betydningen at det kun er de regler som er nødvendige for å respektere andre lands lister som er forskriftsfestet. Bestemmelsene trådte i kraft 1. oktober 2001 med Statens medieforvaltning som tilsynsorgan.

5.2.3 Beskyttelse av mindreårige seere

Bestemmelsene om beskyttelse av mindreårige seere i EUs fjernsynsdirektiv er implementert i norsk rett. Statens medieforvaltning er tilsynsorgan. Kringkastingsloven § 2-7 gir hjemmel både for å fastsette regler om forbud mot programmer som i alvorlig grad kan skade mindreårige og regler om sendetidspunkt og merking av programmer med skadelig innhold. Reglene er fastsatt i kringkastingsforskriften §§ 2-5 og 2-6, som trådte i kraft 1. oktober 2001. § 2-6 første ledd angir det såkalte ”vannskilleprinsippet”:

”Program som inneholder scener eller innslag som kan være skadelige for mindreåriges fysiske, psykiske og moralske utvikling skal bare sendes etter kl. 21.00. Dette gjelder likevel ikke nyhets og aktualitetsprogrammer.”

5.3 Høringer

5.3.1 Høringsuttalelse – rapport om muligheten for å etablere et nytt FM-nett

Post- og teletilsynet har utarbeidet en rapport om muligheten for å etablere et nytt riksdekkende FM-nett i Norge. Rapporten inneholder både en redegjørelse for hvordan frekvensressursene disponeres i dag og skisserer fem alternative muligheter for å etablere et nytt riksdekkende FM-nett. Det framgår av rapporten at ”det ikke er mulig å etablere et slikt nett uten å omfordele frekvensressurser fra eksisterende kringkastingssendere”, i praksis fra P4 og NRK. Kultur- og kirke departementet sendte rapporten på høring.

Allmennkringkastingsrådet behandlet saken i møte den 13. februar 2002 og ga følgende uttalelse:

”Rådet har merket seg Post- og teletilsynets konklusjon om at det ikke er mulig å etablere et nytt riksdekkende FM-nett uten å omfordele frekvensressurser fra eksisterende kringkastingssendere. Rådet er skeptisk til de alternative endringsforslag som medfører en betydelig reduksjon i dekningsgraden til nettet som P4 benytter i dag. Landsdekkende distribusjon av sendinger har vært en forutsetning for å kunne pålegge kringkastingsselskaper kulturpolitisk motiverte programforpliktelser, som prinsippene om allmennkringkasting slik disse framkommer i konsesjonsvilkårene til P4 og TV 2. Kravet til at sendingene skal kunne mottas av hele befolkningene er et grunnleggende kriterium for rådets vurdering av allmennkringkasting. Rådet ser det som vesentlig at ikke eventuelle nettendringer får den virkning at grunnlaget for opprettholdelse av allmennkringkastingsforpliktelsene svekkes.

Allmennkringkastingsrådet har ingen øvrige merknader til Post- og teletilsynets rapport.”

DEL III VURDERING AV RADIO- OG FJERNSYNSKANALENES PROGRAMVIRKSOMHET

6. Grunnlaget for vurderingene

6.1 Generelt

Rådets årlige rapport om allmennkringkastingstilbudet er i hovedsak basert på de programstatistikker og allmennkringkasterregnskap som kringkasterne selv legger fram. Av dette følger det at rådets arbeid langt på vei er avhengig av at dette materialet gir tilstrekkelig relevant informasjon om det siste årets programtilbud og videre planer, samt at kringkasternes programstatistikk harmoniserer med hverandre. Rådet har lagt mye arbeid i å løse den sistnevnte utfordringen, og det må sies at det er de private, kommersielle selskapene, TV 2 og P4, som har fått mest kritikk av rådet for manglende etterlevelse. I tillegg har rådet i flere år etterlyst mer detaljert statistikk for NRK Petre. I 1999 ble rådet informert om at Kulturdepartementet på egnede måter ville anmode kringkasterne om å benytte ensartet statistikk i henhold til EBU's klassifisering. I rapporten for 2000 kunne rådet konstatere at alle kringkasterne hadde rettet seg etter denne anmodningen, med unntak for NRKs kanal Petre.

Det nevnte behovet for en harmonisering av det statistiske materialet har delvis sin grunn i det sammenlignende elementet i rådets vurderinger. Når flere allmennkringkastere opererer i det samme medielandskapet er det interessant å se hvordan programtilbudene utvikler seg i forhold til hverandre. Det er også åpenbart at en tilnærmet ensartet klassifisering/kategorisering av programtilbudet i de ulike kanalene gir rådet et bedre grunnlag for å vurdere om kriteriene for allmennkringkasting er oppfylt, enn om hver kanal opererer med ulike programkategorier og måter å klassifisere tilbudet på. Rådet opplever det derfor som svært negativt at NRK i allmennkringkasterregnskapet for 2001 opererer med andre og nye programkategorier i forhold til tidligere. For det første skaper det problemer når det gjelder å vurdere utviklingen i programtilbudet i NRKs kanaler, og for det andre blir det vanskelig å sammenligne tilbudet med programtilbudet i TV 2 og P4, som nå rapporterer tilnærmet slik NRK gjorde tidligere.

NRKs forskningsavdeling viser til at programkategoriene fra tid til annen er gjenstand for visse justeringer i alle NRKs undersøkelsesmetoder. Justeringer og harmoniseringer foregår også i EBU's kategoriseringssystem ESCORT for å lette sammenligningen mellom landene. Ifølge forskningsavdelingen er programstatistikken i årets allmennkringkasterregnskap hentet fra "Info-TV-basen", databasen som ligger til grunn for "TV-meterundersøkelsen", som Norsk Gallup utfører. Databasen er et samarbeid mellom NRK, TV 2, TV3 og TVNorge. Formålet med samarbeidet er å komme fram til felles programkategorier for enkelt å kunne sammenligne de ulike tv-kanalenes innhold med hverandre.

Til bruk i denne rapporten har rådet innhentet programstatistikk fra NRKs egen database. Tallene avviker noe fra fordelingen som framgår av allmennkringkasterregnskapet, men tilsvarer bedre den kategoriseringen NRK har benyttet tidligere år. Dessverre har intern omorganisering i NRK ført til at enkelte tall ikke er tilgjengelige i årets statistikk. Rådet tar NRKs redegjørelse til etterretning, og er innforstått med at kategoriseringen av programmer vil kunne endres over tid. Rådet ser positivt på at allmennkringkasterne samarbeider om felles programkategorier. Det burde samtidig være åpenbart at rådets arbeid i svært stor grad er

avhengig av den rapporteringen allmennkringkasterne gjør, noe som forutsetter at eventuelle endringer i det etablerte systemet drøftes før de gjennomføres. Når NRK uten forvarsel endrer kategoriseringen av programvirksomheten, vanskeliggjør det rådets arbeid. Rådet minner om at Kultur- og kirkedepartementet tidligere har anmodet allmennkringkasterne om å benytte ensartet statistikk i henhold til EBU's klassifisering.

For rådet taler dette klart for at det er behov for å skape en felles forståelse blant kringkasterne om forutsetningene for og kravene til rapporteringen til rådet. Slik rådet oppfatter det er dette også ønskelig fra kringkasternes side. Rådet vil derfor ta de nødvendige initiativ for å sikre et felles rapporteringsgrunnlag så snart som mulig.

6.2 Programundersøkelser i regi av Allmennkringkastingsrådet

Rådet anser det som viktig å inkludere kvalitative undersøkelser av programvirksomheten i sine vurderinger av allmennkringkastingstilbudet. Etter rådets erfaring blir dette en stadig viktigere del av grunnlaget for å kunne si noe om i hvilken grad allmennkringkasteroppdraget er oppfylt. Rådet disponerer imidlertid ikke tilstrekkelige ressurser til å innhente eksterne undersøkelser i det omfang rådet mener er nødvendig. Det er ikke tilstrekkelig å konstatere at en kanal i følge programstatistikken tilbyr program i en viss kategori, eller i sendeflaten som helhet, uten å ha en oppfatning av innholdet i de aktuelle programmene. Rådet gir på denne bakgrunnen forskningsinstitusjoner i oppdrag å foreta mer dyptgående analyser av kringkasternes dekning av særskilte program- og innholdskategorier. Hensikten er å kartlegge avgrensede programområder uavhengig av kringkasternes egen rapportering, og å foreta en mer dyptgående analyse av virksomheten.

I tilknytning til årets rapport har Gunn Enli ved Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo utført en undersøkelse om P4s programvirksomhet. Arild Fetveit ved samme institutt har utarbeidet et innspill om virkelighetsfjernsyn.

Nedenfor følger først en presentasjon av hovedfunnene i tidligere års undersøkelser, og en mer omfattende gjennomgang av problemstillinger knyttet til årets bidrag.

6.2.1 Programundersøkelsene i 1996

I 1996 fikk rådet utført fem undersøkelser. Målsetningen var å undersøke forskjellige sider ved programvirksomheten samme dag, 27. november 1996. De fem bidragene gikk nærmere inn på nyhetsdekningen og kulturdekningen i radio- og fjernsyn, samt programtilbudet for barn i allmennkringkastingskanalene.

6.2.1.1 TV-nyhetene i norske allmennkringkastingskanaler

Michael Bruun Andersen fikk i oppdrag å undersøke og sammenligne TV-nyhetene på NRK og TV 2. Undersøkelsen viste at NRK sendte nyheter i 75 minutter fordelt på fem utsendelser, tre på NRK1 og to på NRKTO. Sendingene omfattet åtte forskjellige nyheter. TV 2 sendte nyheter i 138 minutter, fordelt på ni utsendelser. Sendingene i TV 2 inneholdt 23 forskjellige innslag. Det vil si at TV 2 sendte nesten tre ganger så mange forskjellige nyheter på nesten

dobbelt så lang tid. På den annen side: NRK kunne gjennomsnittlig regne med tre ganger så lang tid til hvert innslag som TV 2, og var derfor i prinsippet grundigere i sin behandling.

Begge stasjoner, men særlig TV 2, brukte de samme nyhetene flere ganger. TV 2 benyttet ressurser til omredigering av innslagene i stedet for å bruke ressursene på en bredere dekning.

Spredningen var stort sett den samme i TV 2 og NRK. Det var imidlertid flere utenlandsnyheter uten norsk vinkling på NRK. Det var noen flere norske aktører på TV 2 enn på NRK. Til en viss grad hang dette sammen med TV 2s prioritering av en norsk vinkling. NRK viste langt større interesse for det politiske området enn TV 2.

Voksne menn dominerte nyhetsbildet på aktørsiden. Overraskende mange "alminnelige" mennesker forekom i nyhetene på begge kanaler. Private forhold dominerte TV 2, mens offentlige forhold preget NRK.

Enkeltinnslag tydet på at TV 2 valgte en annen vinkling av forholdet mellom allmennheten og myndighetene enn NRK. TV 2 fokuserte i større grad på konsumentenes rettigheter, mens NRK hadde mer fokus på statsborgerens plikter.

6.2.1.2   *Radionyhetene i norske allmennkringkastingskanaler*

Helge Østbye undersøkte og sammenlignet nyhetsdekningen i radio. Østbye understreket at materialet var for begrenset til å trekke bastante konklusjoner, men antydet en del trekk:

P2 sendte mest nyheter, 241 minutter i løpet av døgnet. Petre sendte 147 minutter, Petre og P4 henholdsvis 89 og 99 minutter. Alle kanaler oppfylte konsesjonsvilkårenes krav om daglige nyhetssendinger. NRK samsendte svært mange av nyhetssendingene. Med tanke på svært ulik målgruppe for de ulike kanalene, var det overraskende at NRK ikke hadde gitt Petres nyheter en klarere profil. I det begrensede materialet som ble analysert, var det ikke noe som tydet på at P4 skilte seg vesentlig fra NRKs kanaler når det gjaldt de korte nyhetssendingene (antall sendinger, utvalget av nyheter og presentasjon). Derimot virket det som om P4 prioriterte dybdenyheter lavere enn NRK (særlig P2).

6.2.1.3   *Kulturdekningen i radio*

Marit Bakke gikk gjennom kulturdekningen i radiokanalene. Undersøkelsen viste at kulturdekningen var ganske mangelfull og tynn i tre av de fire radiokanalene, bare P2 hadde tilnærmet tilfredsstillende dekning.

Rapporten konkluderte med at bare P1 hadde et bredt genremangfold, bare P2 hadde et bredt tematisk mangfold. P2 tilfredstilte også, i en viss grad, kravet til at kanalen skal styrke norsk språk, identitet og kultur. Når det gjaldt punktet "brede og smale lyttergrupper" nådde P1, Petre og P4 bredt ut. P2 nådde ut til smale lyttergrupper.

6.2.1.4   *Kulturdekningen i TV*

Peter Larsen undersøkte kulturdekningen i TV. Den aktuelle dagen var det fem program i de to kanalene som omhandlet kulturlivet eller som formidlet kultur til publikum. Larsen understreket, ut fra vurderingene av de fem programmene, at det ikke var mulig å konkludere hvordan de tre kanalene i allminnelighet dekket "kulturlivet". Larsen mente imidlertid at det ikke var grunn til å skjule at observasjonene stort sett svarte til det generelle bildet av forholdet mellom de tre kanalene. Av de fem kulturprogrammene som ble sendt, lå de fleste på NRK2, ett ble sendt på NRK, mens TV 2 markerte seg med en 20 minutters reprise etter midnatt.

6.2.1.5   *Allmennkringkasting for barnepublikummet*

Kathrine Skretting gikk igjennom programtilbudet for barn. Det eneste radioprogrammet var den tradisjonsrike "Barnetimen for de minste" (P2). Sendingen varte i 20 minutter. På fjernsynet startet dagen med "God morgen, Norge" (TV 2). Programmet inneholdt en tegnefilm på fem minutter, rettet mot de yngste seere. NRK-fjernsynet sendte to programposter rettet mot barn, "NRQ-sport" og "Barne-TV". Skretting konkluderte med at allmennkringkasternes tilbud til yngre barn den 27. november 1996 ikke var særlig omfattende. Tilbudene befant seg innenfor veletablerte barnegenre, og noen av programmene eksemplifiserte også det beste innenfor disse gruppene.

6.2.2   *Programundersøkelsene i 1997*

I 1997 fikk rådet utført to undersøkelser. Temaet for den ene undersøkelsen var representasjonen i debattprogrammene på norsk tv. Den andre var en analyse av morgen- og ettermiddagssendingene i P1 og P4.

6.2.2.1   *Debatten er demokratiets salt*

Hilde Bachmann og Ilmi Willbergh undersøkte representasjonen i debattprogrammene på norsk tv. Undersøkelsen viste blant annet at debattprogrammene domineres av menn i aldersgruppen 35-55 år og at kvinneandelen sank med stigende alder. NRK1 representerte grupper fra politikk og næringsliv i større grad enn de andre kanalene, og vektla aktører i maktposisjon.

NRK2 representerte grupper fra kultur og akademia i større grad enn de andre kanalene, og vektla kunnskap, mens TV 2 prioriterte private, enkeltmennesker i større grad enn de andre kanalene.

Den samiske befolkningen var ikke representert, mens innvandrerbefolkningen hadde en representasjon som tilsvarte denne gruppens andel av totalbefolkningen. Imidlertid var de praktisk talt ikke representert når andre tema enn innvandring ble debattert.

Høyre og Sosialistisk Venstreparti var klart sterkest representert i debattprogrammene, sett i forhold til den parlamentariske situasjon, og debattprogrammene syntes å være tilpasset en tradisjonell politisk flanketenkning, noe som favoriserte partiene som plasserer seg i endene av høyre/venstre-aksen.

6.2.2.2   *Variasjon i eteren*

Eigil Odland analyserte P1 og P4s morgen- og ettermiddagssendinger. Analysen viste at i spørsmålet om genremangfold var det to klare tendenser som skilte kanalene. Analysen viste at P4 brukte 47% av sendeflaten til musikk. Når i tillegg 10% av programflaten ble belagt av reklame, var det begrenset tid til verbalinnslag (43% mot 70% i P1). Denne prioriteringen gjør at P4 lå farlig nær betegnelsen ”musikkradio”.

Reportasjegenren ble anvendt forskjellig i P1 og P4. I løpet av seks dagers morgen- og formiddagssendinger hadde P1 formidlet 4,5 ganger mer reportasjetid enn P4. På dette punktet viste P4 liten formatmessig variasjon.

Undersøkelsen viste at P4s prioritering av musikk forsterket forskjeller i behandlingen av ulike tema, kort og godt fordi det ikke var tid til overs. Analysen viste at P4 sendte mindre om politikk- og samfunnsliv, kunst/kultur og forbrukerstoff. P4 sendte mer om tema som underholdning, religion/filosofi og flere barneprogrammer. Det var ingen grunn til å fastslå at noen av kanalene presenterte et ensidig programtilbud. Begge kanaler viste bredde i valg av tema for sine innslag. Unntakene for P1 var at kanalen ikke sendte innslag for barn og ungdom i perioden. Ingen av kanalene laget innslag om eller for den samiske befolkningen i Norge.

Analysen viste at P4 hadde enn mer musikk- og underholdningsorientert profil enn P1, mens P1 på sin side var tyngre på samfunns-, kultur- og forbrukerstoff.

6.2.3   *Programundersøkelsene i 1998*

I 1998 var fokuset for de to eksterne undersøkelsene utenriksdekningen i fjernsyn og radio.

6.2.3.1   *Verden i norsk TV*

Hilde Bachmann så på utenriksdekningen i NRK og TV 2. Bachmann sammenliknet også utenriksdekningen i norske og svenske allmennkanaler.

Undersøkelsen viste blant annet at NRK1 og NRK2 hadde en langt mer omfattende utenriksdekning enn TV 2, ut fra antall programmer. Hverdagsliv, politikk og kunst/kultur utgjorde tyngdepunktet for NRK1s utenriksdekning. Hverdagsliv, kunst/kultur og reise/opplevelse hadde de største andelene av NRK2s utenriksstoff, mens mesteparten av TV 2s utenriksstoff falt inn under kategoriene politikk og populærkultur. NRKs utenriksstoff fordelte seg langt jevnere på de forskjellige temakategoriene enn TV 2.

Hovedtyngden av utenriksstoffet på NRK-kanalene var hentet fra Norden og resten av EU-området. Også Asia og Afrika var godt representert. Mesteparten av TV 2s utenriksstoff omhandlet Nord-Amerika (USA) eller internasjonale forhold, sett med nordamerikanske øyne. Norden og Vest-Europa var overraskende lite representert, og resten av verden hadde knapt nok oppmerksomhet.

NRK2 prioriterte utenriksstoffet høyest når man ser på sendetidspunktene. NRK1 kom i en mellomposisjon, mens hovedtyngden av TV 2s utenriksprogrammer ble sendt på ugunstige tidspunkter.

Norsk og svensk allmennfjernsyn kom likt ut med hensyn til antall programmer og antall nasjoner. De norske kanalene sendte noen flere utenriksprogrammer og hadde lavere repriseandel enn de svenske. Programprofilen var svært lik. De svenske allmennkanalene prioriterte imidlertid Norden og Øst-Europa noe høyere enn de norske, mens de norske viste flere programmer om Afrika og Asia. De norske kanalene formidlet en større andel av utenriksstoffet i beste sendetid enn de svenske kanalene. De svenske kanalene sendte imidlertid tunge utenriksprogrammer i beste sendetid fredag og lørdag kveld.

6.2.3.2 *Utlandet i norsk radio*

Arild Eide Johansen og Peter Klasson kartla utenlandsdekningen i norsk riksdekkende radio. Generelt viste undersøkelsen at utenlandsdekningen var variert. Radiokanalene sendte imidlertid begrenset med innslag om fjerntliggende land, når vi ser bort fra "harde nyheter" som politikk, krig og økonomi i nyhetssendinger. Ellers kortere innslag om kuriøse hendelser. Undersøkelsen registrerte ingen innslag om utenlandske forhold som retter seg mot barn.

I P1 og P2 var politikk og næringsliv dominerende, særlig fra Europa, Russland og Asia. Petre og P4 fokuserte vesentlig på kultur. Petres kulturdekning ble konsentrert om Nord-Amerika, Norden, Midtøsten og Europa. Russland, Asia og Latin-Amerika var ikke representert. På P4 var fordelingen enda tydeligere. Her forekom kun kulturinnslag fra Nord-Amerika og Europa, mens de øvrige land og verdensdeler ikke fikk utslag. Når det gjaldt kategoriene "Samfunn" og "Livsstil", sendte P1 en god andel om "Samfunn" i Norden og Europa. På "Livsstil" var det kun innslag fra Russland. P2 viste en forholdsvis god geografisk bredde i sin presentasjon om "Samfunn" og "Livsstil". Det forekom imidlertid lite om "Livsstil" fra Latin-Amerika, Asia og Australia. På Petre var det generelt lavt på "Samfunn" og "Livsstil", bortsett fra Midtøsten som var godt representert på "Samfunn". P4 viste knapt utslag på noen av disse, bare en liten andel av "Samfunn" på Europa.

Undersøkelsen viste at enkelte landområder og tema ble representert på grunn av "ytre omstendigheter". Dekningen av afrikanske land var for eksempel preget av president Clintons rundreise til flere afrikanske land.

6.2.4 *Programundersøkelsene i 1999*

I 1999 initierte rådet undersøkelser av kulturdekningen i radio og fjernsyn. Undersøkelsens utvalg bestod av kanalenes sendeflater ukene 12 (mars) og 38 (september) i 1999. Kodingen av materialet var for NRK1, NRK2, P1 og P2 gjort på programnivå. All koding av P4 og TV 2 ble gjort på innslagsnivå.

6.2.4.1 *Kulturdekningen i allmennkringkastingskanalene*

Liv Braathen undersøkte kulturdekningen i norske allmennkringkastingskanaler.

Finkultur - populærkultur

Et gjennomgående trekk ved det undersøkte materialet var hvordan skillet mellom “fin” og “populær” kultur i stor grad ble opprettholdt på kanalene, og syntes brukt til å profilere kanalenes kulturdekning. Alle de lisensfinansierte kanalene syntes å opprettholde denne dikotome forståelsen av kulturlivet, både i forhold til sin egen profil, og i forhold til det at de unnlater å fokusere på kunstformer som det ikke er like lett å “sette i bås”, for eksempel konvergerende kunst. NRK1 og NRK2 hadde eksempelvis en overvekt av såkalt fin kultur (bildende kunst, teater, kunstmusikk) i sin kulturdekning. I NRK Radios trekanalsystem var skillet mellom fin- og populærkultur og denne inndelingens funksjon som kanalprofilering svært tydelig, da hele 90 prosent av P1s og 95 prosent av Petres generelle kulturdekning var populærmusikk, mens kulturkanalen P2 hadde en enorm overvekt av finkultur.

De reklamefinansierte kanalene, TV 2 og P4, la mest vekt på populærmusikk og film, mer allment tilgjengelige tema. Når disse kanalene tok opp “finkulturelle” tema, ble dette ofte presentert på “populærkulturelle” måter.

Kultur som tema, nyheter og vare

Et annet trekk som belyste forskjellen mellom kanalene, var hvordan kulturstoffet ble formidlet, og hvilket perspektiv som ble anlagt på kulturen. Den kvalitative analysen viste at TV 2s program “God Morgen, Norge!” og “God Kveld, Norge!” og de fleste av P4s kulturinnslag framfor alt legger vekt på hvorvidt kulturen er aktuell. Stoffet ble også overveiende presentert i korte, forutsigbare nyhetsinnslag, og fungerte ofte som reklame eller promovering av et kulturprodukt. På NRK1 og NRK2 var det også en del vekt på aktualitet, samt en del program som kunne tolkes som promovering. Det var også mer rom for fordypning, historikk og nytenkning i form og innhold, og kulturlivet ble i stor grad framstilt som tema. P2s kulturformidling sto i en særklasse når det gjaldt å sette kulturtemaene i fordypende sammenhenger. P1 og Petre befant seg i en mellomposisjon, da P1s kulturdekning minnet svært mye om P4s brede og nyhetslignende kulturdekning. Petres kulturdekning var liten, men til dels nyskapende og overraskende gjennom programmet “Mamarazzi”.

TV 2 og P4 la mest vekt på kulturen som nyheter eller som vare, mens NRK1, NRK2 og P2 la større vekt på kulturen som et tema som skal fordypes.

Lokalisering av kultur

Hvor i sendeflaten kulturen befant seg, og hvor lett/vanskelig det er for det kulturinteresserte publikum å finne det, representerte det tredje overgripende trekket ved kulturformidlingen. NRK2 var den av fjernsynskanalene som prioriterte kulturlivet høyest, sett i forhold til plassering i sendeflaten og i forhold til lokalisering. NRK1 befant seg i en mellomposisjon, med en høy andel kulturprogram i ukurant sendetid, men like fullt mye og lett lokalisert kultur. TV 2s kulturdekning befant seg overveiende i ukurant sendetid, og var vanskelig å lokalisere for det kulturinteresserte publikum. P4s kulturdekning minnet mye om TV 2. Kanalens kulturlivsinnslag var riktignok jevnt fordelt over de tre sendetidskategoriene som ble lagt til grunn, men var så å si helt tilfeldig plassert i de brede, generelle flatene, og dermed vanskelig å lokalisere.

Det ble i undersøkelsen pekt på at NRK Radios trekanalsystem er problematisk i forhold til lokalisering. Det at P2 totalt har blitt kulturalibiet gjør at NRK Radios kulturdekning risikerer å treffe kun det allerede kulturinteresserte publikum.

Tematisk fokus

De største stoffområdene på NRK1 og NRK2 var finkulturelle områder som bildende kunst og kunstmusikk, og overlappende områder som film og litteratur. TV 2s “God Morgen, Norge!” hadde en god bredde i stoffområder, fra populærmusikk til teater. Kanalens brede profil ble tydeligere i “God Kveld, Norge!”s totale fokus på populærmusikk og film. De tematiske hovedområdene på NRKs tre radiokanaler viste en ekstrem målgruppeinndeling, med svært mye generell populærmusikk på P1, kunstmusikk og finkulturelle områder på P2, og rockemusikk/spesiell populærmusikk på Petre. P4s kulturinnslag fokuserte overveiende på generell populærmusikk, men hadde også noen finkulturelle innslag (teater, opera) samt noe film og litteratur. Neglisjerte eller svært lite synlige stoffområder på alle kanaler var tegneserier/popkunst, reklame, nye medier, kringkasting/mediestoff, konvergerende kunst og samtidsmusikk. Man savnet “kulturmøtene”, eller et større fokus på hvordan kunstformer blandes og utvikler seg inn i nye former.

Det var en overvekt av norskprodusert stoff på alle kanaler. Likeledes var det mye etnisk norsk innhold i alle kanalers kulturdekning, og norsk kulturliv innenfor de respektive stoffområdene var forholdsvis godt ivaretatt på alle kanaler. Nest største geografiske områder som ble ivaretatt var USA og England, spesielt i forhold til de populærkulturelle stoffområdene. Det var overveiende lite stoff fra andre land. NRK1, NRK2 og P2 hadde noe vesteuropeisk stoff fra Frankrike og Tyskland, men det europeiske kulturrommet ble overveiende svært lite problematisert, spesielt på TV 2 og P4. Ikke-vestlig europeisk stoff samt stoff fra andre verdensdeler ble kun ivaretatt på regulær basis av P2, gjennom kanalens program om verdensmusikk. Dette stoffet hadde imidlertid ofte et norsk perspektiv.

Et gjennomgående trekk for alle kanaler var at ikke-etnisk norsk stoff og samisk stoff ikke ble dekket i den alminnelige kulturdekningen. P4 hadde i utvalgsperioden ett samisk kulturlivsinnslag, mens P2 som eneste kanal hadde en sak om ikke-etnisk norsk kultur. Denne delen av norsk kultur synes å bli segregert inn i egne program. NRKs kanaler har egne samiske magasiner og et eget ukentlig fjernsynsprogram, “Migrapolis”, som tar opp ikke-etnisk norsk stoff.

Målgrupper, format, perspektiv og henvendelsesform

Magasinformatet var det mest brukte programformatet på de fleste kanalene. TV 2 og P4 hadde kun kulturdekning i magasinformat. NRK1, NRK2 og P2 hadde alle en god bredde i formater, og kulturlivet ble her formidlet både gjennom dokumentarer, debattprogram, overføring av forestillinger og i mer generelle magasin.

En allment rettet kulturformidling dominerte på alle kanaler unntatt NRK2 og P2, hvor nisjepublikum fikk mye stoff. NRK1 hadde den beste bredden i målgrupper, med egne kulturprogram også for barn. På TV 2 og P4 var det ingen innslag/program beregnet på nisjepublikum. Målgruppetenkningen i kanalene var også godt synlig i kulturdekningens henvendelsesform og perspektiv. Ideen om den implisitte seer/lytter syntes tydelig på NRK1

og NRK2, hvor det var mange innforståtte program. De to kanalene henvendte seg imidlertid i stor grad til et uopplyst publikum, gjennom en høy andel såkalt belærende program. Den høye andelen av fordypende program, hvor videre perspektiv som kulturpolitikk og -historikk trekkes inn, viste hvordan de to kanalene tar kulturen på alvor og har en klar ide om sitt publikum.

NRK Radios trekanalsystem viste hvordan målgruppetenkningen gjennomsyret kulturformidlingen. De tre kanalene hadde alle en høy andel innforståtte program som henvendte seg til det antatte publikummet. P1s brede målgruppe var synlig i den høye andelen refererende program, hvor henvendelsen var så jevn og bred som mulig for ikke å støte noen fra seg. P2 henvendte seg klart til en kulturinteressert gruppe, med en overvekt av fordypende og innforståtte program. Petre på sin side fokuserte på det unge publikummet, noe som var synlig i "Mamarazzi"s originale tilnærming samt i den innforståtte henvendelsen i de andre programmene. TV 2 og P4 har begge en svært bred målgruppe.

6.2.5 Programundersøkelsen i 2000

I rapporten for 2000 hadde rådet et fokus på ulike språklige og etniske minoritetsgrupper. Rådet hadde høringer med ulike minoritetsmiljø, fokuserte på eksterne undersøkelser og formelle dokument om emnet, og initierte en undersøkelse av programtilbudet for og om språklige og etniske minoriteter i allmennkringkastingskanalene. Videre ble minoritetsfokuset satt i sammenheng med framlegget av en stortingsmelding som ga en samlet oversikt over politikken som gjelder nasjonale minoriteter. St. meld. nr. 15 (2000-2001) representerer den første helhetlige gjennomgangen av de prinsippene som skal ligge til grunn for statens politikk overfor jøder, kvener, rom (sigøynere), romanifolket (taterne/de reisende) og skogfinner.

6.2.5.1 Formelle rettigheter

Generelt bygger det internasjonale minoritetsvernet på ikke-diskrimineringsprinsippet og prinsippet om likebehandling. Statene er forpliktet til å arbeide for å sikre at minoritetene blir likestilt med majoritetsbefolkningen, både formelt og i praksis. Prinsippene er nedfelt både i de generelle menneskerettskonvensjonene og i særkonvensjoner som FNs rasediskrimineringskonvensjon.

Mest grunnleggende i det internasjonale minoritetsvernet er artikkel 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Her slås det fast at personer som tilhører etniske, religiøse eller språklige minoriteter har rett til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, vedkjenne seg til og utøve sin egen religion eller bruke sitt eget språk. Når det gjelder samene som urfolk er ILO-konvensjon nr. 169 (1989) et særlig forpliktende dokument.

Europarådet har også vedtatt Den europeiske pakten for vern av regions- og minoritetsspråk. De statene som har ratifisert pakten, deriblant Norge, har påtatt seg en plikt til å iverksette særlige tiltak for å verne og styrke minoritetsspråk.

Spørsmålet om minoritetene og allmennkringkasternes ansvar er blitt ytterligere aktualisert etter at Norge i 1999 ratifiserte Europarådets rammekonvensjon om vern av nasjonale

minoriteter, jf. St. meld. nr. 15 for 2000. Rådet har i sine rapporter for 1999 og 2000 minnet om de forpliktelser som ligger i ratifikasjonen av konvensjonen med hensyn til mediene. Det gjelder både det informasjons- og kommunikasjonsbehov minoritetene har internt og i forhold til det større samfunn den ytringsfrihet som adgang til og bruk av offentlige medier er en forutsetning for. Som Ytringsfrihetskommisjonen hevder, kan minoritetenes situasjon sies å være en «test case» på ytringsfrihetens vilkår i samfunnet, jf. i NOU 1999:27 og rammekonvensjonens artikkel 7 og 9. Ifølge kommisjonen må minoritetene blant annet få komme til orde og være synlige i medietilbudet i storsamfunnet. Dette gjelder for minoriteter generelt, men kommisjonen framhever særlig behovene til kvenene og visse innvandrergupper. I St. meld. nr. 15 for 2000-2001 kommenteres dette slik:

«Regjeringa meiner at ei aktiv støtte til ytringsfriheit og høve til å ytre seg for minoritetane er eit viktig politisk tiltak i eit kulturelt mangfaldig samfunn.» (s.55)

Regjeringen har gitt uttrykk for at en aktiv støtte til ytringsfrihet og muligheter for å ytre seg for minoritetene er et viktig politisk tiltak i et kulturelt mangfoldig samfunn, noe Stortinget har sluttet seg til. Allmennkringkastingsrådet mener allmennkringkasterne bør vurdere ulike tiltak for å realisere de mediepolitiske ambisjoner som ligger i Rammekonvensjonen og Stortingets vedtak.

6.2.5.2. Samisk allmennkringkasting

6.2.5.2.1 Sametingets vedtak

Nedenfor gjengis hovedtrekkene i Sametingsrådets vedtak fra desember 2000 om samisk allmennkringkasting, som ble lagt fram for rådet:

- Sametingsrådet mener at kriteriene som Allmennkringkastingsrådet baserer sine vurderinger på må revideres. Hensikten med en slik revisjon er å understreke ytterligere de *forpliktelser* allmennkringkasterne har overfor den samiske befolkningen. I denne forbindelse peker Sametinget på at kriteriene bør konkretisere omfanget av forpliktelsene.
- ”Norge har som nasjon mange medier som fungerer som kulturelt forsvarsverk for norsk språk, identitet og kultur. Samisk språk, identitet og kultur er i dag direkte truet som følge av århundrelang fornorskningsspolitikk, og har svært få medier som ivaretar de samiske interessene. Norges urfolksrettslige og politiske forpliktelser må derfor også gis et konkret innhold i forhold til mediene.” Allmennkringkastingsrådets kriterium 4 om styrking av norsk språk, identitet og kultur bør endres slik at de overordnede målsettingene for allmennkringkasting også gjelder for samisk språk, identitet og kultur. Likeverdet mellom norsk og samisk kultur vil på denne måten synliggjøres.
- Sametinget ønsker en styrking av den redaksjonelle og økonomiske friheten til NRK Sami Radio, og foreslo at divisjonen fortsatt skulle ha formell tilhørighet til NRK, men samtidig øremerket finansiering og eget styre for NRK Sami Radio. Forutsetningen for arbeidet er at det samiske medietilbudet skal styrkes. Prinsipielt mener Sametinget at det samiske samfunnet selv skal ha avgjørende innflytelse på spørsmål som angår den samiske befolkningen.
- Sametinget ber Kulturdepartementet ta initiativ til endring i sammensetningen av

Allmennkringkastingsrådet, slik at Sametinget gis anledning til oppnevning av ett av medlemmene.

- Sametinget er bekymret for at når den digitale teknologien gjør det mulig å utvide kanaltilbudet på landsbasis, vil allmennkringkasterne marginalisere det samiske/samiskspråklige tilbudet ved å plassere det på egne, dedikerte kanaler. Selv om det oppfattes som positivt med egne kanaler, vil det ikke være et udelt gode dersom denne utviklingen også medfører at samisk stoff/samiske saker og samiskspråklige tilbud fjernes fra de allmenne kanalene.
- Sametinget presiserer at den samiske befolkningen har krav på bredde og variasjon i kringkastingstilbudet, innholdsmessig, genremessig og språklig. I dette ligger også et krav om å synliggjøre det samiske samfunnet og samisk kunst og kulturliv i de norskspråklige programmene. Etter Sametingets oppfatning er variasjonene i sendeflatene i NRK Sami Radio små, med stor grad av magasinflater. Sametinget viser til omfanget av engelskspråklige innslag i allmennkringkasternes nyheter og reportasjer, og mener at det burde være større rom for samiskspråklige innslag i magasinprogrammene både i NRK1, NRK2 og TV 2.
- Sametinget mener at et styrket medietilbud med samisk språk, samisk innhold og samisk perspektiv vil bidra positivt til å gjøre den samiske kulturen til en naturlig og synlig del av det norske kulturmangfoldet. Fordi det samiske språket er truet, er det nødvendig å styrke det samiskspråklige tilbudet i mediene, for å stimulere til læring og bruk av språket. Videre vil tekster til samisk bidra til å synliggjøre det samiske språket, og øke dets status. Sametinget viser til at Allmennkringkastingsrådet har oppfordret TV 2 til å benytte mer tekster til samisk, og mener denne oppfordringen også bør gå til NRK.
- Sametinget mener programtilbudet til samiskspråklige barn er for dårlig, og at daglig samisk barne-tv og faste barneprogram på radio bør være et mål for NRK Sami Radio. Selv om NRK Sami Radio har et spesielt ansvar som samisk allmennkringkaster, fritar ikke det de øvrige allmennkringkasterne for sitt ansvar. Medietilbudet til samiske barn og unge må prioriteres av alle allmennkringkasterne.

6.2.5.2.2 Samisk medieundersøkelse

Eli Skogerbø ved Institutt for Medier og Kommunikasjon ved Universitetet i Oslo la i juni 2000 fram rapporten «Samiske medier - Innhold, bruk og rammevilkår». Her gjengis de delene av undersøkelsen som var mest relevant ut ifra et allmennkringkastingsperspektiv.

Etter innholdsanalyser av de mest brukte samiske nyhetsmedier, blant annet NRK Sami Radio, karakteriseres denne kanalen som kraftsenteret i den samiske mediestrukturen. Radioen skal i prinsippet dekke alle grupper i den samiske befolkningen. Radioen sender derfor på flere språk, hovedsakelig nordsamisk, men også lule- og sørsamisk, i tillegg til at det produseres et magasinprogram på norsk hver uke. Nordsamisk dominerer, mens tilbudet på andre språk ifølge undersøkelsen framstår som supplement.

Undersøkelsen viste at NRK Sami Radio var preget av de samme utviklingstrekk som andre radiokanaler: Økt sendetid har gitt opphav til en mindre differensiert programmeny enn tidligere, fordi programtilbudet samles i mange og lange magasinprogram. Radioen har

imidlertid et tilbud som appellerer både til spesielle målgrupper og et bredt publikum, men tilbudet på andre språk enn nordsamisk er lite sammenlignet med det totale tilbudet.

Det viste seg videre at medietilbudet til samiske barn og unge var lite og sporadisk, bortsett fra NRK1s «Manaid-TV». Dette gjelder tilbud som både språklig og på andre måter henvender seg til samiske barn og unge i dag.

Undersøkelsen viste at situasjonen for samiske mediebrukere var best i Finnmark. Dette blant annet fordi de samiskspråklige mediene har sin base og sitt dekningsområde i indre Finnmark. Samer utenfor Finnmark viste seg å ha få eller ingen informasjonskilder om samiske forhold. Blant annet NRKs distriktsnyheter spiller mindre rolle som kilder dess lenger sør en kommer. Dette fordi det bare er distriktsnyhetene i Finnmark og deler av Nord-Norge som rutinemessig dekker samiske saker.

Når det gjelder framstillingen av samisk kultur og samfunnsliv i norske medier, viser undersøkelsen framfor alt stor forskjell mellom Finnmark og andre regioner. Det er videre konflikten om samiske rettigheter og andre politiske saker som fører til oppslag både i finnmarksavisene og andre steder. Utover dette var det lite i mediebildet som tydet på at samisk kultur og samfunnsliv er en selvsagt del av det norske mediebildet. Undersøkelsen konkluderer med at utfordringen for en framtidig mediepolitikk blir så langt mulig å bidra til at ulikhetene blir mindre, både mellom den samiske og den norske befolkningen, og innad i den samiske befolkningen.

6.2.5.2.3   *Undersøkelse av dekningen av etniske og språklige minoriteter i allmennkringkastingskanalene*

Marius Oseland, ved Universitetet i Bergen, undersøkte programtilbudet for og om språklige og etniske minoriteter i allmennkringkastingskanalene. Undersøkelsens mandat var todelt:

1. Vise det språklige og tematiske programtilbudet for nasjonale/etniske/språklige minoriteter.
2. Kartlegge i hvilket omfang og på hvilke måter etniske/språklige minoriteter representeres i program/innslag som har en bredere målgruppe.

Undersøkelsens utvalg bestod av NRKs to fjernsynskanaler og tre radiokanaler samt TV 2 og P4s sendinger. Ettersom distriktssendingene er en del av den helheten man får presentert i P1 er NRKs distriktskontor for Østlandet - Østlandssendingen radio - inkludert i utvalget. Motivet for valget er at Oslo er den mest flerkulturelle byen i Norge, noe som bør gjenspeiles i sendingene. Østlandssendingen produserer for øvrig også de ukentlige programmene "Migranytt" og "Migrapolis" for NRK Fjernsynet.

Undersøkelsen definerer følgende som «etniske innslag»:

1. Saker som handler om etniske og språklige minoriteter i Norge.
2. Saker som handler om etniske minoriteter i utlandet.
3. Innslag som har handling fra den ikke-vestlige del av verden.

Undersøkelsen av radiokanalene

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

P1 hadde fleste etniske innslag i nyheter eller aktualitetsmagasin (22 av 29). 17 av 22 innslag er utenlandske. Pratemagasinene, som hadde flest innslag og mest tid, hadde hverken representasjon av norske minoriteter eller nasjonale minoriteter. I all hovedsak var det norske aktører som kommenterte diskriminering og rasisme. Måten man representerte minoriteter på var overfladisk. I P2 var 70% av de etniske innslagene nyheter. 83% av disse var nyheter fra utlandet. De norske etniske innslagene var spredt over flere programgenre. De utenlandske fantes omtrent utelukkende i nyheter og aktualitetsmagasin. Kun ett innslag dreide seg om nasjonale minoriteter. Petre var bare representert med pratemagasin i utvalget. Måten man presenterer minoriteter på kan sies å være omtalende. I Petre dekket den overveiende humoristiske måten å behandle temaer på ikke etniske minoriteter. Ingen representasjon av minoriteter i Norge. I P4 fantes 7 av 11 norske etniske innslag i kortnyhetsform, liksom over halvparten av de utenlandske innslagene. Totalt utgjorde det etniske stoffet bare 1,5% av den målte tiden. Det er ett innslag om nasjonale minoriteter i Norge, og det handler egentlig om reinen som beiter ned Finnmarksvidda. Ikke-vestlig representasjon utenom kortnyhetene var reservert kuriosahistorier.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

I P1 utgjorde kategorien politikk/krim/næring en stor del av innslagene, og det var her Øst-Europa og andre ikke-vestlige land stort sett var representert. Andelen etnisk var svært lav i de tre andre samlekategoriene: helse og sosial, kultur/religion/vitenskap og livsstil/kuriosa. P2 hadde en stor kulturandel både totalt og etnisk, men kun 5% etnisk i kategoriene helse og sosial og livsstil/kuriosa. 22 av 25 ikke-vestlige innslag finnes i politikk-kategorien, her er også gjennomsnittstiden på innslagene er kortest. Petre hadde bare 0,7% etniske innslag i den største enkeltkategorien, livsstil/kuriosa-kategorien. I en utgave av programmet «Bare Are» fantes fire av de sju etniske innslagene i perioden. P4 hadde ingen etniske innslag i den største enkeltkategorien, livsstil/kuriosa. I den nest største kategorien, helse og sosial, var andelen 1,5%. Sammen med krim og rett utgjorde rasisme og asyl/innvandring 9 av 11 norske etniske innslag. Ser vi bort fra Øst-Europa finnes kun 5 av 163 innslag med handling fra den ikke-vestlige del av verden - forøvrig samme andel som hos P3.

Vinkling av innslag og framstilling av etniske aktører:

P1 hadde en overvekt av positivt vinklede innslag fra ikke-vestlige land, men samtidig var også alle de negativt vinklede fra den ikke-vestlige delen av verden.

Undersøkelsen av fjernsynskanalene

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

NRK1 hadde enkelte minoritetsinnslag i Morgennytt og Ettermiddags-TV. Etnisk representasjon fantes i satireprogrammer som "Nytt på nytt" og Copacabana. Det var fire innslag med representasjon av nasjonale minoriteter, alle relatert til samer. På flere måter var NRK1 best i måten å dekke minoriteter på. Mainstream-programmenes representasjon av

minoriteter kunne likevel vært bedre - et program som *Norge Rundt* manglet helt et slikt perspektiv. NRK2 hadde god etnisk representasjon over et bredt spekter - men ingen typiske mainstream-program. Minoritetsstoffet isoleres i spesialprogram. Ungdomsprogrammene *Smørøyet* og *U* utmerket seg med en flerkulturell profil. Her var aktører med annen etnisk opprinnelse også aktive aktører i innslagene. Det representerte et unntak i representasjonen av minoriteter på de undersøkte kanalene. NRK2 hadde ett innslag der samisk identitet blir tatt opp. I TV 2 var 17 av 23 etniske innslag i nyhetene, og 6 i pratemagasin. Det amerikanske dokumentarprogrammet *60 minutes* ga TV 2 etnisk representasjon med tre innslag i dokumentargenren. To innslag har representasjon av samer.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

I NRK1 utgjorde politikk/krim/næring i innslag den største enkeltandelen totalt og for etniske saker. Etniske saker var ellers ganske godt representert i kategoriene kultur/religion/vitenskap og livsstil/kuriosa. Geografisk handlet det meste som presenteres fra den ikke-vestlige del av verden om politikk i en eller annen form. I NRK var det etniske stoffet er jevnt fordelt på de kategoriene som er størst også i totalmengde. Det var god tematisk spredning for de norske innslagene. I TV 2 fantes 70% av det etniske stoffet i kategorien politikk/krim/næring. I Norge handlet sju av ni innslag om enten krim og rett, politikk, rasisme eller asyl/innvandring.

Vinkling av innslag og framstilling av etniske aktører:

NRK1 hadde en overvekt av handlekraftige aktører i sine innslag fra Øst-Europa. NRK2 hadde 67% positive vinklinger og ingen negative framstillinger av den ikke-vestlige del av verden. I denne kategorien var det også en stor prosent handlekraftige aktører, for eksempel i to av tre innslag fra Øst-Europa. TV 2 hadde stort sett en negativ vinkling på sine ikke-vestlige blikk på verden, men samtidig framstilte 67% av innslagene handlekraftige aktører.

Østlandssendingen radio og TV:

Etnisk representasjon i ulike programgenre:

Kanalen hadde svak etnisk representasjon, og nasjonale minoriteter var ikke representert. De etniske aktørene var gjenstand for andre aktørers handlinger - politiet, politikere, eller andre offentlige instanser.

Etnisk representasjon i ulike tema-kategorier:

Selv med god tematisk spredning for den totale mengden innslag var det liten grad av etnisk representasjon.

NRK1 og NRK2 hadde enkelte innslag av etnisk ikke-norske reportere/programledere, særlig i programmet *Migrapolis*. Det var en viss representasjon i Østlandssendingen,- som også er ansvarlig for *Migrapolis*. P2 hadde også ett innslag.

NRK2 og P2 rangerte høyest etter andel av hovedsaker, mens P1 skjøv NRK1 en plass ned i forhold til de tidligere rangeringene. NRK1 hadde imidlertid nesten dobbelt så mange innslag

som P1. TV 2 og P4 kom lavt på tabellen, men rangeringen forteller ikke hele sannheten. TV 2 hadde 44% hovedsaker, mens P4 på ett lavere trinn bare hadde 5%. Østlandssendingen totalt ville scoret mye lavere om radio og tv var slått sammen. Det som brakte Østlands-TV høyt opp på listen var kun to innslag, hvorav ett bitema og ett hovedtema.

Bitemaene i NRK2 stammet særlig fra «U». Dokumentarene, kulturbyprogrammet og reiseprogrammene er hele programmer som automatisk blir hovedsaker. Sett i forhold til programprofilen er det derfor ikke rart at det omtrent er like mange hovedsaker som bitemaer. Prate- og nyhetsprogrammene på andre kanaler bidrar mye til den ofte høye prosenten med bitemaer.

6.2.5 Programundersøkelsen i 2001

I 2001 fikk rådet utført en ekstern programundersøkelse om P4s programvirksomhet. Rådet har også fått et foreløpig innspill om virkelighetsfjernsyn.

6.2.5.1 En kvalitativ undersøkelse av utvalgte program i P4

I rapporten "Programtilbudet i P4 Radio Hele Norge. En kvalitativ analyse av sju programmer" ser Gunn Enli nærmere på fem programområder: barn, ungdom, kultur, livssyn og samfunn. Formålet med undersøkelsen er å analysere i hvilken grad P4s sendinger inneholder en variert programmeny. Hun konkretiserer analysen i tre delproblemstillinger:

- 1) I hvilken grad forekommer et genremessig mangfold, det vil si variasjon i typer program
- 2) I hvilken grad finnes tematisk og formmessig mangfold i programmene, det vil si variasjon i saksområder og et journalistisk mangfold innenfor programkategori
- 3) I hvilken grad forekommer fordypning, det vil si forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv i programmene

Undersøkelsesperioden er april og mai 2002. Analyse materialet består av programmene "Badeanda", "Guru", "Møteplassen", "Midt på en søndag", "Tvert i mot", "Rett & Slett" og "Klikk". Begrunnelsen for utvalget av programmer er todelt: Dels en vurdering av at en problemstilling som etterspør graden av "variert programmeny" vil være tjent med et analysefokus på såkalte spesialprogram, altså program som retter seg inn mot en bestemt målgruppe eller har definerte tematiske områder. Og dels er utvalget foretatt på grunnlag av P4s rapport til Allmennkringkastingsrådet (2002), der det redegjøres for kanalens programvirksomhet med vekt på blant annet spørsmålet om en variert programmeny. I analysen vektlegges således program som blir trukket fram av P4 som sentrale i kraft av å ivareta kanalens forpliktelser som allmennkringkaster. Undersøkelsen har likevel klare begrensinger, og kan følgelig ikke trekke konklusjoner utover det analyserte materialet.

Gunn Enli har også sammenlignet P4s programplaner slik de er skissert i Allmennkringkastingsrådets rapport for 2000, og det reelle programskjemaet til kanalen våren 2002. Hun fant at P4 har redusert bredden i programtilbudet siden 1. januar 2002. Flere av programmene som ble framhevet både av P4 og rådet som spesielt viktige for kanalens allmennkringkastingsprofil er ikke lenger en del av programtilbudet. Program som ble benyttet aktivt i legitimeringen av P4s virksomhet fikk således en relativt kort levetid på kanalen. Tendensen eksemplifiseres i de tre programmene "Sånn Sirkus", "Multi-Kulti" og "Tro og Utro", som er tatt ut av sendeskjemaet i 2002. Alle de tre programmene framheves i

P4s rapport til Allmennkringkastingsrådet som satsinger på henholdsvis barn, minoriteter og livssyn.

Etter at programmet "Sånn Sirkus" ble nedlagt, representerer programmet "Badeanda" alene P4s totale tilbud til barn. "Badeanda" inngår som en del av analyse materialet i undersøkelsen. Programmet "Tro og Utro", som ble tatt av luften fra nyttår, hadde ifølge P4 et fokus på livsfilosofi, livssyn og etikk, samt en analytisk og fordypende profil. Programmet "Midt på en søndag" skal ifølge P4 ivareta dette tematiske området og det fordypende perspektivet, og inngår som ett av analyseobjektene i undersøkelsen.

Når det gjelder nedleggelsen av programmet "Multi Kulti" framhever Enli P4s begrunnelse om å "følge Rådets oppfordring og integrere programstoff om etniske minoriteter i den ordinære programvirksomheten i 2002". Hun finner to interessante betydningsinnhold i denne argumentasjonen:

- 1) Rådets oppfordring blir tolket som om kanalen bør integrere stoffet om etniske minoriteter *istedenfor* å tilby stoffet i egen flate, mens det er rimelig å anta at Rådets intensjon var å oppfordre til integrering i tillegg til programmet "Multi Kulti".
- 2) Utsagnet sier noe om hvordan program for etniske minoriteter ikke regnes som en del av kanalens "ordinære virksomhet", altså er det noe ekstraordinært, som er knyttet til kanalens forpliktelser som allmennkringkaster.

Spørsmålet om i hvilken grad stoffområdet for etniske minoriteter integreres i praksis ligger utenfor undersøkelsens rammer, men Enli peker på at det er en større sjanse for at tilbudet til etniske minoriteter er svekket enn at det er styrket etter at programmet "Multi Kulti" er nedlagt. Ikke minst som følge av at integrering i øvrige flater begrenser mulighetene for fordypende perspektiv.

De sju analyseobjektene:

"Badeanda"

Enli har analysert tre utgaver av barneprogrammet "Badeanda", som sendes mandag til og med torsdag 19.00 – 19.30. Sendetidspunktet er utenfor sentral primetime og "drive time".

"Badeanda" profileres som et program på barnas premisser og et program som lar barna "bli hørt", med mulighet til å ringe inn og delta i programmet. Konseptet tar utgangspunkt i et spørsmål, ofte et tema som er hentet fra det generelle nyhetsbildet eller som av andre årsaker (årstider, høytider etc) er aktuelle. Tematisk har programmene relativt stor variasjon. Enli fant imidlertid at tematikk og programlederens spørsmålsstillinger ofte egner seg bedre for voksne lyttere enn de som ringer inn til "Badeanda", som i hennes materiale er barn mellom 5 og 12 år. Eksempler fra analyse materialet er spørsmål om hva barna mener om helseministerens oppfordring om å mosjonere minst en time hver dag og om doping og høydehus. Videre inneholder materialet flere referanser som må antas å være ukjente for store deler av denne gruppen. Eksempelvis henvisningene til karakteren "Piirka" fra "Borettslaget", et program i NRK som hadde et svært sent sendetidspunkt (22.30) og til at "*dere jenter vil gjerne at det skal regne menn*" som en overgang til låten "It's raining men" med The Weathergirls, samt bruk av engelske ord og uttrykk.

Enlis vurdering er at programkonseptet ikke er tilrettelagt for å drøfte komplekse problemer,

men snarere tilpasset innringere som har kvikke kommentarer eller underholdende historier å fortelle. En konsekvens vil være en overflatisk behandling av alvorlige tema, og en annen at programmet framstår som typen "fra barnemunn" der publikum sjarmes av barnas gullkorn. Noen av innringerne i "Badeanda" forteller om episoder og hendelser som med fordel kunne vært håndtert på en mer fordypende og seriøs måte enn det gjøres. Eksempelvis i en sending der barn ble oppfordret til å ringe inn og snakke om hvordan det er å ha søsken, og flere av barna fortalte om alvorlige konflikter i hjemmet.

Videre ligger musikken som spilles i barneprogrammet innenfor P4s musikkformat, med flere låter fra 1980 tallet. Enli viser til at dette er i tråd med kanalens intensjon om å appellere til kanalens målgruppe ved å spille musikk med høy grad av gjenkjennelse. Fraværet av barnemusikk tyder på at man ikke ønsker å ekskludere P4s faste lytterskare fra det som er kanalens hovedsatsing på barn. Både det verbale og det musikalske innholdet peker i retning av at man forsøker å appellere til en bredere aldersgruppe enn de aller yngste. Enli finner det påfallende at et spesialprogram for barn ikke innretter musikken mot målgruppen. Spesielt fordi musikk utgjør minst halvparten av det reelle programmet.

I P4s presentasjon av "Badeanda" trekkes "badeandianske nyheter" og innslaget "Bestefar Johannes" inn som supplerende innslag i innringningskonseptet. Det skapes et inntrykk av at det forekommer variasjon innenfor programtypen, altså at innslagene har ulik karakter. I Enlis materiale framstår disse innslagene som sporadiske og noe tilfeldige. "Badeandianske nyheter" består av korte meldinger hentet fra det generelle nyhetsbildet. Antallet saker er cirka 3-4 og graden av fordypning begrenser seg til opplesning av overskrifter. Figuren "Bestefar Johannes" kommer ikke alltid innom, slik det reklameres for i presentasjonen på nettet.

Konklusjonen er at programinnholdet i hovedsak består av musikk og innringning fra lytterne. Følgelig blir det svært lite variasjon innenfor programkategorien barneprogram. Det selvstendige journalistiske arbeidet begrenser seg til valg av tema for innringningen, innhenting av nyhetsmeldinger og i blant en kort parodi. Samtalene med innringerne er av kort varighet og berører tematikken på en relativt overfladisk måte. Følgelig inneholder programmene liten grad av fordypning.

"Guru"

Enli har analysert tre utgaver av ungdomsprogrammet "Guru". Hun relaterer også sine funn til P4s beskrivelse av programmet i rapporten til Allmennkringkastingsrådet, hvor det framgår at forholdet til voksne, skole og samfunnet; utdanning, fritid og underholdning var blant temaene i "Guru" i 2001, og til beskrivelsen av programmet på kanalens nettsider.

Som i analysen av barneprogrammet, finner Enli at musikken i "Guru" stort sett holder seg innenfor den P4-formaterte musikken man finner i kanalens øvrige sendeflater. Det spilles lite eller ingen smal musikk. Snarere tvert i mot er det musikk av kjente artister som har oppnådd en viss hitstatus som spilles. Eneste antydning i analyse materialet til å være alternativ i musikkvalget, var låten til Bare Egil Band "Tagging". Her finner Enli at programlederen faktisk advarer mot dette bandet, og oppfordrer lyttere som misliker voldsom musikk til å skru ned lyden. Låten avløses av to ballader, kun avbrutt av en reklamepause. Hun finner at programmet inneholder en god porsjon norsk musikk, med fire av tolv låter. Enli trekker fram flere eksempler på at det spilles flere låter etter hverandre.

Enli finner lite av det innholdet som presentasjonen av "Guru" lover, og mener det er påfallende mangel på temaer knyttet til skole, samliv, jobb og helse. Derimot finner hun at det reelle programinnholdet har stort fokus på musikk og kjendisnyheter, samt Internett og temperaturer/vær, noe som bekreftes i programlederens oversikt over programinnholdet 3. april: "*I løpet av denne lille timen fra til 21.00 skal vi snakke om hva som har skjedd i popverdenen i det siste, og spille mye god musikk*". I analyse materialet finnes kun ett innslag som omhandlet skole og utdanning. Den tematiske variasjonen er begrenset, og har mindre informasjonsverdi enn det som argumenteres for i P4s rapport til Allmennkringkastingsrådet.

Konklusjonen er at programmene i stor grad er bygget på samme formel: Musikk og korte innslag som består av meldinger som har vært publisert i andre medier. Dette vitner om liten grad av selvstendig journalistisk arbeid, i tillegg til liten grad av variasjon innenfor programkategorien.

Når det gjelder fordypning og analyse, inneholder ungdomsprogrammet "Guru" lite eller ingenting som kan defineres som fordypende eller analytiske perspektiv.

"Møteplassen"

Enli har analysert tre programmer i serien "Møteplassen", som sendes lørdager og søndager mellom 07.30 og 08.00. Sendetidspunktet er blant de minst attraktive i kanalens sendeskjema, og viser at programmet er plassert utenfor enhver definisjon av primetime. Programmene er produsert av Norea Radio (Kristiansand), og framstår som et klart brudd med P4s øvrige sendeflate med hensyn til både henvendelsesform og programinnhold. Analysen viser at programmene er forkynnende og utelukkende forholder seg til et kristent livssyn. Innholdet kan sies å være fordypende, men innehar få kritiske perspektiv. Følgelig mangler programmet variasjon og mangfold. Formmessig er det lite variasjon mellom programmene. Det framgår av undersøkelsen at programmene i stor utstrekning består av samtaler om et tema innenfor den kristne tro.

"Midt på en søndag"

Enli har analysert tre programmer i serien "Midt på en søndag", som sendes søndager mellom klokken 14.00 og 15.00. Programmets fokus beskrives som: *Livsfilosofi, moral og etikk* i P4s rapport til rådet, og videre utvikler de programidéene som lå til grunn for "Tro og Utro". Programmet "Midt på en søndag" presenteres i likhet med programmet "Møteplassen" ikke på P4s nettsider. Enli mener en mulig forklaring på den manglende profileringen kan være at P4 anser programmet som for smalt, eller i allfall med for begrenset appell til at det bør framheves på nettsidene. Andre forklaringer kan være at programmet kun sendes en gang i uken, og dermed ikke utgjør noen stor andel av sendetiden.

P4s musikkformat benyttes også i dette programmet. Enli konkluderer med at programinnholdet er betydelig mer variert enn i "Møteplassen". Tematikken i materialet inkluderer islam, bistand og betraktninger om livet. På den annen side virker temavalgene til dels tilfeldige (blant annet repriser), noe som kan ha sammenheng med magasinformatets fleksibilitet. Den utstrakte bruken av studiointervjuer gjør det til et formmessig ensrettet programtilbud.

”Tvert imot”

Enli har analysert fire utgaver av innringningsprogrammet ”Tvert i mot”, ett av programmene var spesialutgaven ”Kjønnkampen”, som sendes fredager. Programmet sendes hverdager mellom klokken 11.00 og 12.00. Enlis konklusjon er at programmet framstår som et relativt enkelt og ensrettet konsept, basert på innringning fra lytterne. Konseptet er ikke egnet for fordypning og refleksjon. I ett av programmene i analyse materialet uttaler programlederen: *”Hvis du er forvirret, vil ikke debatten i Kjønnkampen hjelpe deg, men du kan delta”*. Hensikten er altså ikke å bidra til økt innsikt i en sak, men snarere å skape engasjement og temperatur i studio. Programlederens rolle i programmet er å argumentere i mot innringene slik at de blir enda mer engasjerte og spissformulerte i sine uttalelser. Analysen viser at temaene ofte tar utgangspunkt i dagsorden, og følgelig er relativt variert.

”Rett & slett”

Enli har analysert magasinprogrammet ”Rett & Slett”, som sendes hverdager fra 12-14 og lørdager fra 12-13 i P4. Hun relaterer også funnene i undersøkelsen til hvordan P4 selv presenterer programmet i rapporten til rådet: *”Programmet sendes to timer hver ukedag og speiler et bredt utvalg av begivenheter i kulturlivet. Her finnes kulturnytt, underholdning, forfatterintervjuer, teaterreportasjer og dybdeanalyser av litteratur og film.”*

Konklusjonen er at en svært stor andel av sakene i programmet kan karakteriseres som ”lanseringsjournalistikk”, i betydningen at grunnlaget for sakene er åpninger, premierer og lanseringer av kulturelle arrangementer, produkter og så videre. Det forekommer anmeldelser av nye filmer og ny musikk i Enlis materiale, men hennes vurdering er at tilstedeværelsen av dybdeanalyser av litteratur og film er betydelig overdrevet. Betegnelsen dybdeanalyse er ikke berettiget. Anmeldelsene befinner seg mer på omtalenivå enn analysenivå. Ikke minst fordi aktuelle premierer og utgivelser er styrende og dagsordensettende for redaksjonens anmeldelser. I Enlis materiale forekom ingen perspektiv som gikk på tvers av, i dybden på eller på andre måter fant en selvstendig journalistisk vinkling som motsatte seg en ren omtale av premierefilmer og utgivelser.

”Klikk - et radioportrett”

Det siste av de sju programmene i analyse materialet er portrettprogrammet ”Klikk”. Enli finner en forskjell mellom presentasjonen av programmet ”Klikk” på P4s nettsider og i P4s rapport til rådet. På nettsidene står blant annet: *”I ”Klikk – et radioportrett” møter man politikere, ledende kunstnere, sportsfolk og andre samfunnsstopper fra uke til uke”*. Enli peker på at programmet vektlegges i større grad som kulturprogram i rapporten til rådet, hvor P4 omtaler intervjuobjektene som *”kulturpersonligheter og personer med et sterkt forhold til kultur”*. I tillegg til å være en relativt uklar definisjon, utgir beskrivelsen programmet for å være mer kulturorientert enn i presentasjonen på P4s nettsider.

Sendetidspunktet annonseres som søndager klokken 12. Programmene i analyse materialet ble imidlertid sendt lørdager klokken 14, og altså ikke på det annonserte tidspunktet. Enli avdekket at ett av portrettprogrammene ble sendt i reprise, og at et annet besto av et intervju

fra høsten 2001. Det ble ikke opplyst at noen av sendingene var repriser, verken i programoversikten eller i sendingen. Følgelig kan det være vanskelig å få oversikt over graden av gjenbruk av programmer innenfor denne programgenren.

I de tre programmene som utgjør analyse materialet intervjues henholdsvis to personer fra kulturlivet (forfatter og artist), og en som bedre kan plasseres under benevnelsen samfunnsliv (advokat). Programmene består utelukkende av studiointervjuer. Følgelig finner man lite variasjon innenfor denne genren. Intervjuobjektene tilhører de mest etablerte norske kjendiser innenfor kultur og samfunnsliv. Fokuset for intervjuene er mer av privat karakter enn av kulturell eller samfunnsmessig art.

I analyse materialet finner Enli at musikken i enkelte program til en viss grad er relevant for programmet, f.eks spilles en revyviser i programmet om artisten Brede Bø og musikk av Lars Saabye Christensens eget band i intervjuet med denne forfatteren. Hun finner imidlertid også at enkelte av låtene spilles uten at det opplyses om navn på artist eller melodi, noe som gir musikkinnslagene et noe tilfeldig preg.

Graden av fordypning blir begrenset av hyppige avbrudd av musikk og reklame. I tillegg bærer intervjuene preg av å skulle rekke over svært mye på kort tid, slik at mulige analytiske perspektiv i forhold til for eksempel romanen "Halvbroren" begrenses seg til overflatepregede og korte tilløp. Enli viser også til at det er en hyppig bruk av både "teasere" før hver låt, et grep for at lytteren skal bli ved radioen og kort oppsummering etter hver låt, et grep for å fange opp nye lyttere. Dette viser hvor viktig det er for programmet å både beholde lyttere og trekke til seg nye underveis. Grepene kan sees som en service til publikum, men vil som regel begrense programmets muligheter til fordypning og kontinuitet.

Oppsummering

Gunn Enli viser til P4s rapport til Allmennkringkastingsrådet for programtilbudet i 2001, hvor ledelsen redegjør for programtilbudet i kanalen. Ett av hovedpunktene er at kanalen har et bredt og sammensatt programtilbud. Dette utdypes på følgende måte:

"P4s programtilbud inneholder nå bl.a.:

- *En stor andel nyheter og aktualitetsprogrammer.*
- *Et bredt og variert tilbud til barn og ungdom.*
- *Et styrket og variert kulturtilbud.*
- *Samiske nyheter og program om og med etniske minoriteter.*
- *En sterk satsing på norsk musikk.*
- *Et bredt og variert musikktilbud.*
- *Flere programmer om religion og livsfilosofi.*
- *Mer fokus på fordypende, kritisk og analytisk perspektiv" (P4 Radio Hele Norge, 2002:4).*

Enli relaterer funn i undersøkelsen til sentrale punkter i P4s beskrivelse. Analysen av tilbudet til barn og unge tilsier ikke at det er "bredt og variert". Kulturtilbudet i analyse materialet, "Klikk- et radioportrett" og magasinprogrammet "Rett & Slett", preges samlet sett av liten tematisk og formmessig variasjon. Forekomsten av fordypende perspektiv er noe høyere i "Klikk" enn i "Rett & Slett". En forklaring kan være forskjellene mellom programformatene (portrettintervju kontra magasin) og deres plassering i sendeskjemaet (lørdager kontra hverdager). Begge livssynsprogrammene, "Møteplassen" og "Midt på en Søndag" er basert på

intervjuer, og det er i hovedsak kun ett intervjuobjekt per program. Resultatet er enkildejournalistikk som gir lite variasjon per program. ”Midt på en søndag” inneholder mer variert tematikk enn ”Møteplassen”, mens graden av fordypning er noe mindre. Tilbudet av samfunnsprogram er bredere i P4 enn det som studeres i undersøkelsen. Programmet ”Tvert i mot” er, i likhet med ”Badeanda”, et innringningskonsept. Lytterne fungerer følgelig som en ressurs i produksjonen, noe som minsker behovet for redaksjonelt programarbeid. Programmet åpner ikke for analytiske eller fordypende perspektiv. Materialet i undersøkelsen viser også at musikktilbudet ikke fortøner seg som ”bredt og variert”.

Når det gjelder P4s påstand om ”*Mer fokus på fordypende, kritisk og analytisk perspektiv*” viser Enli til at dette er perspektiv som kun i svært begrenset grad har vært tilstede i analyse materialet. Ettersom materialet består av programmer der det er rimelig å anta at forekomsten av slike perspektiv er hyppigst, er det lite trolig at de finnes i større utstrekning i kanalens øvrige sendeflater.

6.2.6.2   *Innspill om virkelighetsfjernsyn*

Arild Fetveit har produsert et innspill om virkelighetsfjernsyn, et programkonsept som etter rådets syn reiser vesentlige medieetiske problemstillinger. Bidraget er å betrakte som et foreløpig innspill. Rådet vil gå dypere inn i disse problemstillingene ved et senere tidspunkt.

Bidraget har tittelen ”Reality”, Virkelighetsshow og eksperimentfjernsyn. Begrepsbruken i tittelen forklares med at den får fram underholdnings- og eksperimentaspektet i disse formatene. Virkelighetsshow er programmer som eksempelvis viser utdrag fra politiarbeid og redningsaksjoner. Eksperimentfjernsynet er basert på et sosialt/psykologisk/seksuelt eksperiment med mennesker.

Formålet med innspillet er å gi grunnlag for en kvalitativ vurdering av programformatene som gjerne omtales med ”reality”-begrepet med hensyn til den plass de kan forsvare i tilbudet til en allmennkringkaster. Rapporten inkluderer følgende:

- 1) historisk oversikt over framveksten av formatene
- 2) analyse av spennet i formatene og andre relevante genre med hensyn til etikk
- 3) skissering av den teknologiske og økonomiske logikk som stimulerer formatenes fremvekst, men som også gir begrensninger innenfor den nye TV-økonomien
- 4) drøfting av noen vurderingskriterier opp mot allmennkringkastingsbegrepet.

Utnyttelsen av virkeligheten i levende bilder for underholdningsformål kan sies å være like gammel som filmen selv. Redningsaksjoner, politiforfølgelser og eksperimenter med dyr og mennesker var attraksjoner i den tidlige filmen. Fetveit viser til tidlige filmtitler som ”Life of an American fireman” (Edison 1902-1903), ”Tracked by bloodhounds; or, A lynching at Cripple Creek” (Selig 1904), samt ”Electrocution of an Elephant” (Edison 1902).

I dag lager BBC ”The Experiment” i samarbeid med testpsykologer. Programmet er modellert etter et eksperiment som ble utført ved Stanford University sommeren 1971. 18 frivillige studenter fikk i oppgave å være ”fanger” og ”fangevoktere” i en fløy av psykologiinstituttet, som for anledningen var utstyrt med fengselsgittere. Etter seks dager måtte eksperimentet avbrytes av hensyn til deltakernes helse på grunn av ”fangevokternes” sadisme overfor ”fangene”. I BBC versjonen skulle fjernsynskameraene være blant garantiene for at ”fangevokternes” sadisme holdes i sjakk. Eksperimentet ble avbrutt en dag før planlagt av

helsemessige årsaker. Programmet sendes i redigert versjon på BBC i fire episoder med oppstart i mai.

Allmennkringkasteren TV 2 har hatt virkelighetsshow på sendeplanen, både egenproduksjoner og adaptasjoner. Eksempelvis produserte kanalen "Øyenvitne", som var basert på enkelte av politiets uløste saker som egner seg for TV-dramatisering. Fetveits vurdering er at kanalen og programmet inntar en klar rolle i en polarisert konflikt mot "de onde": de kriminelle, og for "de gode": politiet. Det andre programmet var en adaptasjon av det amerikanske "Real TV", som i TV 2 ble kalt "Fra virkeligheten". Magasinprogrammet er basert på en flora av segmenter i en passende miks av overlevelse, krim, kuriosa og våghalser. TV 2 brukte de originale segmentene fra "Real TV" men lot en norsk programvert erstatte den amerikanske.

Mot slutten av 1990 fikk virkelighetsshow stadig mer marginal plass på sendeskjemaene, og den beslektede varianten, her kalt eksperimentfjernsyn, fikk større plass. Formatet er basert på en mer eller mindre lukket eksperimentsituasjon, som kontinuerlig kan justeres for å generere formålstjenlig atferd hos deltakerne. I et slikt perspektiv kan man stille spørsmål om hva som er etisk forsvarlig, også i forhold til hva som er forenlig med allmennkringkastingsoppdraget. Fetveit stiller spørsmålet om i hvilken grad programmene i dette formatet er genuint innrettet på å forstå og ta vare på deltakerne. Ett eksempel er NRKs "8 1/2". Programmet var basert på et minieksperiment hvor en gruppe ungdommer bodde sammen i et hus for å se hvordan de utviklet seg og løse konflikter. Fetveits vurdering er at en genuin interesse for ungdommene var et vesentlig element i "8 1/2", slik programmet framsto på skjermen.

Fetveit antyder et spenn fra det spekulative til det opplysende og etisk forsvarlige, hvor de som filmes i stor grad tas vare på, innenfor dokumentarsjangeren og dokusåpesjangeren. NRKs "Campingliv" bidro kanskje til å slippe til grupper som eller synes lite i mediene, men skapte også debatt ut fra at den massive eksponeringen ble oppfattet av noen som at den stigmatiserte en gruppe mennesker, i dette tilfellet campingturister. Formatene som gir "vanlige mennesker" tilgang til representasjon i mediene berører medieetiske prinsipper som "viktigheten av å beskytte folk mot seg selv". Tilsynelatende blir de deltakende tatt nok vare på til å være stolte over egen eksponering inntil de oppdager at halve folket ler av dem.

Fetveit mener på denne bakgrunnen at utnyttelsekarakteren er en nyttig akse å vurdere disse formatene ut fra. I hvilken grad ligger en genuin interesse for personene til grunn, eller i hvilken grad er formatene preget av ren utnyttelse av personene for underholdningsformål. Etter hans vurdering er grenser i bevegelse når det gjelder intimitet. Eksempelvis er frykten for overvåkingssamfunnet i stor grad fortrent til fordel for en lyst på eksponeringssamfunnet, for eksempel i "Big Brother". Programmet er basert på et video-overvåket sosialt eksperiment hvor 10 unge kvinner og menn lukkes inne i et spesialkonstruert hus i 100 dager, hvor de blant annet må dele soverom og senger. "Big Brother" er et hybridformat som involverer et gameshow-element, et element av såpeoperaens konflikter og kjærlighetsrelasjoner, et dokumentarisk element, samt interaksjon med publikum gjennom stemmegivning.

Fetveit mener "Big Brother" er spydspissen i den nye kreative fjernsynsunderholdningen som demonstrerer at verdighet er til salgs. Formatet er fundert på en radikal redefinering av deltakerne fra medmennesker med ansikter overfor hvilke vi er etisk forpliktet, til funksjoner i et forlystelsesspill hvor vi har kjøpt oss fri fra et slikt sosialt ansvar ved deltakernes potensielle kompensasjon gjennom berømmelse og penger. Til tross for fantastiske seertall og en storm av nye eksperimentideer er det nå tendenser til at publikum er lei av å "se gresset

gro". TV 2 hadde stor suksess med "Farmen", med informerende og folkeopplysende element som å bringe en bondegård tilbake til 1800-tallets utrustning. TV3 opplevde imidlertid minimal interesse for "Kråkeslottets" informasjon om hoteldrift og renovering. NRK skrinla sitt prosjekt med eldre mennesker, som muligens kunne bidratt til å synliggjøre en gruppe som ellers får liten plass på TV. Fetveit tror mindre tidsslukende eksperimentformater, som gjerne involverer visse muligheter for ydmykelse og som kan få plass som segmenter i større magasinbaserte underholdningsprogrammer, for eksempel vil være an av formene vi vil se framover.

Som nevnt vil rådet følge opp de medieetiske problemstillingene virkelighetsfjernsynet reiser i en senere sammenheng.

7. RADIOKANALENE

I følge tall fra Norsk Gallups Mediebarometer for 2001 lyttet folk på radio i gjennomsnitt 128 minutter per dag. Det er syv minutter mindre enn i 2000, og 14 minutter mindre enn i 1999. Av disse 128 minuttene benyttet lytterne 63 minutter på P1, seks minutter på P2, ni minutter på P3 og 36 minutter på P4. Den resterende tiden lyttet folk til andre radiokanaler. Tallene viser at lyttertiden for alle kanalene er redusert med noen minutter. Unntaket er P2-lyttingen, som er stabil.

69 prosent av den norske befolkningen lyttet på radio en gjennomsnittlig hverdag. Betraktelig færre lytter på radio på lørdager og søndager, og snittet for alle ukedager er 65 prosent i 2001. Antall lyttere er stor sett stabilt fra 2000 til 2001. Beregnet i prosentvis andel av den totale radiolyttingen hadde P1 34 prosent i 2001 mot 35 prosent året før, P2 var stabil på 6 prosent, P3 8 prosent mot 9 prosent året før, og P4 var stabil på 23 prosent.

7.1 NRK Radio

NRKs riksdekkende radiokanaler sendte til sammen 22 786 timer i 2001. I tillegg produserte NRKs 17 distriktskontorer 22 166 timer distriktsradio, som ble sendt på NRK P1s sendernett. Tallene viser at sendetidsomfanget er omlag det samme som i 2000.

Sami Radio, som er en egen divisjon i NRK, sendte til sammen 1 621 timer i 2001, noe som representerer en økning på 87 timer i forhold til året før. 191 timer var rikssendinger fordelt på P1 og P2 med henholdsvis 24 timer og 167 timer, mens de øvrige timene var regionale sendinger. Sami Radios digitale kanal sendte 2 517 timer en økning på nesten 100 timer fra året før. Disse sendingene distribueres i det digitale nettet, og vil i praksis ha få lyttere grunnet lav utbredelse av digitale mottakerapparat.

NRK mangler tall som viser fordelingen av musikktilbudet i P1 og P2 i 2001. For øvrig er den prosentvise fordelingen av programkategoriene identisk med statistikken for 2000.

Profileringen av NRKs rikskanaler i 1999, ble videreført i 2000 sammen med en markant økning i musikkategoriens prosentvise andel av det totale programtilbudet i P1 og P2.

Mangelen på registrering av underkategorier i musikktilbudet gjør det umulig for rådet å gi en

nærmere vurdering av det som utgjør en betydelig andel av radiokanalenes samlede profil, noe som oppfattes som kritisk - jf merknadene under punkt 6. Rådet har også inntrykk av at NRK i årets allmennkringkastingsregnskap har større fokus på vurderinger av hvordan publikum oppfatter NRKs programtilbud enn å beskrive selve programtilbudet

7.1.1 NRK P1

7.1.1.1 Programprofil

Nedenfor følger en statistisk oversikt over NRK P1s programvirksomhet i 2001. Oversikten baserer seg på tall fra NRKs egen database, og andelene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1998	1999	2000	2001
Underholdning		20	16	16
Drama	1	1	1	1
Musikk			42	42
- lett, pop, rock	21	34	36	Ikke oppgitt
- seriøs	3	2	2	Ikke oppgitt
- diverse	2	3	3	Ikke oppgitt
Religion, livsfilosofi	3	2	2	2
Nyheter	15	17	13	13
Sport	6	4	4	4
Samfunnsspørsmål	7	4,4	5	5
Hjem, fritid, livsstil	3	1,7	2	2
Natur, vitenskap	1	0,5	1	1
Kunst, kultur, medier	0	0	0	0
Programinformasjon	1	0,9	0	0
Annet	19	9	14	14

* Kategorien "Hjem og fritid" heter i NRKs EBU-statistikk for 2001 "Hjem fritid, livsstil"

Rådet har i tidligere rapporter påpekt at 1999 representerte et klart skille når det gjelder en klarere profilering av de tre rikskanalene til NRK, en tendens som ble ytterligere forsterket i 2000. Programomleggingen førte til ytterligere reduksjon av bredden i programkategorier. Rådet har ikke grunnlag for å anta at det er gjort vesentlige endringer i denne delen av programtilbudet i 2001. De to største kategoriene "Underholdning" og "Musikk" utgjør 58 prosent av det totale programtilbudet. Rådet har, som nevnt, ikke informasjon om fordelingen av ulike musikkgenrer i kanalen. Når musikk nå utgjør en sentral del av kanalens sendetid er dette kritikkverdigg.

Den prosentvise fordelingen av programkategorier på P1 i 2001 er identisk med fordelingen året før, og bekrefter det generelle inntrykket av P1 som en svært allmenn kanal med fokus på underholdning, lett musikk og nyheter. Undersøkelsen av kulturdekningen i kanalene fra 1999 er fortsatt relevant som støtte for rådets vurderinger av programtilbudet. For P1 viste undersøkelsen at hele 81 prosent av programmene var rettet mot en allmenn målgruppe, og at kulturen generelt sett ble formidlet på en bred og forutsigbar måte.

NRK har ikke benyttet rapporteringssystemer i 2001 som imøtekommer rådets påpekninger i fjorårets rapport om den store andelen ”Annet”. Kategorien ”Annet” utgjør hele 14 prosent av totalen. Rådet gjentar etterlysningen av en mer presis kategorisering av programtilbudet.

7.1.1.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

P1 er riksdekkende.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet finner ikke grunnlag for å betvile at et mangfold av genre er representert i kanalen. Det er likevel grunn til å peke på at den klart brede målgruppeorienteringen en ser i P1 representerer en tendens i retning av format og genre som er lett tilgjengelige. Det er viktig at målgruppeorienteringen ikke skjer på bekostning av genremangfoldet.

b) Tematisk mangfold

Rådet er opptatt av at programomleggingen i 2000 representerte en ytterligere svekkelse av bredden i programkategorier. Magasinformatets stadig sterkere posisjon, og en svært høy prosentandel program som faller under kategorien ”Annet”, medfører problem med klarlegging av den tematiske bredden. Rådet vil som tidligere år oppfordre NRK om å sørge for statistikk som bedre reflekterer de sammensatte programflatenes reelle innholdsmessige sammensetning.

I likhet med tidligere år utgjør kategorien ”Religion, livsfilosofi” en relativt liten andel av det totale programtilbudet i P1. Rådet påpekte i fjorårets rapport at den generelt økte oppmerksomheten omkring det flerkulturelle/flerreligiøse Norge skulle tilsi at andre religioner enn den kristne samt ulike filosofiske perspektiv ble reflektert i NRKs programtilbud. Rådet etterlyste et større innslag av generelle livssyns/religionsdrøftelser i P1s programtilbud. Det synes fortsatt som om den kristne profilen dominerer i 2001, med ”Andakten” alle hverdager, ”Gudstjenesten” søndager, ”På kirkebakken” og lignende. Det sistnevnte programmet, ”På kirkebakken”, har imidlertid fått både ny form og nytt navn i 2002: ”Mellom himmel og jord”. Ifølge NRKs nettsider skal programmet ha en mer moderne form, og bevege seg mer i retning av ”*hva som beveger seg der ute blant vanlige folk om tro og liv*”. Det framgår av beskrivelsen at programmet fortsatt skal ha en kristen forankring. Rådet vil fortsatt etterlyse større oppmerksomhet på det flerkulturelle/flerreligiøse Norge i P1.

c) Forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Kategorien "Nyheter" ble fra 1999 til 2000 redusert med fire prosentpoeng til 13 prosent. Året før ble andelen "Samfunnsspørsmål" redusert. Disse kategoriens omfang er uendret fra 2000 til 2001. Rådet har tidligere lagt til grunn det store omfanget av denne typen program i sine konklusjoner omkring forekomsten av analytiske perspektiv. Blant annet på grunn av den forholdsvis sterke fokuset på denne typen program i distriktssendingene, finner rådet ikke grunnlag for å betvile at kanalen fortsatt tilfredsstiller kravene på dette området. Kulturundersøkelsen viste eksempelvis at 32 prosent av disse programmene hadde et slikt perspektiv. Imidlertid innebærer den sterke økningen av musikk innen lettere genre i seg selv et lavere potensiale for omfanget av fordypende perspektiv. På sikt kan de tendensene vi nå registrerer være med på å svekke omfanget av analytiske og fordypende perspektiv i programmene. Det vil i tilfelle medføre en klar svekkelse av P1s funksjon som sentral allmennkringkaster på radiosiden.

2.2 Program for brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

Profileringen av NRKs radiokanaler har ført til at særlig ungdomsprogrammene i stor grad er kanalisert over i Petre. Barneprogrammene ble i 2000 sendt på P2. Rådet mener en bred allmennkanal av P1s type burde ha et tilbud til disse publikumsgruppene, og etterlyste en slik satsing i fjorårets rapport. NRKs ledelse uttalte i møte med rådet i 2002 at NRK nå oppretter barneprogram på P1 etter rådets anbefaling. Opprettelsen kommer ikke fram i programstatistikken for 2001, men rådet forutsetter at satsingen vises i neste års programstatistikk.

Gjennom omfanget av sendinger i "Sami Radio", og innslag om samiske forhold i nyhetssendinger og samfunnsprogram, mener Rådet at P1 bidrar til å styrke fokuset på samiske forhold.

Når det gjelder graden av publikumshenvendelse i P1 til norske minoriteter generelt, mener rådet at det er rom for å øke dette fokuset.

b) Representasjon

Rådet har ikke tilstrekkelig dokumentasjon for å vurdere om dette kriteriet er oppfylt. Rådets inntrykk er at kanalens relativt omfattende nyhetsdekning, herunder også distriktssendingene og sendingene fra Sami Radio, har en bredde i tema og perspektiv. Dette bidrar generelt til kanalens representativitet.

Når det gjelder representasjonen av øvrige minoriteter, viste fjorårets minoritetsundersøkelse, at magasin-programmene verken hadde representasjon av norske minoriteter generelt eller nasjonale minoriteter. Med unntak av "Radio Yalla" i "Ukeslutt" handlet de få registrerte etnisk innslagene om norske aktører som kommenterte diskriminering og rasisme. Kanalen hadde en overvekt av positivt vinklede innslag fra ikke-vestlige land, men samtidig var også alle de negativt vinklede fra den ikke-vestlige del av verden.

Nyhetstilbudet er stabilt på 13 prosent etter at omfanget ble sterkt redusert i 2000, og representerer fortsatt en av de største kategoriene på P1. Dette er generelt sett med på å styrke

P1s representativitet. Rådet er av den oppfatning at kanalens relativt omfattende nyhetsdekning har et tematisk mangfold og inkluderer et bredt perspektiv på samfunnsspørsmål.

c) *Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt*

P1 har i all hovedsak god bredde i sin nyhetsdekning. Dagsnyttssendingene, distriktsnyheter hver time på hverdager, og programmer som "Her og nå" og "Ukeslutt" bidrar til dette. Rådet vil imidlertid minne om resultatene fra tidligere års undersøkelse, som viste at den internasjonale dekningen var på et lavere nivå enn ønskelig.

Rådet uttrykte seg i fjorårets rapport kritisk til utviklingstendensen i den øvrige dekningen av samfunns- og kulturspørsmål. Tendensen opprettholdes i 2001. Andelen program om samfunnsspørsmål er redusert fra 7 prosent i 1998 til 5 prosent i 2001. Kulturprogrammene har også i år et så lite omfang at de ikke fanges prosentueelt. Med utgangspunkt i at hele 42 prosent av programtilbudet består av musikk, bør dette gi rom for en bred dekning av denne delen av kulturlivet. Rådet var i fjorårets rapport, i tråd med funnene i kulturundersøkelsen året før, kritisk til at musikktilbudet i kanalen var konsentrert omkring anglo-amerikansk populærmusikk. NRKs ledelse har i møte med rådet opplyst at 40 prosent av musikken som spilles er norsk. NRK har imidlertid ikke levert statistikk som bekrefter denne påstanden. Uten en nærmere kategorisering av musikktilbudet kan ikke rådet følge opp fjorårets vurdering av de delene av P1s programprofil som anses som problematiske.

4. *Styrking av norsk språk, identitet og kultur*

a) *Språk*

P1 hadde 27 prosent nynorsk i sendingene i 2001. Med økningen på 12 prosentpoeng siden 2000 er målsettingen om minst 25 prosent nynorskandel nådd, noe rådet ser som positivt. NRK har i møte med rådet i 2002 opplyst at målbruken i distriktssendingene ikke er inkludert i denne beregningen, samt at nyhets- og distriktsdivisjonen i NRK (NYDI) vurderer sendinger på kvensk i "Migranytt". Rådet har i rapportene for 1999 og 2000 minnet om de forpliktelser som ligger i ratifikasjonen av Europarådets rammekonvensjon for nasjonale minoriteter med hensyn mediene, og ser derfor positivt på disse planene.

b) *Identitet*

Rådet mener distriktskontorene har en sentral funksjon i formidling og styrking av norske identiteter. Omfanget og oppslutningen disse sendingene har representerer en styrke for NRKs totale virksomhet. Rådet har imidlertid ikke tilgang til statistikk som viser fordelingen på ulike programkategorier i distriktssendingene. Ettersom nettopp denne fordelingen er av stor betydning i forhold til innfrielse av dette kriteriet, vil rådet se nærmere på behovet for en slik statistikk.

Rådet viser for øvrig til merknadene om programtilbudet til minoriteter under punktet om publikumshenvendelse ovenfor.

c) Kultur

Kanalomleggingen førte med seg en sterk økning av tilbudet på underholdningsprogram og lettere musikk. Selv om et slikt fokus i seg selv representerer større vekt på kultur, viste kulturundersøkelsen fra 1998 at anglo-amerikansk populærmusikk klart var den største temakategorien. Som nevnt har ikke rådet informasjon om musikkfordelingen for 2001. NRK opplyser fortsatt ikke hvor stor andel av musikken i P1 som har norsk opprinnelse.

Generelt mener Rådet at det burde være rom for atskillig større variasjonsbredde i kanalens kulturtilbud. Det er likeledes ønskelig med større bredde i format, samt mer fordypende kulturformidling. NRK gjentar i allmennkringkastingsregnskapet at P2 er "kulturkanalen", følgelig sendes kulturprogrammene hovedsakelig på P2. Lytteroppslutningen til P2 var i 2001 på omlag seks prosent. Kulturtilbudene fanges følgelig av svært begrensede publikumsgrupper.

Rådet mener fortsatt at P1, som Norges største radiokanal, med fordel kan satse mer på å inkorporere ikke-etnisk norsk og samisk kulturstoff som ligger utenfor kanalens profil i de eksisterende programmene.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet.

7.1.2 NRK P2

7.1.2.1 Programprofil

Nedenfor følger en statistisk oversikt over NRK P2s programvirksomhet i 2001. Oversikten baserer seg på tall fra NRKs egen database, og andelene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1998	1999	2000	2001
Undervisning	3	2	2	2
Barneprogram	5	4	4	4
Underholdning	4	2	2	2
Drama	4	2	3	3
Musikk	29	43	47	47
- seriøs	20	37	40	<i>Ikke oppgitt</i>
- lett, pop, rock	3	1	1	<i>Ikke oppgitt</i>
- folk, blues, jazz	6	7	5	<i>Ikke oppgitt</i>
- diverse	0	0	0	<i>Ikke oppgitt</i>
Religion, livsfilosofi	2	2	2	2
Nyheter	19	16	12	12
Sport	0	0	0	0
Samfunnsspørsmål	13	10,2	11	11
Hjem, fritid, livsstil*	1	0,9	1	1
Natur, vitenskap	1	0,5	1	1
Kunst, kultur, medier	14	10	12	12
Programinformasjon	1	0,9	0	0
Annet	19	9	14	14

* Kategorien "Hjem og fritid" heter i NRKs EBU-statistikk for 2001 "Hjem fritid, livsstil"

Som for P1 representerte programtilbudet i 2000 en styrket profilering av P2. Musikktilbudet har økt markert, fra en total prosentandel på 29 i 1998 til 47 prosent i 2000. Rådet har ikke grunnlag for å anta at det er gjort vesentlige endringer i programtilbudet i 2001. Den prosentvise fordelingen av programkategorier på P2 i 2001 er identisk med fordelingen året før. Rådet har ikke informasjon om fordelingen av ulike musikkgenrer i kanalen. Når musikk nå utgjør en sentral del av kanalens sendetid, hele 47 prosent, er dette kritikkverdig. Så vidt rådet kjenner til går P2 i samsending med NRKs kanal "Alltid klassisk på natten, noe som bidrar til den høye musikkandelen i kanalen. Øvrige programkategorier hadde i 1999 generelt en svak nedgang, men ble stabilisert i 2000. Særlig gjaldt dette kategoriene "Nyheter" og "Samfunnsspørsmål" som samlet ble redusert med omlag tre prosent. Dette representerer på ingen måte en dramatisk nedgang, men framstår som en klar tendens over de siste årene.

7.1.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

P2 har stadig 99 prosent dekning.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har ingen grunn til å betvile at genremangfoldet i kanalen er tilfredsstillende.

b) Temamangfold

Kanalens tematiske bredde er stor. Rådet konstaterer at NRK fortsatt utdefinerer sport som del av programtilbudet i P2. Rådet mener idrett, som samfunnsmessig sektor og kulturfenomen, har en rettmessig plass i kanalen.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Rådets generelle inntrykk er at P2 i stor grad inneholder analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. Kanalen har et solid nyhets- og aktualitetstilbud hvor slike perspektiv klart er tilstede. I tillegg sender kanalen en rekke fakta- og informasjonsprogrammer som "P2 Akademiet", "Radiodokumentaren", "Ukeslutt" og "Verdt og vite", som i stor grad inneholder slike perspektiv. Inntrykket har og støtte i rådets kulturundersøkelse for to år siden, som viste at hele 84 prosent av kulturprogrammene i P2 hadde et kritisk/analytisk perspektiv. I 2001 sendte P2 programmer som "Studio Sokrates" og "Verdibørsen", med et fokus på filosofi.

2.2 Program for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

Rådet har tidligere konstatert at kombinasjonen av verbalinnslag beregnet på mer eller mindre konsentrert tilegnelse og kanalens musikkprofil gjør at den i tråd med velkjente kultursosiologiske mønstre bare når et begrenset publikum. Kulturundersøkelsen viste at hele 54 prosent av programmene var rettet mot et nisjepublikum. Mange av kanalens engasjerende og faglig solide program kunne i seg selv gjerne nådd et bredt publikum, men styres utenom de store publikumsgruppene ved den klare målgruppeinnretningen av kanalen.

Omfanget av tilbudet til barn ble opprettholdt i 2001. NRK gir ingen videre redegjørelse for innholdet i tilbudet i allmennkringkastingsregnskapet, men så langt rådet kjenner til er det fortsatt programmer som "Barnetimen for de minste" og "Lørdagsbarnetimen" som utgjør hoveddelen av tilbudet til de yngste barna.

b) Representasjon

Rådet opprettholder sin vurdering av at den store tematiske bredden og relativt store andelen nyhets- og aktualitetsprogrammer samt program om samfunnsspørsmål og kultur forøvrig, gir rimelig grunn til å anta at kanalen tilfredsstiller dette kravet. Fjorårets minoritetsundersøkelse viste at kanalen var blant de med best etnisk dekning, og at de norske etniske innslagene i kanalen var spredt over flere programgenre. Kun ett av innslagene dreide seg imidlertid om nasjonale minoriteter. Sammen med NRK2 var P2 den kanalen der etniske saker også ble behandlet som hovedsak i innslaget.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Til tross for en viss reduksjon av omfanget av de mest relevante programkategoriene her i

forbindelse med kanalomleggingen, er det ikke tvil om at P2s programtilbud er svært tilfredsstillende på dette området. Tidligere års undersøkelser av både den internasjonale dekningen og kulturdekningen viste dette med all mulig tydelighet. Innenfor kategorien ”Samfunnsspørsmål” sendte P2 over dobbelt så mange timer over året som P1.

Rådet vil i denne forbindelse gjenta resultatet fra kulturundersøkelsen, som konkluderte med at kanalen er fanget i ”kultur er lik finkultur”-tradisjonen. Kanalen har ekstremt mye stoff om klassisk musikk, mens den fokuserer lite på nyere musikk. Når P2 promoterer seg selv som ”kanalen for fordypning og utfordring”, kan det stilles spørsmål ved at den i svært liten grad utfordrer det tradisjonelle skillet mellom finkultur og populærkultur. Rådet savner fortsatt en større fokusering på nyskapende og grensesprengende kunst og kultur i P2.

”Kulturnytt”, som er en del av P2s nyhetsmorgen og kulturmagasinet ”Kulturbeitet” var viktige bidrag på kanalen.

Rådet har inntrykk av at internasjonale forhold gis god dekning, også utenfor de rene nyhetsprogrammene, eksempelvis i programmer som ”Verden på lørdag”.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

P2 har utmerket seg med en svært høy bokmålsandel i sendingene, men etter oppgangen til 86 prosent i 2000, er andelen redusert til 78 prosent. Nynorskandelen på 22 prosent er imidlertid ikke særlig høy for en kanal som i så stor grad er orientert mot norsk kultur- og samfunnsliv.

Samisk språk er godt ivaretatt av kanalen gjennom nyheter og aktualitetsstoff på samisk alle hverdager. Sami Radio produserte 167 timer for P2 i 2001. Dette er en økning på 41 timer i forhold til 2000.

b) Identitet

Det er ingen tvil om at kanalens store tematiske bredde og orientering omkring kultur- og samfunnsforhold innebærer refleksjon av et mangfold av identiteter. Tidligere års undersøkelse understreket at dette gjaldt også det internasjonale perspektivet.

Rådets generelle inntrykk er fortsatt at temaer fra samisk samfunns- og kulturliv er godt dekket av kanalen. P2 er den radiokanalen som i størst grad dekker også minoritetskulturelle områder, selv om dekningen av de nasjonale minoritetene er svært beskjedne.

c) Kultur

P2 profileres klart som NRKs kulturkanal. Det er ingen tvil om at omfanget særlig av musikk er stort i kanalen. Totalt utgjør musikken hele 47 prosent av kanalens sendetid. Rådet har ikke opplysninger om fordelingen av musikkgenre i tilbudet. Det er likevel grunn til å anta at hovedfokuset er den seriøse musikken, noe også kulturundersøkelsen fra 1998 viste. Rådet ser positivt på det nye programmet ”Radiofront” som dekker mer moderne kunst og

populærkultur. Programmet deles inn i ”Ordfront”, ”Popfront” og ”Filmfront”.

I tillegg til flere radioteaterstykker med stor temabredde, sendte P2 en nyproduksjon av ”Hedda Gabler”. Kanalen sendte også en serie som het ”Verdt å lese”, hvor ulike kjente norske skuespillere medvirket som opplesere.

Programmer som ”WOK”, ”Kulturnytt og ”Kulturbeitet” gir en løpende kulturoppdatering i kanalen. Rådet har også inntrykk av at programserien ”Agenda” inneholder et bredt og variert kulturuttrykk. Ifølge NRK fokuserer serien på teater, samtidskunst og skuespillerportretter.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet.

7.1.3 NRK Petre

Petre sendte 6570 timer i 2001 (beregningen gjelder fram til nattsendingen i kanalen).

7.1.3.1 Programprofil

Rådet forventet i fjorårets rapport at NRK skulle rapportere programvirksomheten i Petre etter samme kriterier som de to andre kanalene i 2001. Kravet er ikke etterkommet.

Nedenfor følger en statistisk oversikt over NRK Petres programvirksomhet i 2000. Oversikten baserer seg på tall fra NRKs egen database, og andelene oppgis i prosent av sendetiden. For sammenligningens skyld gjengis fortsatt oversikten som viser tallene fra 1997 ettersom klassifiseringen ble endret i 2000. Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Programkategori	1997	1998	1999
Ungdom-musikk	48,5	54	41
Ungdom-annet	40,6	33	36
Nyheter	6,1	5	7
Annet	0,7	3	15

Programkategori	1999	2000	2001
Barne- og ungdomsprogram	78	93	83
- barneprogram	0	4	4
- ungdom/musikk	41	39	29
- ungdom/underholdning	0	31	31
- ungdom/samfunnsspørsmål	0	10	10
- ungdom/annet	36	9	9
Nyheter	7	4	4
Musikk (18-24 år)			10
Andre program	15	3	3

I forhold til fjorårets rapport er det kommet en ny kategori "Musikk (18-24 år)", som har en andel på 10 prosent. Andelen tilsvarer reduksjonen i underkategorien "ungdom/musikk". For de øvrige kategoriene samsvarer prosentandelene for 2001 nøyaktig med tallene for 2000. Musikk er, som for de øvrige radiokanalene til NRK, den mest dominerende programkategorien. Til forskjell fra de øvrige kanalene er underholdning svært profilert i Petre, med hele 31 prosent "ungdom/underholdning".

NRK bringer fortsatt ikke data om den genremessige fordelingen av musikktilbudet. Rådet har dermed ikke grunnlag for å gjøre særlige vurderinger på dette området. Tidligere undersøkelser har vist at lettere musikk og underholdning samlet utgjør omlag 70 prosent av kanalens tilbud. Rådet har ikke grunnlag for å tro at dette har endret seg i vesentlig grad.

7.1.3.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Petre har fortsatt 96 prosent dekning.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har ikke grunnlag for å foreta de nødvendige vurderingene av hvorvidt genrebredde i programtilbudet er tilstrekkelig. Rådet har imidlertid i flere tidligere rapporter fremhevet Petre når det gjelder eksperimentell bruk av radiomediet. Fjorårets multimediale prosjekt "Forfall", som Petre var en del av på radiosiden, er et eksempel på dette.

b) Tematisk mangfold

NRK leverer fortsatt ikke programstatistikk som reelt viser programmene tematiske forankring. Dette til tross for at Rådet gjentatte ganger har etterlyst en slik innrapportering. Denne mangelen medfører at rådet ikke har grunnlag for å utføre sitt mandat på dette området. NRKs manglende vilje til å etterkomme rådets krav til programstatistikken har også ført til at rådet har måttet gjenta generelle vurderinger av Petres virksomhet basert på rådsmedlemmenes sporadiske lytterinntrykk i de tre siste årenes rapporter. Grunnlaget er heller ikke tilstede for å gjøre noe annet i årets rapport. Både situasjonen for rådet og NRKs holdning til rådets arbeid må anses som lite tilfredsstillende.

Tidligere års generelle vurderinger av Petres virksomhet er som følger:

- Nyhetssendingen Petre 16 viser muligheten av å lage nyhets- og aktualitetsprogram i en form som er tilpasset ungdomskanalens typiske uttrykk.
- Det kan med fordel utvikles flere tematiske sammenhengende program på områder som er av særlig interesse for ungdom.

- Tidligere års undersøkelse av kanalenes internasjonale dekning viste at dette stoffområdet gjerne kan få større plass.
- Undersøkelsen av kanalenes kulturtilbud viste at kategoriene populærmusikk og film dominerer i Petre. Det bør klart være rom for en større bredde i kanalen.
- Både den internasjonale undersøkelsen og NRKs musikkstatistikk i fjor viste at anglo-amerikansk populærkultur dominerer. Dette må klart anses å være en utfordring for kanalen.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Andelene "Nyheter" og "Samfunnsspørsmål" utgjør, som i 2000, samlet 14 prosent av sendetiden. Rådet mener klart at nyhetene inneholder analytiske, kritiske og fordypende perspektiv, og legger også til grunn at slike perspektiv er å finne i Petres samfunnsprogram.

Rådet vil igjen utfordre Petre til å påta seg et særlig ansvar for å sikre tilgang på samfunns- og kulturprogram med analytiske og fordypende perspektiver for ungdomsgruppen.

2.2 Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

Rådet må også her gjenta tidligere års vurderinger. Rådet legger til grunn at Petre er rettet mot ungdom, og det generelle inntrykket er at kanalen synes å nå brede grupper med sentrale deler av programtilbudet. Rådet har ikke grunnlag for å vurdere om kanalen i sin virksomhet retter seg mot bredden av ungdom og ivaretar grupper med særlige interesser. Det er heller ikke sannsynliggjort at ulike språklige minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt av kanalen. Når det gjelder tilbudet til barn, var dette fortsatt på fire prosent i 2001.

b) Representasjon

Petres målgruppeinnretning begrenser generelt representasjonen i kanalen. Rådet mener allikevel at en ungdomskanal med fordel bør inkludere minoritetsperspektiv og personer med minoritetsbakgrunn i programvirksomheten. Rådet ser positivt på at det rekrutteres medarbeidere med minoritetsbakgrunn. To av de ansatte i P3-redaksjonen har minoritetsbakgrunn.

Den kvalitative vurderingen av minoritetsrepresentasjonen i Petre, som rådet fikk utført i fjor, viste at bare 8 prosent av innslagene behandlet flerkulturelle tema. Norske etniske innslag utgjorde ikke mer enn 2 prosent. Måten kanalen presenterer minoriteter på karakteriseres ifølge undersøkelsen som "omtaltende". I Petre dekket den overveiende humoristiske måten å behandle tema på ikke etniske minoriteter. 76 av 89 innslag totalt var i livsstil/kuriosa-kategorien. Av dette var bare 0,7 prosent etnisk. I en utgave av programmet «Bare Are» fantes 4 av de 7 etniske innslagene i perioden.

3. *Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt*

Petre hadde nyhetssendinger spesielt rettet mot ungdom gjennom programmene "Petre13" og "Petre16". I tillegg utgjorde program som tok opp samfunnsspørsmål 10 prosent av sendetiden. Rådet ser svært positivt på denne typen tilbud til ungdomsgruppen, og håper NRK ser mulighet for ytterligere å styrke denne programvirksomheten innen programformater tilpasset målgruppen.

4. *Styrking av norsk språk, identitet og kultur*

a) *Språk*

Nynorskprosenten i Petre var i 2001 på 27 prosent. Dette representerer en økning på tre prosentpoeng fra 1999.

Rådet har ikke mottatt opplysninger som tilsier at det i 2001 var sendinger på samisk eller andre minoritetsspråk i Petre, og etterlyser en slik oversikt.

b) *Identitet*

Rådet mener fortsatt at Petre uten tvil bidrar til utviklingen av ungdomsidentitet i Norge. Det er derfor avgjørende hvilke identiteter kanalen domineres av. Som det statistiske materialet viser, domineres kanalen av musikk og underholdning. Samlet utgjør de to underkategoriene "ungdom/musikk", "ungdom/underholdning" og hovedkategorien "Musikk (18-24)" hele 70 prosent av det totale programtilbudet. Ifølge NRK fokuserte Petre på ulike former for populærmusikk, eksempelvis rock i "Musikkmisjonen", rap/hiphop i "National Rapshow" og tekno/house i "Tektektimen". NRK opplyser ikke om fordelingen av musikkgenre i Petre. Når musikk utgjør en så stor del av det totale programtilbudet i Petre, mener rådet at NRK bør presentere en mer detaljert oversikt over musikktilbudet i kanalen. NRKs ledelse opplyste i møte med rådet i 2002 at Petre hadde en omlegging av musikktilbudet høsten 2001, og at kanalen har et større fokus på norsk musikk.

Rådet ser positivt på det bidraget som gis til unge og ukjente musikk talenter i Norge i den årlige "Urørt-konkurransen, og mener kanalen har et potensiale for større innsats på dette området.

Etter det rådet kjenner til inkluderer fortsatt ikke Petre i særlig grad musikk fra land store innvandrergupperinger har tilknytning til. Rådet har ikke kjennskap til om musikk med samisk opprinnelse forekommer i kanalen. Rådet finner det derfor fortsatt ikke sannsynliggjort at etniske minoriteter kjenner seg tilstrekkelig tiltalt og representert av kanalen.

c) *Kultur*

Ungdomskanalen Petre sender daglig et tre timers program med hovedvekt på populærkultur. Når det gjelder kulturdekningen i kanalen, har rådet kulturundersøkelsen fra 1998 å støtte seg

til. Den viste at Petre hadde en svært høy musikkandel, og at det var populærmusikken ved siden av film som dominerer i deknningen av kulturlivet for øvrig. Rådet har inntrykk av at flere av programmene i kanalen har positive anslag når det gjelder å fremme bredden i norsk ungdomskultur. I tidligere rapporter er programserier som "Karate" og "Holger Nielsens metode" framholdt som eksempler på eksperimentell og kunstnerisk bruk av radiomediet i kulturformidlingen. Rådet håper Petre videreutvikler og øker omfanget av denne typen program.

Rådet synes også det er positivt at Petre inkluderte radioteater i fjorårets programtilbud. Produksjonen "Niveanatt" var en serie på 15 episoder, som handlet om terrorisme mot den vestlige verden.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet.

7.2 P4 Radio Hele Norge

I fjorårets rapport ble det uttrykt at rådet hadde merket seg en holdningsendring fra P4s side til kanalens forpliktelser som allmennkringkaster. Holdningsendringen kom blant annet til uttrykk i at P4s ledelse la fram konkrete *planer* for programområder rådet tidligere hadde etterlyst eller pekt på som mangelfulle. Mange av de nye programtilbudene ble ikke igangsatt før i andre halvdel av 2000, og ga således ikke fullt utslag i programstatistikken dette året. Rådet valgte på bakgrunn av programplanene likevel en positiv innfallsvinkel i vurderingen av P4 i fjorårets rapport. Den positive holdningen var knyttet til en forventning om at P4 ville realisere planene, og at programstatistikken for 2001 ville dokumentere om tendensen ville holde seg.

P4s programfilosofi er beskrevet i allmennkringkastingsregnskapet for 2001: "*P4 har sammensatte sendeflater med variert innhold og musikk.... Likevel vil de ulike sendeflatene ha ulik fokus og profil, slik at det i noen flater er mer fokus på kultur og i andre er mer fokus på aktualitetsstoff.*" Rådet oppfatter at P4 langt på vei har introdusert nye program/-innslag, som gir rom for å dekke flere av stoffområdene rådet har etterlyst. Programstatistikken alene gir imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere utviklingstendensene i den samlede programprofilen. I tilknytning til vurderingen av programvirksomheten i 2001 har rådet derfor innhentet en kvalitativ undersøkelse av programvirksomheten i P4. Undersøkelsesmaterialet består av program i P4s sendeskjema som etter rådets syn er sentrale for kanalens forpliktelser som allmennkringkaster, og som også P4 har framhevet som viktige for kanalens allmennkringkastingsprofil. Undersøkelsen er basert på data fra perioden april-mai 2002. Ettersom det i P4s allmennkringkasterregnskap framgår at de fleste programmene også er representative for P4s virksomhet i 2001, har rådet lagt til grunn at det analyserte materialet vil være representativt for programvirksomheten. Dette gjelder blant annet P4s program rettet mot barn og unge, henholdsvis "Badeanda" og "Guru", samt kultur- og livssynsprogram.

Med unntak av programmet "Midt på en Søndag", som ifølge P4 "*videreutvikler de programidéene som lå til grunn for programmet "Tro og Utro"* (s. 15), ble de øvrige

programmene sendt i 2001. Selv om analysematerialet er hentet fra våren 2002, er det derfor rimelig å anta at innholdet, i forhold til rådets vurderingsgrunnlag, er representativt for innholdet i programmene som ble sendt i løpet av 2001. Samtidig gir analysen av programmene et aktuelt bilde av sentrale programområder i P4s virksomhet, som vil benyttes i grunnlaget for rådets vurderinger som her følger. Rådet vil her foreløpig peke på to sentrale aspekter som oppfattes som negative.

I forbindelse med nedbemanningen og omleggingen i P4 ved nyttår, understreket P4s ledelse overfor rådet at dette ikke ville få følger for det redaksjonelle radioproduktet. I P4-undersøkelsen framgår imidlertid at en sammenligning av P4s planer for programtilbudet i 2002 og det reelle programskjemaet til kanalen våren 2002 viser at bredden i programtilbudet er redusert siden 1. januar 2002. *”Det vil si at flere av programmene som ble framhevet både av P4 og Rådet som spesielt viktige for kanalens allmennkringkastingsprofil, i realiteten fikk kort levetid på kanalen.”* (Enli, 2002). Dette funnet svekker etter rådets syn åpenbart grunnlaget for de positive slutninger som ble trukket om P4s virksomhet i fjorårets rapport.

Undersøkelsen viser at P4 gjennomgående benytter sitt generelle musikkformat i alle program og at det er den enkle studioformen som dominerer, med studio- og telefonintervjuer. P4s barneprogram har tendenser til å rette seg mot en bredere og eldre målgruppe både verbalt og musikalsk. Ungdomsprogrammet var preget av liten variasjon, både tematisk og formmessig. Videre avdekker den kvalitative undersøkelsen liten grad av fordypning og analyse i programmene. Disse aspektene indikerer at P4 vanskelig kan sies å oppfylle sentrale allmennkringkastingskriterier som: tematisk og genremessig bredde i programmenyen og en variert publikumshenvendelse. Funnene reiser spørsmål ved P4s programvirksomhet på generelt grunnlag, og rådet vil spesielt peke på det problematiske i at disse tendensene gjelder for P4s barne- og ungdomsprogram.

P4 viser også i årets allmennkringkasterregnskap til forhold omkring kanalens rammevilkår, nærmere bestemt at NRK dekker sine allmennkringkasterforpliktelser ved å spre programmene på tre forskjellige kanaler. NRK får dermed fordelen av å kunne rendyrke tre forskjellige format, mens P4 må oppfylle alle kravene på en kanal.

Rådet finner grunn til å gjenta at det i vurderingene av NRKs radiokanaler legges til grunn at den enkelte kanal i **prinsippet** skal fungere som en fullverdig allmennkringkaster. I likhet med vurderingene av P4 har rådet imidlertid akseptert en viss målgruppeinnretning for den enkelte NRK-kanal.

7.2.1 Programprofil

Ukene 13 og 41 er lagt til grunn for kartleggingen av P4s programvirksomhet.

Fram til 2000 benyttet P4 en presentasjonsform hvor verbalinnslagene kategoriseres separat. For å kunne se utviklingstendensene i et lengre tidsperspektiv presenteres først en oversikt der verbalinnslagene i kanalen kategoriseres separat. Deretter følger en oversikt som viser kanalens samlede programvirksomhet. Tallene oppgis i prosent av sendetiden.

Tabell 1: Verbalinnslag

Programkategori	1998	1999	2000	2001
Samfunnsspørsmål	8,6	9,9	9,3	13,51
Kultur	4,4	5,3	8,1	10,0
Underholdning	18,1	10,2	8,5	13,49
Barneprogram	6,2	5	7,8	5,3
Religion, livsfilosofi	1,1	1,4	2	2,35
Nyheter	16,3	16,2	15,6	17,61
Samiske nyheter*			0,52	0,25
Sport	10,5	9,5	10,3	9,72
Hjem, fritid	6,9	14,8	16,5	8,36
Natur, vitenskap	0	1,3	2,2	2,65
Drama*			0,4	0,22
Programinformasjon	8	2,8	1,3	2,9
Reklame	19,8	22,5	17,2	13,42

* Kategoriene "Samiske nyheter" og "Drama" var nye i P4s allmennkringkasterregnskap for 2000.

Tabell 2: Musikk og verbale innslag totalt

Programkategori	2000	2001
Underholdning	3,75	6,41
Drama	0,19	0,10
Musikk - lett, pop, rock	51,21	49,74
Musikk – seriøs	0,21	0,62
Musikk – diverse	4,72	2,16
Religion, livsfilosofi	0,89	1,11
Nyheter	6,85	8,36
Sport	4,54	4,61
Samfunnsspørsmål	4,08	6,41
Hjem/fritid	7,24	3,97
Natur/vitenskap	0,98	1,26
Kultur	3,56	4,75
Programinformasjon	0,58	1,38
Samiske nyheter	0,23	0,12
Barneprogram	3,43	2,63
Reklame	7,55	6,37

Kategorien "Underholdning" har hatt en klar nedgang de siste årene, mens kategorien "Hjem, Fritid" har hatt en sterk økning. I 2001 snur tendensen for begge kategoriene i motsatt retning. Det samme gjelder for andelen "Programinformasjon". Andelen program i kategoriene "Religion, livsfilosofi", "Natur/Vitenskap" og "Kultur" har økt jevnt fra nivået i 1998. Tallene for 2001 er i tråd med denne utviklingstendensen. Andelen "Samfunnsspørsmål" har økt fra 4,08 prosent i 2000 til 6,41 prosent i 2001.

For kategoriene "Samiske nyheter" og "Barneprogram" representerer imidlertid 2001 en nedgang. Ifølge P4 skyldes disse endringene statistiske avvik. P4 hevder å ha sendt like stor

andel samiske nyhetssendinger i 2001 som i 2000. Reduksjonen i andelen ”Barneprogram” forklares med at P4 sendte to sportsarrangementer i kartleggingstidsrommet.

Det har også vært en markert nedgang i andelen ”Reklame” de siste årene.

7.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

P4 dekker 93 prosent av befolkningen.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1 Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har akseptert P4s dominans av sendinger med lange, sammensatte flater så lenge P4 kartlegger virksomheten på innslagsnivå. I fjorårets rapport fant rådet anslag til positive tendenser i retning av større genremessig mangfold. Med støtte i årets P4-undersøkelse er det fortsatt rådets generelle inntrykk at den enkle studioformen dominerer, med utstrakt bruk av studiointervjuer. Innringerkonseptet er mye benyttet. Undersøkelsen bekrefter også det statistiske faktum at musikk dominerer sendeflaten. Rådet fastholder derfor etterlysningen av genremessig variasjon i sendingene.

b) Tematisk mangfold

Rådet har i flere år påpekt at verbalinnslagene utgjør en ekstremt lav andel av det totale programtilbudet i kanalen. I 2001 utgjorde verbalinnslagene 47,5 prosent, mens det var musikk i 52,5 prosent av sendetiden. Andelen verbalinnslag har således økt med 3,5 prosentpoeng i forhold til 2000, men fortsatt består over halvparten av sendetiden av musikk. Inntrykket forsterkes når vi legger til at en viss andel av verbalinnslagene består av reklame og programinformasjon.

Rådet har gjentatte ganger uttrykt at en slik overvekt av musikk vanskelig kan gi rom for tilstrekkelig bredde i programtilbudet. Dette gjelder både tematisk og genremessig. Den prosentvise fordelingen mellom verbalinnslag og musikk/reklame/programinformasjon er endret marginalt i positiv retning. Rådet finner det derfor bekymringsfullt når P4 på direkte spørsmål i møte med rådet uttrykker at det oppfattes som negativt at musikkandelen går ned. Det framgår også av allmennkringkasterregnskapet til P4 at ”*kombinasjonen av musikk og verbale innslag er en vesentlig del av kanalens egenart*”.

Når det gjelder fordelingen av programkategorier innenfor det verbale stoffet, pekte rådet på flere endringer i positiv retning i fjorårets rapport. Rådet oppfattet at P4 både introduserte konkrete programmer og hadde programprosjekter på områder som rådet hadde etterlyst en satsing på. I tillegg fikk rådet inntrykk av at P4 mente at visse publikumsgrupper og

programkategorier best kan nås og utvikles i egne, faste sendeflater. Dette gjaldt blant annet gruppen barn og unge, og programkategorier som livssyn, kultur og natur/vitenskap.

P4 uttrykker flere steder i allmennkringkastingsregnskapet for 2001 at kanalen har ”*sammensatte programflater med variert innhold og musikk*”. Videre mener P4 at sammensatte sendeflater gir ”*lytterne et bredere tilbud enn et skjema bestående av enkeltstående program*”. I forlengelsen av en slik argumentasjon har P4 valgt å legge ned et program som ”Multi Kulti”. Målsettingen er ifølge P4 å integrere minoritetsperspektivet i den ordinære programvirksomheten. Konesjonsvilkårene stiller klare krav om programmer for etniske og andre minoriteter. Programmet var et første skritt fra P4s side til å oppfylle dette kravet, og rådet oppfatter at denne programmeringen representerer et varsel om en motsatt tendens. Rådet stiller spørsmål ved hvilket rom og hvilket uttrykk disse temaene får når de utelukkende integreres i den ”ordinære virksomheten”. Her slutter rådet seg til vurderingen i årets P4-undersøkelse om at det er en større sjanse for at tilbudet til etniske minoriteter er svekket enn at det er styrket etter at programmet ”Multi Kulti” ble lagt ned.

Kategorien ”Barneprogram” er etter økningen til 7,8 prosent i 2000, nesten nede på 1999-nivå med 5,3 prosent i 2001. Ifølge P4 er dette et statistisk avvik. P4 har sendt programmet ”Sånn Sirkus” i helgene og ”Badeanda” daglig fra mandag til torsdag. Andelen er lavere enn P4s generelle programskjema skulle tilsi grunnet dekning av to sportsarrangementer i de ukene målingen er gjort. Rådet legger P4s forklaring til grunn, og ser det som positivt at P4 for fremtiden vil søke å inkludere tilbudet til barn dersom kanalen dekker en større begivenhet.

Samtidig viser årets P4-undersøkelse at barnetilbudet i kanalen ikke preges av bredde og variasjon på barnas premisser. Rådet utdyper dette under punktet om publikumshenvendelse.

Ungdomsprogrammet ”Guru”, som startet i 2000, er videreført i 2001. Programmet varer i en time, og sendes hver mandag og torsdag. P4 opplyser at blant temaene er: ”*forholdet til voksne, skole og samfunnet; utdanning, fritid og underholdning*”. I 2001 var det også egne valgsendinger med ungdomspolitikere, både til debatt og intervjuer. Årets kvalitative undersøkelse av dette programmet avdekker en påfallende mangel på de tema som framheves av P4 i beskrivelsen av programmet. Et gjennomgående fokus på kjendisnyheter og musikk, sistnevnte også innenfor den formaterte P4-musikken, preger ungdomsprogrammet. Rådet mener klart at P4 ikke oppfyller kriteriet om et variert og bredt tilbud til unge. Planen for 2002 om å utvide sendingen til ytterligere en dag til i uken er etter det rådet kjenner til iverksatt. Rådet understreker i denne forbindelse at betydningen av en kvantitativ økning av tilbudet er liten, dersom den ikke medfører økt tematisk bredde og variasjon i programmenyen for ungdomsgruppen. P4 nevner også programmer som ”Ukens mediamolbo”, ”Evens Etermiddag”, ”Helt til Elleve” og ”Hit 40”, som tematisk interessante for ungdom. Rådets generelle inntrykk er at tematikken i disse programmene faller innenfor det som er typisk for ungdomsprogrammet ”Guru”, og således ikke bidrar til den variasjonen som rådet etterlyser.

I programkategorien ”Religion/livssyn” har P4 blant annet sendt programmet ”Møteplassen”, som ifølge P4 har en ”forkynnende profil”. I tillegg har P4 sendt livssynsmagasinet ”Tro og utro”, som ifølge P4 inneholder livsfilosofi, livssyn, etikk og moral. P4-undersøkelsen bekrefter P4s beskrivelse av profilen i ”Møteplassen” som forkynnende. Selv om det kristne perspektivet naturlig har en betydelig plass i det norske samfunnet, tilsier utbredelsen av andre religioner og livssyn at disse burde vies større oppmerksomhet enn det som gjøres i dag.

Livssynsprogrammet ”Tro og utro” er, som tidligere nevnt, tatt av sendeskjemaet i 2002. P4-

undersøkelsen inkluderer imidlertid programmet "Midt på en søndag", som i følge P4 viderefører både tema og fordypende perspektiv fra "Tro og Utro". Analysen av programmet viser at programmet er bredere tematisk orientert enn "Møteplassen", men at temavalgene virker til dels "tilfeldige og umotiverte". Rådet etterlyser systematisk behandling og representasjon av andre trosretninger.

Andelen "Natur og Vitenskap" beveger seg etter rådets syn i en positiv retning, selv om kategorien fortsatt utgjør en beskjeden andel av det totale programtilbudet. Rådet håper denne utviklingen forsterkes i 2002.

Programkategorien "Kultur" ble styrket med egne program i 2000, noe som ga et positivt utslag på statistikken. Dette videreføres i stor grad i 2001. P4 trekker fram eksempler som: portrettprogrammet "Klikk" med norske kulturpersonligheter og "Stormagasinet" med innslag, intervju og reportasjer fra kulturlivet. Begge programmene er sendt ukentlig, henholdsvis på lørdag og søndag. Det lokale kulturlivet speiles i "Landet Rundt", som er basert på et samarbeid med 20 ulike lokalradioer som er invitert til å levere stoff til P4 om lokale kulturbegivenheter og -personligheter.

Nysatsingen innenfor kulturtilbudet i P4 er magasinprogrammet "Rett og Slett". P4-undersøkelsen karakteriserer en svært stor andel av sakene i programmet som "lanseringsjournalistikk", i betydningen av åpninger, premierer og lanseringer av kulturelle arrangementer, produkter og lignende. Dette er i tråd med konklusjonene fra kulturundersøkelsen rådet fikk utført for et par år siden. Rådet etterlyser følgelig et bredere fokus på kultur, som favner videre enn den rene "kulturindustrien".

I fjorårets rapport pekte rådet på at utenriksstoffet hadde fått større oppmerksomhet gjennom magasinet "Jorden Rundt". Rådet kan ikke se at programmet finnes i P4s sendeplan i mai 2002, og har merket seg at dette området ikke omtales i P4s allmennkringkasterregnskap. Uten dette utenriksmagasinet har rådet inntrykk av at dekning av internasjonalt stoff nærmest er fraværende i kanalen, med unntak for innslag i den generelle nyhetsdekningen. Denne situasjonen finner rådet sterkt å beklage ettersom det stadig blir mer nødvendig å anlegge et internasjonalt perspektiv på samfunnsutviklingen.

c) Forekomsten av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv.

Rådet vil framholde at radio er et særlig godt egnet medium for fordypning og analyse, og at publikums bruk av radio som fordypningsmedium bestemmes av i hvilken grad kanalene faktisk tilbyr fordypning, og i hvilken form dette tilbudet gis. Videre fastholder rådet at kriteriet om forekomst av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv henger direkte sammen med allmennkringkastingens generelle demokratiske funksjoner.

Ifølge P4 er disse perspektivene styrket i flere program og innslag. Blant annet vises det til mer debatt og analyse i de utvidede nyhetssendingene som ble innført i 2001. Det er fortsatt rådets vurdering at P4 byr på de etterspurte perspektivene i sine utvidede nyhetssendinger om morgenen og ettermiddagen. Etterspørselen har vært knyttet til P4s øvrige programflate. Her registrerte rådet en positiv tendens innen flere kategorier i fjorårets rapport. Forekomsten av slike perspektiv kan imidlertid ikke måles ut fra kvantitativ programstatistikk. P4 viser til at flere av programmene inneholder anmeldelser av ulike slag. Rådet understreker at en "anmeldelse" kan variere fra å være rent deskriptiv til å inneholde grader av analyse. Å fastslå

om et program inneholder analytiske, kritiske eller fordypende perspektiv forutsetter en kvalitativ vurdering av det konkrete programmet. Rådet fikk utført en slik undersøkelse av kulturtilbudet i allmennkringkastingskanalene i 1999. Kulturundersøkelsen viste at dette stoffområdet ikke underlegges nevneverdig grad av kritisk/analytiske perspektiv i P4. Som nevnt ovenfor tyder årets kvalitative undersøkelse ikke på at dette forholdet er endret nå.

Rådet ser positivt på at P4 uttrykker målsettinger om analyse og fordypning innen flere programkategorier. Samtidig er rådets generelle inntrykk at det fortsatt er et stykke mellom intensjon og resultat. Det å satse på ulike stoffområder, som for eksempel stoff om etniske minoriteter, bidrar til økt tematisk mangfold, men gir ikke i seg selv økt fordypning og analyse på det aktuelle området. Graden av slike perspektiv avhenger av hvordan kanalen behandler stoffet.

Årets P4-undersøkelse favner kategoriene barn, ungdom, kultur, livssyn og samfunn, og inkluderer en analyse av i hvilken grad det forekommer fordypning i disse programmene. Undersøkelsen viser at fordypende, kritiske og analytiske perspektiv kun i begrenset grad er tilstede. Rådet vil være forsiktig med å trekke generelle konklusjoner ut fra et så avgrenset materiale. Som det framgår av undersøkelsen bygger imidlertid valget av analyseobjektene både på at P4 framhever at disse programmene inkluderer slike perspektiv, og en rimelig antakelse om at forekomsten av slike perspektiv er hyppigst de utvalgte programmene. På denne bakgrunnen konkluderer undersøkelsen med at det er lite trolig at fordypende, kritiske og analytiske perspektiv finnes i større utstrekning i kanalens øvrige sendeflater. Rådet har spesielt etterlyst slike perspektiv innenfor de fem kategoriene. P4 har på sin side framhevet sin økte satsing på disse områdene. Ettersom P4 klart har et bredere programtilbud innenfor kategorien "Samfunn" enn det som er inkludert i analysemateriale, kan det ikke trekkes generelle konklusjoner om forekomsten av slike perspektiv innenfor denne kategorien. For øvrig mener rådet at undersøkelsens funn gir grunnlag for å konkludere med at kanalen, innenfor sentrale programområder, i svært liten grad tilbyr fordypning og analyse.

2.2 Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Variert publikumshenvendelse

I fjorårets rapport uttrykte rådet en oppfatning av at P4 i løpet av 2000 endret holdning til kanalens forpliktelser for barn og unge. Etter gjentatt kritikk fra rådet, introduserte P4 et halvtimes barneprogram daglig fra mandag til torsdag. Dette programmet, "Badeanda", er videreført på samme måte i 2001, sammen med helgeprogrammet "Sånn Sirkus". Det sistnevnte programmet ble imidlertid tatt av sendeskjemaet ved nyttår. "Badeanda" utgjør dermed P4s totale tilbud til barn. Den kvalitative analysen av "Badeanda" viste at selv om den tematiske variasjonen i programmene var relativt stor, var ofte både tematikk og spørsmålsstillinger bedre egnet for voksne lyttere enn for programmets egentlige målgruppe, barna. P4 profilerer "Badeanda" som et program på barnas premisser, med mulighet for å ringe inn og delta i programmet. I realiteten blir det liten tid til å snakke med barna, mye fordi den P4-formaterte musikken utgjør minst halvparten av programtiden. Undersøkelsen gir en mulig forklaring på fraværet av barnemusikk i at P4 ikke ønsker å ekskludere P4s faste lytterskare. Samtidig avdekket undersøkelsen flere eksempler på at den verbale henvendelsen til barna hadde flere referanser som vanskelig kan forstås av denne gruppen.

Rådet ser svært negativt på at P4 i så liten grad tar forpliktelsene om å lage program rettet mot

barn alvorlig. Den gjennomgående litt "voksne" henvendelsesformen har muligens sin forklaring i P4s uttalte formål: *"Innslag av smal karakter presentert med utgangspunkt i kanalens egenart, treffer lytterne på en ikke-ekskluderende måte"* (side 5 i P4s rapport til rådet). Det er grunn til å anta at en slik tilnærming til kravet om en variert publikumshenvendelse kan forklare at "Badeanda" tenderer til å framstå som typen "fra barnemunn", der publikum sjarmes av barnas gullkorn (Enli, 2002). Dette understreker igjen rådets bemerkning om at en styrking av omfang har liten betydning dersom innholdet i tilbudet ikke er rettet spesifikt mot den aktuelle målgruppen. Etter rådets syn bør P4s eneste barneprogram åpenbart inkludere både barnemusikk og varierte tema for denne gruppen.

Ungdomsprogrammet "Guru" er også videreført i 2001, og sendes nå to dager i uken. Rådet mener fortsatt at det er rom for større fokus på denne gruppen og større tematisk bredde i tilbudet, og viser til bemerkningene under punktet om tematisk mangfold ovenfor.

P4 har i 2001 opprettholdt avtalen med Kautokeino nærradio om å levere daglige nyhetssendinger på samisk, samt produsere reportasjer om samisk kultur og politikk. P4 har tidligere redegjort for at nyhetene sendes i aktualitetsmagasinet "Sytten Tretti" (rett før kl.18.00), og er en blanding av rikssaker og saker av spesiell interesse for den samisktalende befolkningen. Samtidig vil rådet minne om at det i kravet til sendinger for den samiske befolkningsgruppen også ligger et formål om å synliggjøre de samiske befolkningsgruppene i forhold til kultur- og samfunnsliv generelt. På denne bakgrunn mener rådet at det, i tillegg til den samiskspråklige representasjonen i nyhetssendingene, er viktig at samiske tema også får en plass i andre program.

Det sistnevnte formålet er gyldig for alle publikumsgrupper P4 har en særlig forpliktelse overfor. Rådet forventet i fjorårets rapport en positiv utvikling i P4s henvendelse til ulike minoriteter, herunder et eget program om og med etniske minoriteter og et større fokus på ulike religioner og livssyn. I denne forbindelse har P4, i følge allmennkringkasterregnskapet for 2001, forstått rådet dithen at det er ønskelig at programstoff om etniske minoriteter integreres i den ordinære virksomheten framfor at det lages egne program for denne publikumsgruppen. På denne bakgrunnen legges det nyetablerte programmet "Multi-Kulti" ned. Rådet har ikke ment å tilskynde en slik utvikling. Det er heller ikke i tråd med P4s konsesjonsvilkår, som stiller et klart krav om program for minoriteter. Rådet har lagt til grunn at tilbudet til disse gruppene ikke bør begrenses til særskilte program alene, og at P4 med fordel kan inkludere minoritetsperspektiv i øvrige programflater. P4 har selv uttrykt at flere av de lengre sendeflatene, som for eksempel "Radiofrokosten" og "Rett & Slett", har et større aktualitets- og kulturfokus. Rådet mener slike magasinflater er utmerkede arenaer for formidling av ulike minoritetsperspektiv.

b) Representasjon

Kriteriet skal ivareta retten til representasjon i offentligheten for diverse sosiale og kulturelle grupper, verdier og interesser. Rådet legger til grunn at det avgjørende er at det reelle sosiale og kulturelle mangfoldet i befolkningen er reflektert i rimelig grad.

Kravet til sendinger på samisk er, som nevnt ovenfor, ivaretatt i de daglige nyhetssendingene på samisk. Ifølge statistikken for de to utvalgte ukene i 2001 utgjorde andelen samiske nyheter 0,25 prosent av sendetiden. Dette er en reduksjon på over 50 prosent fra 2000. P4 mener den betydelige reduksjonen representerer et statistisk avvik, og rådet har ikke grunnlag

for å trekke P4s forklaring i tvil. Rådet har merket seg at P4 fortsatt sender de samiske nyhetsinnslagene i beste sendetid, og håper at dette sendetidspunktet opprettholdes.

Med bakgrunn i bemerkningene om publikumshenvendelse ovenfor tilsier det faktiske innslaget av ulike minoriteter i det norske samfunnet en større representasjon i P4s sendeflate. I fjorårets rapport hadde rådet et fokus på ulike språklige og etniske minoritetsgrupperinger i allmennkringkastingstilbudet. Minoritetsundersøkelsen viste at det etniske stoffet totalt bare utgjorde 1,5 prosent av den målte tiden i P4. Det var ett innslag om nasjonale minoriteter i Norge. Den ikke-vestlige representasjonen utenom kort-nyhetene var viet kuriosahistorier. Sammen med "krim og rett" utgjorde "rasisme og asyl/innvandring" 9 av 11 norske etniske innslag. Bortsett fra Øst-Europa var kun 5 av 163 innslag med handling fra den ikke-vestlige verden. I kun 5 prosent av de etniske innslagene var det etniske hovedtema. Rådet finner ikke sannsynliggjort at P4 i tråd med rådets forutsetning har styrket representasjonen til disse minoritetsgrupperingene i 2001. Programmet "Multi-Kulti" ble, etter det rådet kjenner til, sendt en gang i uken høsten 2001, før det ble nedlagt i desember samme år.

Rådet viser for øvrig til bemerkningene om tilbudet til barn og unge under punktet om publikumshenvendelse ovenfor.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.

P4s nyhetssendinger holder etter rådets mening fortsatt et godt profesjonelt nivå. Når det gjelder soliditeten i dekningen av samfunns- og kulturspørsmål utenom de utvidede nyhetssendingene, vises det til bemerkningene ovenfor om den lave forekomsten av analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. Rådet har likevel inntrykk av at et program som "Syttentretti", som er et aktualitetsmagasin bidrar til løpende orientering av aktuelle saker. I følge P4 har programmet en stor temabredde: politikk, samfunn, kultur, utenriks og krim, og de til enhver tid dagsaktuelle saker.

Det forutsettes orientering og analyse av så vel nasjonale som internasjonale spørsmål. Undersøkelsen fra 1998 av utenriksdekningen i program utenfor nyhetsbulletinene, musikk og fiksjon, viste at kun 6 prosent av den totale sendetiden besto av internasjonalt stoff i P4. Rådet så derfor positivt på introduksjonen av et ukentlig utenriksprogram i desember 2000. Programmet "Jorden Rundt" skulle inneholde analyse og fordypning i omtalte utenriksaker fra nyhetssendinger tidligere i uka, samt "hendelser som ikke får stor oppmerksomhet ellers". Ifølge P4 skulle korrespondentnettutvidet i tilknytning til denne satsingen. Programmet finnes så vidt rådet kjenner til ikke lenger på sendeplanen. P4 har heller ikke framlagt planer om en satsing på utenriksstoff i 2002. En gjennomgang av P4s sendeskjema i mai 2002 viser at utenriksstoff ikke annonseres i noe særskilt program. Rådet fant ett program, "Rundt i Verden", som er et reiselivsprogram, og følgelig har et annet fokus enn det som etterlyses her. Den tidligere nevnte undersøkelsen av utenriksdekningen viste også at innslagene i det kartlagte materialet i all hovedsak dreide seg om amerikansk populærkultur - film, TV, musikk og aktørene der. Rådets klare inntrykk er at det internasjonale perspektivet på viktige samfunnsprospørsmål ikke gis tilstrekkelig fokus i P4.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Konsesjonsvilkårene til P4 sier at sendingene skal bidra til å ”styrke norsk språk”. I fortolkningen av dette kravet legger rådet til grunn at P4 blant annet skal ta ulike varianter av språket i bruk, og respektere nynorskens tradisjonelle hevd på en rimelig offentlig representasjon. P4 uttrykker at lytterne bør høre dialekter fra hele landet, men beskriver ikke konkrete tiltak for å nå dette målet. Ifølge målførestatistikken for 2001 ligger fortsatt hovedtyngden på et øst-norsk dialektgrunnlag, selv om andelen er redusert med om lag syv prosentpoeng til 78 prosent. Forklaringen kan ligge i lokaliseringen av P4s hovedkontor på Lillehammer. P4 bekrefter dette, men mener at 2001 representerer en endring. Nord-, vest- og sørnorske dialekter har økt sine andeler. Ifølge P4 skal denne utviklingen videreføres. Rådet har også merket seg at den ”ikke-norske” andelen har økt fra 1,4 prosent i 2000 til 3,7 prosent i 2001. P4 opplyser imidlertid ikke hvilke språk det her refereres til.

b) Identitet

Rådet legger til grunn at det å styrke norsk identitet i stor grad dreier seg om å fremme bevisstheten om det mangfold av identiteter og livsformer som finnes i det norske samfunnet. Slik kriteriet er presisert av rådet, bør også bevisstheten om det å bo i Norge settes inn i en bred, tematisk internasjonal kontekst. Som det framgår av rådets vurderinger under de ovennevnte punktene har P4 fortsatt et stykke igjen før kanalen kan sies å oppfylle denne forståelsen av identitetskriteriet.

c) Kultur

Rådet har i flere år etterlyst større fokus på kultur i P4, både når det gjelder større tematisk bredde og flere analytiske og fordypende perspektiv. P4 har introdusert egne program om kultur som ”Klikk”, et portrettprogram med norske kulturpersonligheter, ”Stormagasinet”, med innslag, intervjuer og reportasjer fra kulturlivet og ”Tidsmaskinen”, med historiske tilbakeblikk. P4 mener også at programmene om og med norsk musikk og artister faller inn under kategorien kulturprogram. Nytt i 2001 er det daglige magasinprogrammet ”Rett og Slett”, som skal speile et bredt utvalg av begivenheter i kulturlivet. Ifølge P4 inneholder programmet ”*kulturnytt, underholdning, forfatterintervjuer, teaterreportasjer og dybdeanmeldelser av litteratur og film*”.

To av disse programmene, portrettprogrammet ”Klikk” og magasinprogrammet ”Rett & Slett” inngår i analyse materialet i P4-undersøkelsen. Analysen viser at begge programmene i stor grad er basert på intervjuer og musikk, og at kulturtilbudet i de to programmene samlet sett har liten tematisk og formmessig variasjon. I analyse materialet og i presentasjonen av programmet på P4s nettsider framstår ikke kulturprofilen i det førstnevnte programmet som så rendyrket som P4 uttrykker i sin rapport til rådet. Undersøkelsen avdekker også at fokus for portrettintervjuene snarere er personorientert enn kulturelt eller samfunnsmessig. Rådet har også merket seg at undersøkelsen konkluderer med at en svært stor andel av sakene i ”Rett & Slett” kan karakteriseres som ”lanseringsjournalistikk. Funnet underbygger rådets generelle inntrykk av at hovedvekten i P4s kulturtilbud er kulturnyheter. Temamessig er det fortsatt populærkulturen innen musikk, film og litteratur som dominerer. Rådet har heller ikke

inntrykk av at programmene anlegger særlig grad av analytiske og fordypende perspektiv på kulturtemaene. Rådet mener det rommet P4 uttrykker at kulturstoffet får burde gi grunnlag for en større bredde i tilbudet.

I 2001 benyttet P4 52,5 prosent av sendetiden til musikk. Med en slik klar musikkprofil forventer rådet at genrebredde og mangfoldet i musikktilbudet er stort. På denne bakgrunnen har rådet bedt P4 om å presentere en oversikt over dette tilbudet. P4 har rapportert følgende fordeling for de to siste årene:

Kategorier:	2000 (ukene 22 og 44)	2001 (ukene 13 og 41)
Lett, pop, rock	91,2 %	94,7 %
Seriøs	0,4 %	1,2 %
Diverse	8,4 %	4,1 %

I fjorårets rapport etterlyste rådet en mer detaljert oversikt over musikktilbudet i kanalen. P4 opplyser at kategorien "Lett, pop, rock" inkluderer: Roots/country 6 %, rap/teknø/dance 7 %, visepop: 7 %, ordinær pop 43 %, R&B/blues/soul 15 %, Gammelpop 13 % og rock 9%. Kategoriene "Seriøs" og "Diverse" inneholder henholdsvis jazz/klassisk/folkemusikk og etnisk musikk/visesang.

Oversikten bekrefter tidligere års bemerkninger om en genremessig konsentrasjon omkring lettere musikkgenre, og da spesielt popmusikk. Tendensen er i tillegg forsterket i 2001, hvor denne kategoriens andel av det totale musikktilbudet er økt til nær 95 prosent. Andelen etnisk musikk og visesang er halvert. Rådet mener en slik genrekonsentrasjon ikke er forenlig med P4s allmennkringkasterforpliktelser, og at kanalen må formidle større genremessig bredde og mangfold dersom musikk fortsatt skal profilere kanalen.

P4-undersøkelsen viste også at det er liten variasjon og bredde i musikktilbudet, og at P4s musikkformat gjennomgående benyttes i de fleste programkategorier. Rådet viser til bemerkningene under tematisk mangfold og publikumshenvendelse.

I tråd med kravet til styrking av norsk kultur har rådet i flere rapporter etterlyst større fokus på norsk musikk. I følge P4 har andelen norsk musikk blitt styrket over lang tid, og viser til program som: "På Scenekanten" - et ukentlig to timers program om og med norsk musikk, "Krøniker" - om norske artister og "P4 Unplugged" - hvor norske artister har opptrådt "live" i studio. Ut fra en definisjon av norsk musikk som musikk framført av norske artister, har det vært en økning av andelen norsk musikk fra 15 prosent i 1999 til 24 prosent i 2001. Rådet er positiv til at P4 uttrykker vilje til å satse på norsk musikk.

5. Redaksjonell selvstendighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet. I et tillegg til fjorårets rapport kommenterte rådet dommen i en sak reist av P4 Radio Hele Norge ASA mot Staten v/Finansdepartementet, som ble avsagt i Oslo byrett etter at rådets rapport gikk i trykken. Rådet konkluderte med at den praksis som ble beskrevet i dommen av 31. mai måtte anses å være i strid med allmennkringkasterens krav om redaksjonell selvstendighet og et alvorlig brudd med rådende medietiske ideal. Rådet ser positivt på at P4 nå har utarbeidet et nytt etisk

regelverk i samarbeid med sin juridiske rådgiver. I denne prosessen ble det ifølge P4 også foretatt en grundig gjennomgang av avtaler, praksis og rutiner i forhold til sponing og medieetikk. Vi viser for øvrig til omtalen under punkt 4.1.1 ovenfor.

8. FJERNSYNSKANALENE

I følge tall fra Norsk Gallups TV-meterpanel for 2001, så nordmenn i gjennomsnitt 158 minutter på fjernsyn per dag. Det er fem minutter mindre enn i 2000, men fortsatt mer enn i 1999, da den daglige fjernsynsseingen ble målt til 149 minutter. Av disse 158 minuttene benytter seerne 60 minutter på NRK1, 5 minutter på NRK2 og 50 minutter på TV 2. De resterende 43 minuttene ser vi på andre fjernsynskanaler. Beregnet i prosentvis andel av den totale fjernsynsseeingen, har de to kanalene NRK1 og NRK2 i gjennomsnitt henholdsvis 38,1 og 2,9 prosent i 2001. Det betyr at de to NRK kanalene samlet sett beholder sin markedsandel i forhold til året før. I 2000 kunne NRK1 for første gang siden TV 2s introduksjon notere en økning i sin markedsandel, og tallene for 2001 bekrefter NRKs stilling som landets største fjernsynskanal. TV 2 har på sin side 31,4 prosent av fjernsynsseeingen. Undersøkelsen fra Norsk Gallup avgrenser seeruniverset til å gjelde fra 12 år og oppover.

Hvis man deler fjernsynsseerne inn i kjønn, alders- og utdanningssegmenter, står NRK1 sterkest blant kvinner over 40 år med høy utdanning, NRK2 står noe sterkere blant høyt utdannede menn mellom 40-49 år. NRK har også de høyeste markedsandelene blant barna mellom 3 og 11 år. TV 2s seergruppe er mer jevnt fordelt aldersmessig, men kanalen har noe høyere markedsandel av seerne mellom 12 og 40 år.

8.1 NRK Fjernsynet

I 2001 hadde NRK1 og NRK2 til sammen en sendetid på 7 527 timer. Dette er en reduksjon på 250 timer fra 2000. Ifølge tall fra NRKs egen database sendte NRK1 5 257 timer og NRK2 2 270 timer i 2000.

Distriktskontorene produserte i tillegg 709 timer distriktsfjernsyn, som ble sendt på NRK1. Det er 59 timer mindre enn i 2000. NRK International, en kanal rettet mot nordmenn i utlandet og bestående stort sett av program fra NRK1, hadde en sendetid på 4 747 timer i 2001.

Samlet andel egenproduserte fjernsynsprogram på NRK økte fra 58 prosent i fjor til 61 prosent i 2001.

8.1.1 NRK1

8.1.1.1 Programprofil

Prosentvis fordeling på programkategorier var i NRK1 som følger:

Programkategori	1998	1999	2000	2001
Undervisning	3	2	2	2
Barneprogram/Barn og unge	19	16	13	12
Underholdning	6	8	9	11
Drama	14	11	14	13
Kunst, kultur, medier	3	4	3	2
Musikk	2	3	3	3
Fakta/informasjon				10
Samfunnsspørsmål	12	12	15	3
Hjem, fritid	4	4,6	3	1
Natur, vitenskap	3	2,6	3	1
Nyheter	10	13	13	21
Religion, livsfilosofi	2	2	2	1
Sport	19	10	13	8
Dans		0,2	*	*
Portretter	0	0,8	*	*
Annet	0	11,6	3	1
Programinformasjon			3	2

*Programkategoriene *Dans og Portretter* har kun vært benyttet én gang, og det var i 1998. NRK har ikke rapportert sendinger i disse kategoriene for de to siste årene.

I årets allmennkringkasterregnskap leverer NRK statistikk over programtilbudet som er basert på en annen kategorisering og en annen database enn for tidligere år. For å kunne sammenligne NRKs programprofil med tilbudet tidligere år, har rådet innhentet statistikk fra NRKs forskningsavdeling, basert på den rapporteringen NRK gir EBU. Inndelingen av kategorier er på det nærmeste identisk, med ett unntak. Kategorien "Fakta/informasjon" er ny i 2001, og inkluderer en del programmer som tidligere har vært fordelt på andre kategorier. Ifølge NRK gjelder det programmer tidligere kategorisert under "Samfunnsspørsmål", "Hjem, Fritid og "Portretter". De statistiske endringene i denne forbindelse er således ikke nødvendigvis uttrykk for reelle endringer i programprofilen.

8.1.1.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

NRK1 er riksdekkende.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Genremangfold

Genrebredde i NRK1 er etter rådets vurdering fortsatt tilfredsstillende. Rådet vil allikevel peke på de negative effektene av at NRK både flyttet hoveddelen av filmtilbudet fra NRK1 til NRK2 og samtidig økte filmsatsingen. Film er en populær, vidtfavnende programkategori, som etter rådets syn hører hjemme i et allmennkringkastingstilbud. Ved opprettelsen av

NRK2 ble det også lagt til grunn at hovedtilbudet fortsatt ville være å finne i NRK1. De negative konsekvensene av NRKs programmering forsterkes av NRK2s dårlige dekning. Rådet drøfter dette nærmere under punkt 8.1.2.2 om NRK2.

b) Tematisk mangfold

Det tematiske mangfoldet i NRK1 er generelt tilfredsstillende. I de siste årenes rapporter har rådet pekt på at andelen program for barn og unge er relativt sterkt redusert de siste årene. Ifølge NRKs allmennkringkasterregnskap har NRK1, med 586 timer barneprogrammer i 2001, sendt 75 timer mer barneprogram enn året før. Når andelen barneprogram utgjør 12 prosent i 2001 representerer satsen like fullt en reduksjon på åtte prosentpoeng fra 1997. Relativt sett betyr dette nær en halvering av NRK1s barnetilbud i denne tidsperioden. Rådet vurderer likevel fortsatt NRK1s tilbud til barn som bredt og godt, med et solid innslag av egenproduksjoner. I omfang ligger også denne programkategorien fortsatt langt foran alternative fjernsynskanalers tilbud. Rådet forutsetter at NRK opprettholder et stabilt og godt tilbud til barn, og minner om NRKs særlige ansvar for kvalitetsproduksjoner til barn og unge.

Nyhetsstilbudet har økt betraktelig i NRK1 de siste årene, og i 2001 gjør denne andelen et hopp til 21 prosent fra 13 prosent de to foregående årene. NRK redegjør ikke for årsakene til denne utviklingen.

Medieforskerne Ragnar Wahldahl, Michael Bruun Andersen og Helge Rønning har sett på norske tv-nyheter slik de har utviklet seg i NRK og TV 2 etter etableringen av den sistnevnte kanalen i 1993. Analysen resulterte i boken *"Nyheter først og fremst. Norske tv-nyheter: myter og realiteter"*, som ble utgitt våren 2002. Boken vil i denne rapporten heretter bli referert til med bokens hovedtittel: *"Nyheter først og fremst"*. Forfatterne beskriver utviklingen av nyhetstilbudet i NRK og TV 2 i tidsrommet 1992-2001. I den kronologiske gjennomgangen i bokens kapittel tre framgår det at NRK i 2001 introduserte fem minutters nyhetsbulletiner hver time mellom klokken 10.00 og 17.00 på NRK1. Etter påsken samme år starter denne timesoppdateringen først klokken 12.00. Høsten 2001 starter NRK1 med 20 minutter regionale nyhetssendinger før "Dagsrevyen" fra mandag til fredag, og fem minutter distriktsnyheter før "Siste Nytt, som sendes klokken 21.00 mandag til torsdag. Når det gjelder morgensendingen på NRK1, som også inkluderte nyheter, ble den først utvidet til to timer i januar 2001, for så å bli lagt ned etter påske. Etter terroraksjonen 11. september 2001 sendte imidlertid NRK1 korte nyhetsbulletiner hver morgen mellom 06.25 og 09.00.

Rådet har på nåværende tidspunkt ikke grunnlag for å gi noen nærmere vurdering av hva det utvidede nyhetstilbudet på NRK1 innebærer, men finner grunn til å gjenta at rådet anser NRK1 som en sentral kvalitetsleverandør av nasjonale og internasjonale nyheter. Rådet vil også peke på viktigheten av å opprettholde et godt nivå på distriktsnyhetene. Etersom NRK2 fortsatt ikke er riksdekkende bør NRK unngå å flytte viktige nyhets- og aktualitetsprogram til denne kanalen, jf. merknadene under vurderingene av NRK2.

Rådet har i tidligere rapporter framhevet NRKs mandat som informasjons- og kunnskapsformidler. NRK1 har tradisjonelt hatt bra fokus på tema som samfunn, vitenskap, teknologi, økonomi, helse og natur/miljø i sine faktaprogrammer. Programmer som "Schrødingers katt" om ulike vitenskapelige tema, "Newton" et populærvitenskapelig program rettet mot de yngre seerne, "Ut i naturen" om natur og miljøspørsmål, "Forbrukerinspektørene" om forbrukerrettigheter og "Puls" om helsespørsmål, er alle sentrale

representanter for NRKs tilbud i 2001. At disse programmene også oppfattes som viktige av seerne vitner både de høye seertallene og debatten om en mulig flytting av programmet "Schrødingers katt" om. Rådet har merket seg at NRK fortsatt sender programmet på NRK1 torsdager 19.30, med repriser i NRK2 og søndager i NRK1. Rådet vil understreke viktigheten av at programmer som representerer viktige sider ved NRKs allmennkringkastingsoppdrag sendes innenfor sentral sendetid. Videre tilsier igjen NRK2s dårlige dekning at NRK bør være svært varsomme med å legge slike programmer over på denne kanalen.

Programkategorien "Religion og livsfilosofi" utgjør ingen stor post på sendeskjemaet i NRK1. Omfanget har ligget stabilt på to prosent siden 1998, men i 2001 er andelen halvert til en prosent. Det beskjedne omfanget gjør denne programkategorien svært sårbar ved programendringer. Rådet finner også grunn til å bemerke at hoveddelen av tilbudet består av overføringer av gudstjenester og programmer som tar utgangspunkt i et kristent livssyn. Rådet mener det er grunn til å etterlyse større representasjon av andre trosretninger i NRK1. Programmet "Brobyggernes gjestebud" var etter rådets syn et svært positivt anslag i retning av et mer inkluderende perspektiv på ulike religioner og livssyn.

Andelen sport vil naturlig variere noe etter om det er nasjonale eller internasjonale sportsbegivenheter som NRK1 dekker. I 2001 utgjør kategorien "Sport" åtte prosent av programtilbudet i NRK1, og representerer den laveste andelen siden 1996. Ifølge NRK var Ski-VM i Lahti den største sportsbegivenheten i 2001.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

NRK1s nyhets- og aktualitetsprogrammer inneholder klart slike perspektiv. I tillegg har NRK, som nevnt ovenfor, et bredt tematisk spekter innenfor kunnskaps- og informasjonsprogram, som også bidrar til fordypning og analyse. I denne forbindelse vil rådet framheve dokumentarprogrammene "Brennpunkt", som er egenproduserte og "Dok 22", som er basert på en blanding av innkjøpte og egenproduserte dokumentarer. I tillegg sendte NRK1 en rekke programmer under "Fakta på lørdag" vignetten.

Kulturundersøkelsen rådet fikk utført for to år siden viste at NRK i stor grad anlegger et kritisk/analytisk perspektiv i kulturformidlingen. Et eksempel på program i denne kategorien er "Bokbadet". Rådet har generelt inntrykk av at flere av de mer fordypende kulturprogrammene sendes på NRK2, og forventer at NRK bevarer et slikt tilbud også i NRK1.

Rådet ser positivt på at NRK inkluderer slike perspektiv også i ungdomsprogrammene.

2.2. Programmer for brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

Rådet fastholder vurderingen av at NRK1 i beste sendetid åpenbart er vendt mot brede publikumsgrupper. Kanalen balanserer likevel den brede appellen godt i forhold til det tilbudet som gis til spesifikke grupperinger.

Som det framgår av vurderingene under punktet om temabredde ovenfor har NRK redusert

barnetilbudet i NRK1 betraktelig. Rådet har foreløpig konkludert med at tilbudet fortsatt er bredt og godt, men vil følge NRKs programmering for denne gruppen ekstra nøye framover.

I fjorårets rapport pekte rådet på en positiv satsing på ungdomsgruppen i NRK1. Programmet ”Reser”, som er videreført i 2001, ble framhevet som et godt tilskudd. Programmet har et spennende format som inkluderer reportasjer, dramatiseringer og samtaler med ungdommen selv.

Folk i de ulike distriktene fikk regionale nyheter fra NRKs 17 distriktskontorer alle hverdager.

NRK har i flere år hatt en egen divisjon - Sami Radio - i Karasjok, og regelmessige programmer for den samiske befolkningen. I 2001 produserte denne divisjonen nyheter, barne-tv og en serie om samenes historie. ”Oddasat” er et ti minutter langt nyhetsprogram på samisk som sendes på ettermiddagen på NRK1. ”Manaid-TV” er samisk barne-tv, som sendes søndag morgen. NRK opplyser også om at Sami Radio startet samiske fjernsynsnyheter høsten 2001 i samarbeid med svensk Sami Radio. Det er første gang den samiske befolkningen i Norge og Sverige fikk sin egen nyhetssending på fjernsyn. Rådet vil imidlertid etterlyse flere ulike formater i det samiske tilbudet, og viser til programmer som NRK1 har sendt tidligere: ”Samisk synsvinkel”, ”Samisk månedsmagasin”, serien ”Goaikanasat Norgga Daiddahistorjjas” (undervisningsprogram) og ”Kakaos: Sapmi by night” (underholdningsmagasin).

Tilbudet til andre minoritetsgrupperinger blir også relativt godt ivaretatt i NRK1, som blant annet sendte ”Migrapolis” i reprise på NRK1 på lørdager i 2001. Dette er et program som tar opp samfunnsrelaterte spørsmål med utgangspunkt i det flerkulturelle Norge. 2001 ble det siste året for nyhetsprogrammet ”Migranytt”, som presenterte nyheter på somali, urdu, vietnamesisk og bosnisk/kroatisk/serbisk. NRK opplyser at programmet vil starte opp i radio i 2002, enten i NRK P2 eller i NRK Alltid Nyheter. NRK legger ikke fram alternative programplaner for å dekke dette området i NRK1. Rådet håper ikke dette betyr at NRK vil svekke tilbudet til ulike minoritetsgrupperinger i NRK1, og vil følge utviklingen på dette området nøye i tiden framover.

Rådet har i flere tidligere rapporter vært opptatt av at den store gruppen hørselshemmede skal ha tilgang til fjernsynstilbudet, og oppfatter det som særlig viktig at de hørselshemmede skal kunne følge direktesendte nyhets- og aktualitetsprogram i fjernsyn. NRK opplyser at 62 prosent av fjernsynstilbudet var tekstet i 2001. Det er en økning fra 56,8 prosent året før. Det opplyses imidlertid ikke hvilke programflater som tekstes. NRK sendte også i 2001 egne programmer rettet mot de døve: ”Nyheter på tegnspråk”, ”Tegntitten” for barn, ”Tegnkult” for ungdom, og ”Tegnsatt”, et kultur- og informasjonsprogram. Ytterligere tilgang til teksting finnes gjennom Tekst-TV side 777, samt en egen kanal for de døve: NRK1 Tegnspråk, en tolketjeneste for døve seere. Det er i hovedsak Barne-TV, sport og faktaprogrammene i tidsrommet 18.00 - 20.00 som tolkes per i dag.

Mye av debatten om tilbudet til de hørselshemmede har vært sentrert omkring muligheten for direkteteksting av program. Ifølge Hørselshemmedes Landsforbund finnes teknologi for direkteteksting som benyttes i andre land. Kringkasterne på sin side, i dette tilfellet NRK og TV 2, har tatt et standpunkt om å vente på utviklingen av ny teknologi. Systemet som benyttes i andre land i dag er i følge NRK basert på stenografi, mens målet for NRK er å utvikle en databasert teknologi for direkteteksting. NRK uttalte senest i møte med rådet i 2002 at samarbeidet med SINTEF i Trondheim skal videreføres. Høsten 2001 ble det utført et

pilotprosjekt, som ikke fungerte tilfredsstillende. NRK opplyste at kanalen også har et øye på de undersøkelser TV 2 gjør, som har valgt en annen samarbeidspartner enn NRK.

I fjorårets rapport uttalte rådet følgende: ” *Selv om NRK fortsatt ikke har etablert et allment tilgjengelig tilbud om teksting, er Rådet av den oppfatning at NRK satser langsiktig på dette feltet, og i tråd med de teknologiske løsninger som i årene framover vil medføre allmenn tilgang til tilbudet.*”. Rådet har forståelse for at utvikling av ny teknologi tar tid, men må nå etterlyse en mer konkret tidsplan fra NRK på dette arbeidet. Det er positivt at NRK forhåndstekster flere program enn tidligere, men som rådet tidligere har understreket er det et demokratiproblem når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten ved at de ikke kan følge direktesendte nyhets- og aktualitetsprogram i fjernsyn.

NRK har en tegnspråktjeneste i digitalt format over satellitt, som også er tilgjengelig i kabelnett som har digital overføring.

b) Representasjon

Etniske minoriteter er etter rådets syn relativt godt representert i NRK1. I vurderingen legges det positiv vekt på at NRK i programmer om etniske temaer benytter programledere med etnisk bakgrunn, og i stor grad lar minoritetsgruppene selv komme til orde. Fjorårets minoritetsundersøkelse viste at NRK1 rangerte høyt med etniske saker som hovedtema. Temaer som ”kultur/religion/vitenskap” og ”livsstil/kuriosa” var rimelig godt representert, men det var temaer innenfor ”politikk/krim/næring” som utgjorde den største kategorien etniske saker. Rådet gjentar bekymringen for at NRK gjennom blant annet å legge ned nyhetsprogrammet ”Migranytt” nedprioriterer dette området.

Den samiske befolkningen er også langt på vei godt representert, slik det framgår av rådets vurdering under punktet om publikumshenvendelse. Rådet mener NRK har et særlig ansvar for å ivareta de nasjonale minoritetenes rettigheter, og derigjennom reflektere det sosiale og kulturelle mangfoldet som Norge i dag rommer.

Rådets generelle inntrykk er at det er en balansert representasjon av kjønn i NRK1. I nyhetssammenheng er det ofte to nyhetsankere, ett av hvert kjønn, i studio, og begge kjønn er representert i programlederrollen på tvers av genre og tema. Rådet har ikke gjennomført nye kvalitative undersøkelser av representasjonen i debattprogrammene siden 1997. Da fant man imidlertid at NRK1s debattprogram var dominert av politikere, næringslivsrepresentanter og menn, i motsetning til andre yrkeskategorier, interesseorganisasjoner og kvinner. I boken ”*Nyheter først og fremst.*” framgår det at NRK1 og TV 2 har ulike nyhetsperspektiver. Blant annet beskrives NRKs dekning av de politiske nyhetene som mer offisiøs, og at vinklingen av sakene skjer mer innenfra maktsentra og nedad. TV 2s politiske nyhetsdekning skjer i større grad ut i fra vanlige folks perspektiv, nedenfra og utenfor maktsentra (s. 203). Forfatterne av boken finner at noe av det samme gjelder utenriksdekningen, hvor NRK vinkler sakene fra et borgerperspektiv, mens TV 2s vinkling er forbrukerperspektivet (s. 166). Rådet antar at hvilket perspektiv kanalene legger på nyhetsdekningen i stor grad har betydning for hvilke representanter som kommer til orde.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturforhold, nasjonalt og internasjonalt

Rådet har i tidligere rapporter, og under flere av punktene ovenfor, framhevet at nyhets- og aktualitetsprogram, samt program om samfunnsspørsmål, utgjør en stor del av kanalens sendetid. Ifølge NRKs allmenkringkastingsregnskap for 2001 besto over en tredjedel av sendetiden på fjernsyn av nyheter og informasjon. NRK har også med sin distriktsstruktur en god dekning av nyheter fra hele landet. Blant annet sender NRK1 20 minutter nyheter fra ni regioner fem kvelder i uka. Som det framgår av redegjørelsen under punktet om tematisk mangfold ovenfor, introduserte NRK i 1999 en morgensending, "NRK1 MorgenNytt", som hadde visse likheter med TV 2s "God morgen, Norge". Siden påsken 2001 er det foreløpig slutt for dette programmet, men NRK sender fem minutters nyhetsbulletiner hver time mellom klokken 12.00 og 17.00 på NRK1.

Etter terroraksjonen 11. september 2001 var TV 2 først på banen med nyhetsoppdateringer, men ifølge NRK valgte seerne nyhetssendingene fra NRK1 så snart kanalen var på banen. I forbindelse med Stortingsvalget i september i fjor, hadde NRK1 valgstudio mandag, tirsdag og torsdag, og folkemøter på onsdager. NRK viser også til seeropplutningen på valgdagen, da NRK hadde 909 000 seere mot 233 000 på TV 2.

NRK har med sitt korrespondentnett tradisjonelt hatt fyldig dekning av internasjonale nyheter, noe også rådets undersøkelse av dekningen av internasjonale forhold i NRK1 i 1998 bekreftet. I undersøkelsen ble det pekt på at dekningen av politikk og samfunnsforhold i Norden og Vest-Europa for øvrig med fordel kunne styrkes. Dette fordi en så stor del av norsk politikk og samfunnsliv i økende grad blir direkte påvirket av beslutninger og utviklingstrekk i EU-sammenheng. Det er ønskelig med en kvalitativ oppfølging av denne undersøkelsen, for å kunne si om disse forholdene er endret.

NRK redegjør ikke spesielt for sine debattprogram i allmenkringkasterregnskapet for 2001, men fokuserer på at publikum generelt mener NRK "fremmer debatt og engasjement om det norske samfunnet". Rådet ser i utgangspunktet dette som positivt for NRK, men det gir ikke tilstrekkelig grunnlag for de vurderinger rådet skal gjøre.

Så langt rådet kjenner til overfører NRK fortsatt spørretimer og debatter i Stortinget, førstnevnte i opptak og sistnevnte direkte.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

Etter en økning i nynorskandelen i fjor, er bruken av nynorsk i NRK1 igjen redusert til 12 prosent av den totale sendetiden. Med en tilbakegang på fire prosent i 2001, kan rådet på ny konstatere at nynorskbruken i kanalen er langt fra målsettingen om 25 prosent. Rådet har ikke grunnlag for å si noe om dialektbruken i kanalen.

Minoritetsspråkene har de siste årene hatt en viss eksponering på NRK1 gjennom programmet "Migranytt". Programmet er imidlertid lagt ned fra 21. desember 2001. Rådet mener klart at NRK1, som den mest allment innrettede kanalen til NRK, bør reflektere minoritetsspråk i rimelig utstrekning. Planen er, i følge NRK, å starte "Migranytt" i en av sine radiokanaler.

NRK har i møte med rådet i 2002 opplyst at nyhets- og distriktsdivisjonen (NYDI) vurderer å inkludere nyhetsinnslag på kvensk i dette programmet.

b) Identitet

Begrepet er definert i rådets kriterier som å fremme bevisstheten om det mangfold av identiteter og livsformer som Norge nå rommer, samt en bredest mulig dekning av internasjonale forhold med kulturimpulser fra hele verden. Rådet mener fortsatt at NRK1 bidrar vesentlig til en styrking av norsk identitet slik begrepet her er definert. Det gjøres ved en rekke bredt samlende program innen ulike genre, rikelig med regionale innslag, relativt mange tilbud til ulike minoriteter, samt en relativt omfattende utenriksdekning. Rådet viser for øvrig til vurderingene ovenfor, og spesielt til bemerkningene om tilbudet til minoritetsgruppene.

c) Kultur

Rådet vil gjenta understrekingen av NRK1s stadig viktigere rolle i norsk kulturliv. Dette gjelder både som formidler av norske kunstneres og kulturarbeideres produksjoner og kompetanse. NRK1 sendte også i 2001 flere egenproduserte dramaserier, som oppnådde gode seertall. To av disse, familiedramaet "Soria Moria" og humorserien "Nr. 13" hadde de høyeste seertallene i 2001. NRK sendte også en rekke utenlandske dramaserier, og ble kåret til årets seriemester i Aftenposten med de fem mest sette seriene. Rådet er av den oppfatning at også de smale produksjonene får plass i kanalen, selv om disse ofte har sin førsteutsending i NRK2, med reprise på sen kveldstid i NRK1. Rådet ser også svært positivt på at kanalen satser på teateroppsetninger, og i denne forbindelse legger ned betydelige ressurser tilpasse dem til fjernsynsmediet.

NRK1 videreførte programmer som "Filmredaksjonen", "Bokbadet" og "Kunst nå" i 2001. Disse programmene formidler etter rådets syn fordypende perspektiv innenfor sine respektive tema. Sendetidspunktet for "Filmredaksjonen", etter midnatt på søndager er imidlertid ugunstig, og må antas å gjøre dette tilbudet utilgjengelig for store deler av seerne. Andelen program innenfor kategorien "Kunst, Kultur, Medier" viser fortsatt en nedadgående tendens. Rådet forutsetter at disse tendensene ikke forsterkes ytterligere.

Kultur er imidlertid noe mer enn drama og teater, og NRK1 tilbyr også en rekke program på underholdningssiden med kulturelle innslag og tema. Programmer som "Først og sist" gjestes ofte av ulike personer fra kulturlivet. I serien "Herskapelig" får man innblikk i den kulturarven som er bevart i norske herskapshus over hele landet, og "Absolutt norsk" byr på ulike varianter av norsk musikk. Dette er eksempler på ulike varianter av program som faller inn i kulturkategorien. Rådets kulturundersøkelse viste at kanalens kulturprogram både reflekterte bredde og dybde, men at NRK1 med fordel kunne inkorporere stoffområder som ikke er å anse som såkalt finkulturelle. Rådets inntrykk er at NRK1 inkluderer flere slike områder i dag, men at kanalen fortsatt kan sette mer fokus på ikke-etnisk norsk og samisk stoff.

Rådet ser positivt på at NRK eksperimenterer med ulike henvendelsesformer til ulike målgrupper, slik det ble gjort med dekningen av "Amandaprisen". Mens det ordinære showet ble sendt i NRK1, hadde NRK2 en parallell sending hvor de to komikerne Harald Eia og

Espen Eckbo kommenterte det direktesendte showet. NRK sendte også øvrige prisutdelinger som "Spellemannsprisen", "Brageprisen" og "Komiprisen", samt program fra ulike musikkfestivaler og festspill.

Det mest populære underholdningsprogrammet på NRK1 ble som i 2000 "Den store klassefesten", og programleder Dan Børge Akerø mottok prisen "årets programleder" under Gullruten 2001. Rådet ser positivt på at NRK også eksperimenterer med utradisjonelle formater og lager underholdningsprogram for ulike målgrupper. Eksempler på dette er "Åpen Post", "Full Pupp med Adamseplene", "Café Copacabana", "Nytt på nytt" og "De nære ting".

Rådet finner at kanalen samlet sett klart tilfredsstillende kravet om styrking av norsk kultur.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet.

I 2001 er det imidlertid ett konkret tilfelle som etter rådet syn krever en kommentar. Lørdag 7. juli 2001 sendte NRK1 et program i serien "Fakta på lørdag" om fornøyelsesparken Tusenfryd. Statens medieforvaltning påpekte to forhold som var i strid med regelverket: For det første ble det ikke opplyst om at programmet var sponset av Tusenfryd, og for den andre inneholdt programmet etter Statens medieforvaltnings vurdering salgsfremmende omtale av Tusenfryds attraksjoner. NRK på sin side innrømmet at programmet skulle vært identifisert som sponset ettersom Tusenfryd hadde bidratt med 450 000 kroner til produksjonsselskapet, men mente ikke at programmet inneholdt spesielle salgsfremmende henvisninger. Statens medieforvaltning opprettholdt sin vurdering, og saken endte med at NRK ble ilagt et gebyr på kr 500 000. NRK har tatt Statens medieforvaltnings vedtak til etterretning.

Den konkrete saken er således avsluttet. Rådet mener imidlertid at den illustrerer sentrale problemstillinger som kan oppstå i forholdet mellom et eksternt produksjonsselskap og den redaksjonelt ansvarlige kringkasteren. I denne forbindelse ser rådet svært positivt på at NRK har gått gjennom sine rutiner og avtalevilkår i forhold til eksterne produksjonsselskaper og sponsing generelt. Rådet vil også understreke at man må forvente at det stilles sterke integritetskrav til programmer som sendes under faktavignetten.

NRK1s program "Lotto-trekning", med reportasjer der tidligere vinnere forteller om de positive konsekvensene gevinsten fra spillet har hatt for deres liv, reiser etter rådets syn spørsmål ut i fra et uavhengighetsperspektiv. Rådet viser for øvrig til merknadene under punktet om redaksjonell selvstendighet i kapittel 4 ovenfor.

8.1.2 NRK 2

8.1.2.1 Programprofil

Prosentvis fordeling på programkategorier var i NRK2 som følger:

Programkategori	1998	1999	2000	2001
Undervisning	8	6	3	2
Barneprogram/Barn og unge	18	3	3	1
Underholdning	2	6	7	8
Drama	21	23	33	33
Kunst, kultur, medier	11	11	7	5
Musikk	7	12	7	6
Fakta/informasjon				15
Samfunnsspørsmål	17	7,6	14	5
Hjem, fritid	2	4,6	6	1
Natur, vitenskap	1	3,4	5	1
Nyheter	3	6	5	9
Religion, livsfilosofi	1	1	0	0
Sport	3	3	2	4
Dans		1,2	*	*
Portretter	0	0,9	*	*
Annet	3	11,1	4	7
Programinformasjon			4	2

*Programkategoriene *Dans og Portretter* har kun vært benyttet én gang, og det var i 1998. NRK har ikke rapportert sendinger i disse kategoriene for de to siste årene.

NRK opererer i 2001 med en ny kategori ”*Fakta/informasjonsprogram*”, som utgjør en stor andel av den totale programflaten med 15 prosent, jf avsnittet ovenfor om NRK1.

8.1.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

Høsten 1996 startet NRK2 sine sendinger. Ifølge NRK hadde kanalen da en potensiell dekningsgrad på ca 80 prosent, sammensatt av 27 prosent bakkesendere, 38 prosent kabel og 15 prosent parabolantener. De tekniske begrensningene ved NRK2s distribusjon var kjent da spørsmålet om opprettelse av kanalen ble diskutert i Stortinget, og det var enighet i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om at ”*det av økonomiske grunner ikke er forsvarleg å bygge eit nytt jordbasert sendenett for NRK-2*”, (Innst. S. nr. 94 (1995-96).

Rådet har på denne bakgrunn akseptert den angitte tekniske eller potensielle dekningsgraden, men samtidig understreket at prinsippet om full dekning bør gjelde for alle allmennkringkastingskanaler. En viktig forutsetning for å akseptere den lave dekningsgraden for NRK2 var også at programskjemaet til NRK1 ikke vil bli vesentlig endret. Viktige program som først sendes i NRK2 skal sendes i reprise på NRK1 kort tid etter, slik at de som ikke kan ta inn NRK2 ikke mister ”viktige programtilbud”, jf. St. meld. nr. 12 for 1996-97, Kringkasting og dagspresse 1995 m.v. (s.9).

Denne problemstillingen ble også reist i kulturminister Ellen Horns mediepolitiske redegjørelse for Stortinget 26. april 2001. Her heter det:

”*Forutsetningen for å etablere NRK2 var at kanalen skulle være en avlastningskanal. NRK2*

har etterhvert utviklet seg til å bli en mer selvstendig kanal enn begrepet avlastningskanal tilsier. Kanalen kan i dag mottas av noe under 90 prosent av befolkningen. President, jeg har mottatt svært mange sterke reaksjoner fra alle deler av landet på at NRK har valgt å sende de fleste spillefilmene og barneprogrammene bare i NRK2. NRK må selvsagt ha en meget stor grad av redaksjonell frihet. Men - denne friheten kan ikke benyttes til å overprøve forutsetninger gitt i denne sal...inntil digitaliseringen er gjennomført, og NRK2 kan mottas av hele befolkningen, må kanalen være en reell avlastningskanal. Dette betyr at NRK først må sende de mest attraktive programmene i NRK1. Jeg har allerede bedt NRKs styre raskt gjennomgå Stortingets forutsetninger - og vurdere dagens balanse mellom de to kanalene.”

NRK2s dekningsgrad er, etter økningen til 86 prosent i 2000, redusert til 82 prosent i 2001. Dekningsprosenten representerer et landsgjennomsnitt, og det er fortsatt fylker der tilgangen på kanalen ligger langt under de opprinnelig politisk aksepterte 80 prosent. Rådet er kjent med NRKs planer om å stanse sine analoge sendinger via satellitt. Som det framgår ovenfor er NRK2s distribusjon basert på en blanding av bakkenett, kabel og satellitt. Ifølge beregninger fra Norkring har NRK2-bakkenettet en befolkningsdekning på 52-53 prosent av befolkningen med 30 sendere spredd over hele landet. Norkring antar at bare et mindretall av dem som ikke ønsker å skaffe seg digitalt mottakerutstyr vil kunne få inn NRK2 fra bakkesendere. Rådet forutsetter at NRK tar hensyn til dette forholdet og at den totale dekningsgraden ikke kryper under 80 prosent.

Nå det gjelder programmeringen la NRK om profilen på sine to kanaler fra 1. januar 2000. Hovedhensikten var å styrke kvaliteten på sendeskjemaene i begge kanaler, og å gi mer plass til norskproduserte program i sentral sendetid på NRK1. Den mest merkbare omleggingen for publikum var en utvidelse av filmtilbudet på NRK2. Endringen medførte også direkte bortfall av program i NRK ved at den tradisjonsrike mandagsfilmen fra NRK1 til NRK2. Filmtilbudet i kanalen er nå styrket, og NRK2 sender en spillefilm hver dag klokken 21.00.

Rådet mener NRK bør være særlig varsom med å avskjære store publikumsgrupper fra populære tilbud innen kulturformidling og samfunnsorientering, og vil understreke at den sterke satsingen på film anses for å være et slikt viktig programtilbud. Rådets syn bygger på prinsippet om allmenn tilgang, som står sentralt i allmennkringkastingsoppdraget. Generelt mener rådet at den enkelte kanal skal gi et fullverdig allmennkringkastingstilbud, men har akseptert en viss profilering med hensyn til målgruppe. I et slikt perspektiv bør NRK, inntil den teknologiske utviklingen muliggjør allmenn tilgang til NRK2, balansere eget behov for kanalprofilering og publikums behov for tilgang til et bredt spekter av program.

Generelt mener rådet fortsatt det er grunn til å verdsette at NRK2 rustes opp når det gjelder kulturformidling og samfunnsprogram. Rådet har tidligere pekt på at det utifra NRK1s brede orientering og TV 2s kommersielt pregede profil er bruk for en fjernsynskanal som legger spesiell vekt på grundighet i dekningen av samfunnsspørsmål og området kunst/kultur/medier.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådets inntrykk er at NRK2 stadig utvikles, og at kanalen i stadig større grad blir et

selvstendig alternativ. Med de forbehold om kanalens dekningsgrad som er berørt ovenfor, mener rådet det er positivt at kanalens programtilbud stadig får større genremessig bredde. Rådet har merket seg at nye, mer eksperimentelle format prøves ut på NRK2.

b) Tematisk mangfold

I fjorårets rapport utfordret rådet NRK til å sende kvalitetsproduksjoner for de yngste seerne i NRK2. Denne utfordringen har NRK tydeligvis ikke tatt, og resultatet er at andelen program for barn er redusert til 1 prosent. Sett i forhold til andelen i 1998, som var på 18 prosent, mener rådet at dette er for svakt av NRK.

Samlet utgjør de to kategoriene "Fakta/informasjon" og "Samfunnsspørsmål" 20 prosent, noe som representerer den høyeste andelen denne type program noen gang har hatt i NRK2. Det er en økning på seks prosentpoeng i forhold til året før, og over tolv prosentpoeng i forhold til 1999. Dette tyder etter rådets oppfatning på at NRK nå satser på litt "tyngre" og mer samfunnsorientert innhold i NRK2. Økningen i andelen nyheter fra 5 prosent i 2000 til 9 prosent i 2001 bidrar til å forsterke dette inntrykket.

Andelen program innen kategorien "Natur, vitenskap" har hatt en positiv tendens de to foregående årene. I 2001 er andelen igjen nede på 1 prosent, det samme nivået som programkategorien hadde i 1998. Kategorien "Hjem, fritid" er også redusert fra 6 prosent i 2000 til 1 prosent i 2001, noe som betyr at denne kategorien er redusert til en mindre andel enn den hadde i 1998. NRK2 sender heller ikke så mange programmer innenfor undervisning som før. Andelen slike program er redusert fra 8 prosent i 1998 til 2 prosent i 2001. På samme måte som i 2000, var tilbudet av programmer i kategorien "Religion og livsfilosofi" så lavt at det ikke fanges prosentuell.

Det har også skjedd merkbare endringer innenfor programkategoriene "Kunst, kultur, medier", som er redusert fra 11 prosent i 1999 til 5 prosent i 2001, og tilsvarende innenfor "Musikk", som er redusert fra 12 prosent i 1999 til 6 prosent i 2001. Rådet mener disse reduksjonene samlet sett gir et inntrykk som må betegnes som negativt, og at NRK2s tematiske mangfold er alvorlig svekket ved disse endringene.

NRK2s satsingsområde er primært film, noe som bekreftes i dramakategoriens andel på 33 prosent av det totale programtilbudet, dette ifølge NRKs egen database. I følge allmennkringkasterregnskapet utgjør denne programkategorien hele 38 prosent av tilbudet. Den stadige økningen av kategorien "Underholdning" er også etter rådets vurdering uttrykk for en tendens. Andelen har økt fra 2 prosent i 1998 til 8 prosent i 2001.

Rådet stiller på denne bakgrunnen spørsmål ved om kanalens tematiske mangfold er tilfredsstillende.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Rådet har tidligere etterlyst flere program innenfor kategorien "Samfunnsspørsmål". I 2001 utgjør, som nevnt under punktet om tematisk mangfold ovenfor, program innenfor områdene fakta, informasjon og samfunn hele 20 prosent av det totale tilbudet. Rådet har et generelt inntrykk av at flere av disse programmene inneholder analytiske, kritiske og fordypende

perspektiv. I denne forbindelse vil rådet framheve et program som "Nyhetsblikk", som er et timelangt nyhetsmagasin med et bredt tematisk innhold. Det anlegges i stor grad et analytisk og kritisk blikk på saker innenfor politikk, samfunn og kultur, det gis bakgrunnsinformasjon og tas tid til å sette sakene inn i en større sammenheng.

Nyhetene på NRK2 inneholder klart slike perspektiv, og som tidligere nevnt har andelen økt betraktelig i 2001.

Rådet framhevet i fjorårets rapport NRK2 som den kanalen som prioriterer kultur høyest. Vurderingen hadde sin bakgrunn i kulturundersøkelsen, som viste at godt over halvparten av programmene om kulturlivet hadde et kritisk/analytisk perspektiv. I 2001 er andelen "Kunst, kultur, medier" redusert til 5 prosent. Det er en reduksjon på to prosentpoeng i forhold til 2000 og hele seks prosentpoeng i forhold til 1999. Rådet mener kanalen godt kan styrke andelen program i denne kategorien i retning av tidligere nivå, men har fortsatt en klar oppfatning av at de kritiske, analytiske og fordypende perspektivene er tilstede i programmene i denne kategorien.

2.2 Brede og smale publikumsgrupper

a) Publikumshenvendelse

I fjorårets rapport uttalte rådet følgende: "NRK2 synes nå klart å bevege seg bort fra den unge og tunge appellen i retning av en mer bredt orientert kanal, det vil si en kanal med sterk vekt på drama og underholdning.". Rådet mener det er behov for å nyansere denne konklusjonen noe for 2001. Det synes som om innholdet i NRK rendyrkes i to hovedbolker: på den ene siden et bredt anlagt underholdningstilbud med hovedvekt på film, og på den andre siden en tung satsing på fakta/informasjon og samfunnsrelatert stoff, inkludert en stor andel nyheter. Selv om man helt klart kan si at filmtilbudet i NRK har en bred appell i befolkningen, er nok tendensen at det øvrige programinnholdet langt på vei er rettet mot den delen av publikum som har høyere utdanning. Dette bekreftes også i refereringen til Norsk Gallups målinger i NRKs allmennkringkasterregnskap.

I denne vurderingen er det også grunn til å se på enkeltsatsinger og utprøving av mer eksperimentelle format som klart henvender seg til ungdom og unge voksne. Her er det naturlig å nevne "Forfallsprosjektet", der programleder Kristoffer Schau fra Petreprogrammet "Karate" flyttet inn i et butikkvindu på Karl Johan i Oslo. Prosjektet er NRKs første 100 prosent multimediale satsing. Programmet var ifølge NRK det mest sette på NRK2, til tross for et sent sendetidspunkt. Prosjektet fikk stor generell oppmerksomhet, og skapte debatt i flere medier. Et annet eksempel er den alternative dekningen av Amandaprisen i NRK2, hvor to komikere satt og kommenterte det direkte sendende showet i NRK1. Her viser NRK2 at kanalen representerer et alternativ til det tradisjonelle og bestående, rettet mot en ung/voksen målgruppe.

For barn og de helt unge serne er tilbudet i 2001 helt nede på et minimumsnivå, med en prosent. Som det framgår av vurderingene ovenfor er dette en tendens rådet forholder seg svært kritisk til.

Minoritetsprogrammene "Migranytt" og "Migrapolis" har i 2001 vært sendt i NRK2 først, med reprise i NRK1. Programmet "Migranytt" er som tidligere nevnt lagt ned, og rådet

etterlyser NRKs videre planer for minoritetstilbudet i kanalen. Det framgår ikke av NRKs allmennkringkasterregnskap om NRK2 har hatt samiske sendinger.

Rådet har de samme bemerkninger om henvendelsen til hørselshemmede som det framgår av vurderingene under dette punktet om NRK1.

Etter rådets vurdering medfører de nevnte endringene i programtilbudet at variasjonen i publikumshenvendelsen er redusert i 2001.

Generelt finner rådet grunn til å understreke det problematiske i å konsentrere bestemte programkategorier i NRK2 for å redusere tilsvarende i NRK1. Som rådet har pekt på i flere år er ikke en slik programmering forenlig med allmennkringkastingsforpliktelsene så lenge store publikumsgrupper ikke kan ta inn NRK2. I denne sammenhengen vil rådet framheve filmtilbudet i NRK2 spesielt. Det er en kjent sak at det er en stor publikumsinteresse for film. Det gir også NRK uttrykk for i sitt allmennkringkastingsregnskap for 2001. Rådet har et generelt inntrykk av at bredden i filmtilbudet er stort, både når det gjelder genre og opprinnelsesland. Det er således ikke publikumsoppslutningen alene som tilsier at dette tilbudet burde være tilstede i den kanalen som er riksdekkende.

b) Representasjon

Rådet har i flere år vurdert det slik at NRK2 fyller kravene til representasjon slik de er presisert i rådets kriterier. Når det gjelder de ulike minoritetene er det uklart for rådet hvorvidt den samiske befolkningsgruppen er representert i kanalen. Andre minoriteter ble i 2001 ivaretatt i programmer som "Migranytt" og "Migrapolis", men her er tilbudet redusert.

Når det gjelder funnene i minoritetsundersøkelsen rådet fikk utført i 2000, scoret NRK2 høyt når det gjelder andelen etniske temaer i innslagene. I tillegg ble konkrete programmer som ungdomsprogrammene "Smørøyet" og "U" framhevet fordi de utmerket seg med en flerkulturell profil. Rådet har ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om NRK2 har slike program i 2001. Det generelle inntrykket er imidlertid at funnene om at innslagene om etniske minoriteter i programmene i NRK2 i større grad viser handlekraftige aktører og flere positive vinklinger av den ikke-vestlige verden fortsatt er gyldige.

For øvrig viser rådet til bemerkningene til de øvrige kriteriene.

3. Daglige nyhetsprogrammer og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål.

Rådet konstaterte i fjorårets rapport at år 2000 representerte et vendepunkt for det generelle fokuset på politikk og samfunnsliv i kanalen. Programstatistikken for 2001 forsterker dette inntrykket. Kategoriene "Samfunnsspørsmål" og "Fakta/informasjon" utgjør sammen med andelen "Nyheter" nær en tredel av programtilbudet. Kanalen har også tradisjonelt hatt et sterkt fokus på internasjonale forhold, og rådet har ikke grunnlag for å betvile at dette fokuset er opprettholdt. Kulturnyheter inkluderes i nyhetsmagasinet "Nyhetsblikk".

Rådets vurdering er at NRK2 nå innfrir sine forpliktelser på dette området.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

(a) Språk

Målsettingen på 25 prosent nynorskandel i NRK2 ble nådd i 2001.

Rådet har heller ikke i 2001 mottatt informasjon om bruken av samisk i kanalen, og har dermed ikke grunnlag for uttalelser på dette området. Programmene "Migrapolis", som er et kritisk samfunnsprogram om det flerkulturelle Norge, og "Migranytt" med nyheter på minoritetsspråk ble sendt på NRK2 i 2001. Det sistnevnte programmet ble imidlertid lagt ned i desember 2001. Rådet viser til sine merknader om dette under vurderingen av NRK1 ovenfor.

b) Identitet

Slik kriteriet er presisert av rådet legges det vekt på å fremme bevisstheten om det mangfold av identiteter og livsformer som Norge rommer, samt en bred dekning av internasjonale forhold og kulturimpulser fra ulike deler av verden. Ut fra denne forståelsen mener rådet at NRK2 bidrar til å styrke norsk identitet. I denne sammenhengen legges det vekt på at kanalen i større grad enn mange andre kanaler har et fokus på alternative uttrykk, noe som også reflekteres i mer eksperimentelle og kontroversielle programformater og program. I tillegg har det sterke internasjonale perspektivet og den brede kulturdekningen tradisjonelt bygget opp om en slik vurdering.

c) Kultur

NRK2 hadde i flere år en relativt høy andel kulturprogram. I 1997 utgjorde andelen 14,5 prosent og i 1998/99 lå andelen stabilt på 11 prosent. I 2000 gjorde NRK imidlertid endringer i programsammensetningen som førte til at andelen kulturprogram ble redusert til 7 prosent. Med bakgrunn i at kulturnyhetene dette året ble innlemmet i det nye programmet "Nyhetsblikk", valgte rådet å ikke vektlegge denne nedgangen. Når andelen i 2001 er ytterligere redusert til 5 prosent mener rådet at tendensen har gått for langt. NRKs profilering av denne kanalen bør tilsi at kultur bør ha et større fokus enn det som nå presenteres.

Andelen underholdning har økt jevnt de siste årene, og er nå oppe i 8 prosent av det totale programtilbudet. Relativt sett er det en sterk økning fra 0,3 prosent i 1997 til 8 prosent i 2001. Rådet anser det som positivt at kulturformidlingen i NRK har et relativt variert uttrykk. Blant annet sender kanalen fortsatt programmet "Hovedscenen", som blant annet inkluderer overføringer av ballett- og operaforestillinger, hver lørdagskveld i beste sendetid. Programmet "Nyhetsblikk" inneholder som tidligere nevnt et mangfold av kultur- og medienyheter. Rådets kulturundersøkelse viste at behandlingen av norsk kulturliv var svært omfattende og god, og at kanalens særlige bidrag til styrkingen av norsk kultur ligger i den spesielle oppmerksomheten de seriøse kunst- og kulturuttrykkene får. Rådet har ikke oppfatning av at dette har endret seg.

Programstatistikken for 2000 ga utslag på profilomleggingen NRK gjennomførte for to år siden. NRK2 er nå godt etablert som "filmkanalen", og NRK har ikke tatt rådets kritiske bemerkninger om dette til etterretning. Fjorårets vurdering av filmtilbudet i kanalen kan i

hovedsak bli stående: ” Alle dager med unntak av lørdag ble det sendt spillefilmer klokken 21:00 ... Både med hensyn til genre og opprinnelsesland var bredden i filmtilbudet stor... Videre hadde hver ukedag sin genreprofil, med vekslning mellom nyere populærfilmer, årgangsklassikere, norske nye og gamle filmer og «kult-film» eller smalere filmer. NRK har ikke gitt rådet grunnlag for å vurdere filmtilbudet mer spesifikt enn dette.

Rådet vil anta at den sterke satsingen på film i NRK2 har medført at andre kategorier tones ned, for eksempel er andelen musikk redusert fra 12 prosent i 1999 til seks prosent i 2001.

Vurderingen er fortsatt at NRK2s programtilbud samlet sett bidrar til å styrke norsk kultur.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet.

8.2 TV 2

8.2.1 Programprofil

Rådet har i flere år bedt om at allmennkringkasterne utarbeider ensartet programstatistikk etter EBU's klassifiseringssystem. Formålet er å frambringe sammenlignbar statistikk for rådets vurderinger. TV 2 har nå innfridd forventningene, selv om programtilbudet fortsatt presenteres i litt mer detaljerte kategorier. En ytterligere samordning mellom kategoriseringen TV 2 og NRK benytter er således ønskelig. Den prosentvise oversikten i tabellen nedenfor er basert på TV 2s allmennkringkasterregnskap for de fire siste årene.

Programkategori	1998	1999	2000	2001
Drama	31,1	30,5	29,3	30,0
Nyheter	8,2	8,3	9,3	10,7
Mennesker og samfunn ¹⁾	13,1	12,3	10,8	11,2
Komedie	8,1	9,4	10,1	9,2
Show	6	3,3	5	6,4
Sport	8,1	9,2	9,3	9,3
Krim, action, eventyr	10,3	12,5	10,1	7,1
Dokumentar, natur	5,1	4,9	4,8	3,7
Været	2,1	2,1	2	1,9
Musikk, kultur ²⁾	2,8	2,5	1,7	2,8
Religion, livsfilosofi ³⁾	0,6	0,5	0,6	0,8
Barne-tv	3,2	4,3	6,7	6,8
Annet	1,4	0,2	0,2	0,1

1) Kategoriens betegnelse forklares slik i årsmeldingen for 1997: "En kombinasjon av det man på engelsk kaller "human interest" og programmer som i bred forstand defineres som samfunnsproblemer. Programmer som "Holmgang", "Sentrum" og "God Morgen, Norge!" faller inn under denne kategorien."

2) Kategorien "Musikk, kultur" ser ut for å tilsvare det som i 1998 ble kategorisert utelukkende som "musikk".

3) Kategorien "Religion, livsfilosofi" ser ut for å tilsvare det som i 1998 ble kategorisert som "Religion"

TV 2 sendte 6035 timer i 2001, og den rene programflaten utgjorde 5655 timer. Den norskspråklige andelen var på 55,9 prosent.

Rådet har i tidligere rapporter pekt på at TV 2s programtilbud er svært stabilt fra år til år. Samtidig har rådet konstatert endringer i enkelte programtilbud som over tid må sees som klare tendenser. Dette gjelder for eksempel tilbudet til barn. 2000 representerte etter rådets syn et veiskille i TV 2s forhold til den yngre publikumsgruppen, og den positive tendensen videreføres i 2001. Sport er et uttrykt satsningsområde for TV 2. Sportens andel av tilbudet økte fra 5,8 prosent i 1996 til 9,3 prosent i 2000. Andelen opprettholdes i 2001.

Høsten 2001 introduserte TV 2 det nye magasinprogrammet "Absolutt underholdning", med debatter, gjester i studio, reportasjer og featurestoff fra underholdningsverdenen, samt film- og musikkannmeldelser. Magasinet sendes alle hverdager. Dette er i følge TV 2 hovedgrunnen til den markante økningen i kategorien «Musikk/kultur» med over 50 prosent økning i forhold til fjoråret.

Den registrerte nedgangen innen kategorien "Mennesker og samfunn" ble ikke forsterket i 2001, men stabiliserte seg foreløpig med en noe høyere prosentandel på 11,2. Andelen er imidlertid betydelig redusert i forhold til 17,6 prosent i 1996. TV 2 har i samme periode satsset på nyheter, og denne kategoriens andel har økt til 10,7 i 2001 mot 8,2 prosent i 1998.

Andelen nyheter og aktualitetsprogram økte ytterligere i 2001, og representerer etter rådets syn en positiv tendens i TV 2s programsatsing.

8.2.2 Forholdet til allmennkringkastingskriteriene

1. Dekningsgrad

TV 2 dekker 97 prosent av befolkningen. Distribusjonen er hovedsakelig basert på analogt mottak. I kombinasjon med distribusjon via kabel og satellitt har kanalen gjennom det bakkebaserte sendenettet en dekning på over 90 prosent i alle fylker. Dekningskravet i den nye konsesjonen, som gjelder fra 2003, tilsvarer dagens dekning. Det er således ikke krav om ytterligere utbygging av det analoge sendernet i neste konsesjonsperiode. Samtidig åpner de nye konsesjonsvilkårene for at dekningskravet skal sees i forhold til en eventuell overgang til digital distribusjon.

2. Variert programmeny for brede og smale publikumsgrupper

2.1. Variert programmeny

a) Genremangfold

Rådet har hvert år bemerket at det totale dramatilbudet er så stort at det nødvendigvis begrenser rommet for andre genre, og at genreutvalget i dramakategorien gjerne kunne ha vært utvidet. Selv om drama-genrenes andel av programtilbudet i 2001 ble noe redusert, utgjør disse genrene fortsatt omlag 50 prosent av sendetiden. Rådets generelle vurdering på dette området er følgelig fortsatt gyldig.

Selv om rådet mener at kravet om genremangfold i hovedsak må sies å være tilfredsstillt, så er det ønskelig med større genrebredde.

b) Tematisk mangfold

Rådet har i tidligere rapporter konstatert at det er en god tematisk bredde i TV 2s programtilbud, men at visse tema fortsatt har for liten plass i sendeflaten. I den forbindelse har rådet etterlyst egne program om kunst og kultur, vitenskap/forskning, internasjonale forhold samt program om religion og livssyn.

Rådet registrerer at den prosentvise andelen av program i kategorien religion/livsfilosofi har økt forsiktig de siste tre årene. Det er imidlertid fortsatt grunn til å påpeke det beskjedne omfanget denne programkategorien har. Rådet ser positivt på at den faste programposten "Søndagsåpent" inkluderer ulike trosspektiver og samfunnsgrupper, og at noen av programmene som sendes i forbindelse med de store kristne høytidene både har nye og mer utradisjonelle perspektiver. Den generelle tendensen er imidlertid fortsatt at livssynsprogrammene har sitt utgangspunkt i den kristne tro, og at andre religioner og livssyn primært sees i relasjon til denne. Som i fjor etterlyser rådet større representasjon av andre trosretninger, og at disse med fordel kan få en mer selvstendig plattform i programmene. Selv om det kristne perspektivet naturlig har en betydelig plass i det norske samfunnet, tilsier utbredelsen av andre religioner og livssyn at disse burde vies større oppmerksomhet enn det som gjøres i dag. Allmennkringkasteroppdraget forplikter også TV 2 i forhold til å lage programmer for brede som smale grupper. I allmennkringkasterregnskapet for 2001 uttrykker TV 2 et ønske om "*å bli flinkere til å inkorporere ikke-kristne livssyn og minoritetsreligioner i det løpende tilbudet*". Rådet kan ikke se at ønsket er realisert.

2000 markerte, som tidligere nevnt, et skille når det gjelder TV 2s programtilbud for barn. Kvantitativt var det mer enn en dobling av antall timer barne-tv i forhold til tall fra 1998, og programkategoriens andel av det totale tilbudet økte fra 3,2 prosent i 1998 til 6,7 prosent i 2000. Nivået opprettholdes i 2001 med 385 timer barne-tv, 12 timer mer enn i 2000, noe som gir en prosentandel på 6,8 prosent. TV 2s egen målsetting om å sende i overkant av 400 timer barne-tv i 2001, samt antydningen om en mulig ny norskprodusert barne-tv-serie, slik det var uttrykt i fjorårets rapport, ble ikke realisert.

Som i 2000 utgjør serien "Snøbarna" en stor del av TV 2s norskproduserte barne-tv-tilbud i 2001. Ifølge TV 2 er også serien et av selskapets dyreste enkeltprosjekter noensinne. TV 2 sendte 36 nye episoder av programmet "Virre Virre Vapp" og julekalenderen "Olsenbandens første kupp". Begge er norskproduserte. I sommer- og juleferien sendte TV 2 daglige barneinnslag på samisk.

TV 2s barne-tv-tilbud finnes primært i morgenflaten, med et utvidet tilbud på sommeren. I tillegg sendte TV 2 en rekke familiefilmer i høytidene. Ifølge TV 2 er planen å opprettholde tilbudet til barn på samme nivå som i 2001. Rådet mener TV 2 nå inkluderer større tematisk mangfold i tilbudet til barn.

Når det gjelder ungdomsgruppen har rådet tidligere etterspurt en satsing på program innenfor andre genre enn pop-video og lett drama. TV 2s ungdomsmagasin "Sone 2", som ble lansert høsten 2000, er videreført i 2001. Magasinet sendes mandag til fredag, og er ifølge TV 2

kanalens viktigste ungdomsprogram. "Sone 2" sendes samtidig på internett og fjernsyn, og interaktive elementer som sms og e-post er integrerte i sendingen. TV 2 har i stor grad benyttet den "nye" presentasjonsformen "split-screen", det vil si at tv-bildet deles opp i flere uavhengige ruter med ulikt innhold. "Sone 2" skal ta opp temaer som interesserer ungdom på deres egne premisser. Temadelen kombineres med visning av innkjøpte serier, musikkvideoer og –lister. Rådets generelle inntrykk er at innholdet i "Sone 2" i stor grad fokuserer på lettere genre, og savner fortsatt innslag av analytiske og fordypende karakter for ungdomsgruppen. Selv om rådet har forståelse for at andre virkemidler må tas i bruk for å nå de unge, kan vi ikke se at det må være ensbetydende med en innsnevring av innholdet. Rådet ser det som et positivt bidrag til større temabredde i ungdomsprogrammene at TV 2 sendte flere dokumentarer om ulike ungdomskulturer i 2001.

Programkategorien "Sport" har hatt en jevn økning de siste årene. Andelen har økt fra 5,8 prosent i 1996 til 9,3 i 2001, som for øvrig er samme nivå som året før. Sportssendingenes relativt store andel av programflaten er etter det rådet kjenner til resultatet av bevisst satsing fra TV 2s side. I følge TV 2 er de daglige sportsnyhetene, som sendes i forbindelse med nyhetene klokken 18.30 og 21.00, kanalens viktigste produkt i denne sammenhengen. Samtidig må dekning av større sportsbegivenheter sies å ligge innenfor kanalens oppdrag som allmennkringkaster. Kostnadene for senderrettighetene til disse begivenhetene kan imidlertid gjøre det vanskelig for allmennkringkasterne å fylle sine forpliktelser på dette området.

I fjorårets rapport uttalte rådet følgende:

"Rådet er innforstått med de økonomiske problemstillingene knyttet til senderrettigheter til attraktive sportsbegivenheter. Rådet ser derfor svært positivt på at TV 2 samarbeider med norske og utenlandske kringkastere på dette området. Særlig mener Rådet det er viktig at norske kringkastere finner fram til samarbeidsmønstre som reduserer de totale kostnadene forbundet med denne typen sendinger."

TV 2 har i samarbeid med NRK sikret seg visse sportsrettigheter, men ifølge TV 2 er det også eksempler på at rettigheter har gått til andre aktører grunnet økonomi.

Norge har, som redegjort for ovenfor, ikke fastsatt noen liste over viktige begivenheter slik EUs fjernsynsdirektiv gir anledning til. Rådet har tidligere uttrykt håp om at en slik liste kunne være et effektivt virkemiddel for å sikre allmennheten tilgang på fjernsynssendinger fra viktige begivenheter. I dagens situasjon må imidlertid allmennkringkasterne prioritere sine satsinger innenfor de rammer som markedet setter på dette området. Rådet har merket seg at TV 2 i flere avisartikler i 2002 har gitt uttrykk for at sendinger fra neste OL blir for kostbart for kanalen.

c) Analytiske, kritiske og fordypende perspektiv

Slike perspektiv finnes klart i TV 2s nyhetssendinger, dokumentar- og debattprogram. Med program som "Tabloid" og "Holmgang" bidrar kanalen med debatt- og aktualitetsprogram mandag til og med torsdag. I 2001 ble det også sendt ti programmer i serien "Rikets Sikkerhet".

Kulturundersøkelsen rådet fikk utført for to år siden viste at TV 2s kulturdekning i liten grad preges av kritiske og fordypende perspektiv, og at kultur i all hovedsak presenteres som nyhet eller som en vare som skal promoveres. TV 2 har med magasinet "Absolutt" innført et rom for

en bred dekning av kulturlivet, som kommer i tillegg til allerede etablerte programmer som "God morgen, Norge" og "God kveld, Norge". Rådet har imidlertid fortsatt et generelt inntrykk av at det er et stort fokus på kulturindustrien, til tross for visse anslag til fordypende kulturformidling. Slike perspektiver finnes for eksempel i enkeltprogram som ble sendt under vignetten "Arena". TV 2 kan med fordel fortsatt utvide sin aktivitet på dette området.

2.2 Brede og smale publikumsgrupper.

a) Publikumshenvendelse

Rådet har akseptert at en reklamefinansiert kanal først og fremst vil henvende seg til brede publikumsgrupper. Konesjonsvilkår og allmennkringkastingskriteriene som bygger på dem pålegger imidlertid kanalen bestemte forpliktelser også overfor ulike minoritetsgrupper.

TV 2 har som nevnt ovenfor utviklet programtilbudet både til barn og unge, men spesielt i forhold til den sistnevnte målgruppen mener Rådet at TV 2 med fordel kan utvikle større tematisk og genremessig bredde i tilbudet. TV 2 framhever selv tall fra Norsk Gallups TV-meterpanel, som viser at TV 2 har betydelig større andel av de unges tv-seeing enn NRK. Ifølge disse tallene så 33,4 prosent av de unge i aldersgruppen 12-19 år på TV 2, mens 18 prosent benyttet tiden på NRK. Som i fjor tyder tallene fra Norsk Gallups undersøkelser på at TV 2 har et attraktivt ungdomstilbud. Igjen vil rådet oppfordre TV 2 til å satse mer ressurser både på norske produksjoner for denne gruppen, og på program av samfunnsorienterende art.

TV 2 er som allmennkringkaster forpliktet til å ha et tilbud til ulike minoritetsgrupper, herunder den samiske befolkningen. Kravene er gjort mer eksplisitte i den nye konsesjonen TV 2 er tildelt, jf. redegjørelsen ovenfor. I 1999 konstaterte rådet at TV 2 hadde styrket tilbudet til den samiske befolkningen, med blant annet daglige sendinger på samisk for barn og en dokumentarserie om den samiske kulturen. Vurderingen var ikke så entydig optimistisk i rapporten for 2000, hvor rådet ikke fant nevneverdig utvikling av det samiske tilbudet i TV 2. Dette inntrykket står fast for programtilbudet i 2001. Barne-tv på samisk er forbeholdt sommer- og juleferie, i tillegg ble det sendt tre samiske dokumentarer, to av dem var repriser.

Rådet har tidligere støttet TV 2s synspunkt om at kanalens viktigste virksomhet i forhold til den samiske minoriteten sannsynligvis er den naturlige plassen kanalen gir samisk kultur, levesett og livsvilkår i sine riksdekkende nyhetssendinger (28 reportasjer i 2001), men finner grunn til å bemerke at dette alene representerer et for lavt fokus i forhold til forpliktelsene. Rådet mener at TV 2s aktualitetsprogrammer burde være utmerkede arenaer for formidling av samiske perspektiver på ulike samfunnsspørsmål. Det er fortsatt et stykke igjen før TV 2 beveger seg mot nivået i de nye konsesjonsvilkårenes § 3-3 punkt 7, som sier at TV 2 skal ha egne programmer eller programinnslag for den samiske befolkningen, som hovedregel på samisk. I den forbindelse finner rådet fortsatt ikke dokumentert at TV 2 har økt tilbudet av program med samisk teksting.

En annen minoritetsgruppe som rådet har satt fokus på i de fleste tidligere rapporter er de hørselshemmede. Ifølge tall fra Hørselshemmedes Landsforbund er det 600 000 hørselshemmede i Norge. Gruppen utgjør således en relativt stor minoritet. Også for denne gruppen er det utformet konkrete krav i den nye konsesjonen til TV 2. I § 3-5 om teksting for hørselshemmede er det et hovedprinsipp at "TV 2 skal tekste sendingene i tidsrommet 18.00 til 22.00 hver dag for hørselshemmede". Videre heter det at "TV 2 skal ta i bruk teknologi for

automatisert simultanteksting av sine direktesendte nyhets- og aktualitetsprogrammer så snart slik teknologi er tilgjengelig og kvalitetsmessig tilfredsstillende”.

Rådets gjentatte fokus på behovet for en bedring av tilbudet til hørselshemmede har også sin grunn i at fjernsynet er det eneste kringkastingsmediet for denne gruppen. Det er således et særlig behov for å kunne følge direktesendte nyhets- og aktualitetsprogrammer i fjernsyn, for når store grupper ekskluderes fra samfunnsdebatten utgjør det også demokratiproblem.

Situasjonen i dag er i følge TV 2 at arbeidet med å kvalitetssikre teknologien for simultanteksting i forhold til TV 2s sendinger har tatt lenger tid enn først antatt. TV 2 inngikk i 2001 samarbeid med et nytt selskap, SAIL Porth Northern Europe, om å utvikle et automatisert system for simultanteksting. Teknologien vil tas i bruk så snart den er tilgjengelig. Med de konkrete forpliktelsene som nå ligger i den nye konsesjonen forventer rådet at TV 2 snart framlegger et konkret tidsperspektiv for sine planer.

Når det gjelder andre minoriteter uttaler TV 2 i sitt allmennkringkasterregnskap at ”*tema knyttet til etniske minoriteter, kulturell sammensmeltning i større grad må bli en naturlig del av TV 2s løpende programtilbud*”. Rådet vil understreke forpliktelsene TV 2 har når det gjelder program for minoriteter, og vil generelt etterlyse større fokus på dette området.

b) Representasjon

Rådets generelle inntrykk er at det er en balansert representasjon av kjønn i TV 2. I nyhetssammenheng er det ofte to nyhetsankere, ett av hvert kjønn, i studio, og begge kjønn er representert i programlederrollen på tvers av genre og tema. Rådet har ikke gjennomført nye kvalitative undersøkelser av representasjonen i debattprogrammene siden 1997. Da fant man imidlertid at TV 2s debattprogram prioriterte private, enkeltmennesker i større grad enn de andre fjernsynskanalerne. I boken ”*Nyheter først og fremst.*” framgår det at TV 2 og NRK1 har ulike nyhetsperspektiv. TV 2s politiske nyhetsdekning skjer i større grad ut i fra vanlige folks perspektiv, nedenfra og utenfor maktsentra (s. 203). Forfatterne av boken finner at noe av det samme gjelder utenriksdekningen, hvor TV 2 vinkler sakene fra et forbrukerperspektiv, mens NRKs vinkling er borgerperspektivet (s. 166). Rådet antar at hvilket perspektiv kanalene legger på nyhetsdekningen i stor grad har betydning for hvilke representanter som kommer til orde.

TV 2 uttrykker selv et forbedringspotensiale når det gjelder den oppmerksomheten etniske minoriteter vies i sendingene. Fjorårets minoritetsundersøkelse viste at kun 14 prosent av innslagene i kanalen hadde relasjon til etniske temaer. De etniske innslagene fantes hovedsakelig i nyhetene, og 70 prosent av stoffet i kategorien ”politikk/krim/næring”. To innslag hadde representasjon av samer. TV 2 hadde hovedsakelig en negativ vinkling på sine ikke-vestlige blikk på verden. Det etniske var imidlertid hovedtemaet i 44 prosent av de aktuelle innslagene. Rådet har grunn til å anta at funnene i fjorårets undersøkelse fortsatt er gyldige, og følgelig at ulike kulturelle, religiøse og etniske minoriteter er svakt representert i TV 2.

Etter rådets syn bidrar imidlertid den høye andelen nyheter og program om samfunnsspørsmål generelt til stor grad av representativitet.

3. Daglige nyhetssendinger og solid, løpende orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt

Utviklingen av TV 2s nyhets- og aktualitetsdekning har etter rådets syn vært positiv, og den økte satsingen på nyheter i 2000 er opprettholdt i 2001. Kanalen har ni daglige nyhetssendinger på hverdager. 18:30-nyhetene har framstått i flere ulike former etter at ”nyhetstimen” ble introdusert høsten 2000. Fra høsten 2001 er konseptet fortsatt en timelang sending, som er delt i to atskilte programmer. Det første nyhetsprogrammet inneholder generelle nyheter, økonominyheter og sportsnyheter, og det andre programmet er viet nyheter fra kultur- og underholdningsverdenen. Med egne, daglige sports- og underholdningsnyheter tilbyr TV 2 et alternativ til NRKs nyhetsformidling. Som tidligere nevnt har også TV 2 direkte sendte debattprogrammer i beste sendetid fra mandag til torsdag.

Nyhets- og aktualitetsbildet i andre halvdel av 2001 ble i stor grad preget av terroraksjonen mot USA 11. september i fjor og de påfølgende krigsaksjoner i Afghanistan. TV 2 har, til forskjell fra NRK, ikke et stort, fast nettverk av utenrikskorrespondenter stasjonert i utlandet, men baserer sin utenriksdekning på et mer ”fleksibelt system”. I denne forbindelse ble det i følge TV 2 opprettet et midlertidig kontor i Pakistan, og reportere fra utenriksavdelingen befant seg i både i USA og i Afghanistan og grenseområdene rundt. Fleksibiliteten kom også til uttrykk i TV 2s evne til raskt å komme på lufta for å informere om en slik uforutsett hendelse. TV 2 etablerte sending fra sitt studio med god margin foran NRK, med to nyhetsankere i studio som formidlet informasjon om katastrofen.

Rådet kjenner ikke til komparative undersøkelser av TV 2s og NRKs dekning av denne saken og dens videre implikasjoner. Sett i et allmennkringkastingsperspektiv har nyhets-, aktualitets- og debattprogrammer viktige opplysningsfunksjoner, som skal bidra til å sette befolkningen i stand til å utøve sin rolle som samfunnsborgere. I så henseende avdekker forfatterne av boken *”Nyheter først og fremst.”* interessante forskjeller mellom TV 2s og NRKs utenriksdekning. En av konklusjonene etter en gjennomgang av utvalgte utenriksaker fra ulike år er at *”NRKs utenriksdekning er bredere og mer dyptgående enn TV 2s”* (s. 166). Ut fra den samlede vurderingen skisseres tre forskjeller: *”For det første har TV 2 mer hendelsesorientert utenriksdekning enn NRK, som i større grad supplerer faktainformasjonen med bakgrunnsstoff og kommentarer. Det gir ofte NRKs utenriksstoff et mindre dramatisk preg. For det andre har TV 2s utenriksdekning et sterkere konsekvensperspektiv enn NRKs, særlig rettet mot hendelsens betydning for den alminnelige mann og kvinne. NRK legger jevnt over sterkere vekt på de politiske årsakene til de hendelser som finner sted. For det tredje ser TV 2 i større grad utenriksstoffet i et forbrukerperspektiv, som noe som andre – politikere og eksperter – tar seg av, mens NRK ser det i et borgerperspektiv som noe som angår alle.”* (s. 166). Undersøkelsen fant også tilfeller av at TV 2 har grundige redegjørelser som gjør det mulig for de fleste å forstå innholdet i nyhetene, mens NRK på sin side forutsetter mer forhåndskunnskap hos seeren. Eksempelet gis vurderingen av TV 2s dekning av maktkampen i Moskva i 1993: *”TV 2s dekning har en klar pedagogisk profil som gir uinnvidde seere en god mulighet til å tilegne seg innholdet i konfliktens hovedlinjer”*, (s. 142).

Ved opprettelsen av TV 2 i 1992 la myndighetene vekt på ytringsfriheten på sendersiden og valgfriheten på mottakersiden. En sentral målsetting var å utnytte potensialet for norske produksjonsmiljøer, og et flertall i Stortinget la stor vekt på at en ny kanal ville kunne tilby en alternativ nyhetsdekning i forhold til NRK. Konklusjonen i boken *”Nyheter først og fremst.”* er at de to kanalenes nyhetssendinger utvikler seg parallelt innenfor en felles ramme (s. 295). Undersøkelsen viser likevel at det er klare skiller i TV 2s og NRKs valg av konkrete saker

som får plass i nyhetene, og at det er tydelige nyanser i de to redaksjonenes framstilling av noen sentrale nyhetsområder. Rådets generelle inntrykk er at selv om NRK og TV 2 dekker de samme sakene, gjør ulike journalistiske vinklinger og perspektiver til at de respektive dekningene i en viss utstrekning er alternative.

Rådet har tidligere etterlyst bedre dekning av internasjonale forhold i TV 2s nyhets- og aktualitetssendinger. Rådet finner støtte for at denne oppfatningen fortsatt kan gjøres gjeldende i boken *"Nyheter først og fremst."* Her framgår det at det generelt er en mer omfattende utenriksdekning i NRK enn i TV 2, selv om fokus på internasjonale forhold varierer i takt med konkrete hendelser i begge kanaler. Rådet gjentar derfor sitt syn på at nasjonal kultur og identitet avhenger av og skapes i møte med internasjonale strømninger.

I følge den samme boken har nasjonal politikk vært et satsingsområde for TV 2. I forbindelse med Stortingsvalget startet kanalen med egne valgprogrammer en måned før valget. "Valg-Tabloid" med aktuelle saker to dager i uken, ukentlig "Valg Holmgang" med politiske debatter og "ValgDuellen" hvor to politikere møtte hverandre til diskusjon om ett utvalgt tema hver uke. På selve valgdagen hadde TV 2 seks timer valgsending, og partilederdebatten etter valget i samsending med NRK.

Funnene i kulturundersøkelsen i 1998 forsterket inntrykket av at film og populærmusikk er det kulturelle fokuset i TV 2, og at program om kulturliv i liten utstrekning preges av analytiske og fordypende perspektiver. Rådet har merket seg anslag til endring på dette området, men det generelle inntrykket er fortsatt at kulturundersøkelsens funn langt på vei er gyldige. Rådet vil bemerke et positivt inntrykk av at TV 2 gjennom nyhetsmagasinet "Absolutt Underholdning" har økt tematisk fokus på "kringkasting- og mediestoff". Dette stoffområdet ble i kulturundersøkelsen framhevet som lite synlig/neglisjert i kanalenes kulturdekning.

4. Styrking av norsk språk, identitet og kultur

a) Språk

TV 2 ønsker fortsatt verken å innføre kvoter for eller føre statistikk over bokmåls- og nynorskandelen i sendingene. Etter TV 2s oppfatning har kanalen hatt en *"sunn fordeling"* mellom de to målformene, og uttrykker i allmennkringkasterregnskapet for 2001 en målsetning om at språksammensetningen i sendingene skal *"gjenspeile et tverrsnitt av befolkningen"*. I likhet med tidligere år har medarbeidere i TV 2 mottatt språkpriser i 2001, noe TV 2 fremhever i regnskapet. TV 2s programleder Pål T. Jørgensen fikk Riksmålsforbundets lytterpris og Arne Brimi fikk nynorsk kommunenes pris for offentlig språkbruk for innsatsen i TV 2-programmet "Gutta på tur".

Rådet etterlyser fortsatt målstatistikk, men er på generelt grunnlag av den oppfatning at spredningen på dialekter og målformer er god i TV 2.

Det er grunn til å understreke at det samiske språkets representasjon generelt må sies å være for lavt i kanalen som helhet, og at andre minoritetsspråk fortsatt ikke får den oppmerksomhet de burde ha.

b) Identitet

I 2001 var 55,9 prosent av TV 2s sendeflate norsk mot 52,2 prosent i 2000. Programtilbudet i beste sendetid bestod ifølge TV 2 i hovedsak av norske program. Med det relativt omfattende tilbudet av norske serier og situasjonskomedier i tillegg til nyhets- og aktualitetsstoffet, må det sies at TV 2 på mange måter bidrar til styrking av former for norsk identitet.

Oversikten over TV 2s programtilbud fordelt på opphavsland viser at det har skjedd marginale endringer i forhold til 2000. Selv om andelen program fra USA er redusert med litt over to prosentpoeng til 27,9 prosent, er andelen fortsatt relativt høy. Øvrige land er representert med godt under fem prosent. Rådet stiller også spørsmål ved om disse prosentandelene inneholder program som speiler det reelle etniske og kulturelle mangfoldet som disse landene byr på. Rådet har fortsatt ikke statistikk over hvilke genre de ulike landene er representert med, men har et klart inntrykk av at det i all hovedsak dreier seg om fiksjonsstoff, da særlig innen genre som drama, krim, action, eventyr. Med få unntak, som for eksempel den danske krimserien "Mordkommissjonen", sendes disse seriene på formiddag og tidlig ettermiddag.

c) Kultur

Rådet har tidligere pekt på behovet for økt presentasjon av norske kunstnere, kulturbegivenheter og kulturspørsmål, og etterlyste i denne forbindelse kulturnyheter i fjorårets rapport. Rådet ser positivt på at TV 2 har introdusert et fast innslag av kulturnyheter i sendeplanen. Nyhetsmagasinet "Absolutt Underholdning" sendes fem dager i uken klokken 18.30, og må dermed sies å være lett å lokalisere. Etableringen er i tråd med anbefalingene om at det bør bli mer kultur på TV 2, spesielt i beste sendetid, fra kulturundersøkelsen og fjorårets rapport fra rådet.

Rådet ser positivt på at TV 2 med serien "Arena" i 2001 tilbød egne kulturprogram. Kanalen har også en kulturprofil i magasin- og aktualitetsprogram som "God morgen, Norge!" og "God kveld, Norge!". Rådet fastholder imidlertid at underholdningsnyhetene representerer et altfor begrenset perspektiv på kulturelle aktiviteter.

I tråd med rådets generelle inntrykk etterlyses imidlertid stadig flere fordypende og kritiske program på TV 2, hvor kulturlivet i større grad blir presentert som eget tema, ikke bare som aktualitet slik det nå gjøres. En større bredde i format samt noen program for mer definerte målgrupper er også ønskelig.

TV 2 satset også på nordisk film i 2001, med visning av tyve nordiske filmer, deriblant den danske dogmefilmen "Festen", den islandske "Blossi/810551" og den dansk/svensk/tyske samproduksjonen "Frøken Smillas fornemmelse for snø". I tillegg sendte TV 2 fem norske kortfilmer i 2001. Et eksempel er den nyproduserte "Mr Wrinkle i mystiske omstendigheter". TV 2 opplyser at den mest sette filmen hadde i gjennomsnitt 407 000 seere, noe som bekrefter rådets syn på at denne satsingen også er publikumsvennlig.

TV 2 har i flere år bidratt til norsk dramaproduksjon gjennom egne serier, og 2001 var intet unntak. Det ble sendt 164 episoder av serien "Hotel Cæsar", som rundet episode 500 i løpet av året. "Karl & co" ble også sendt, og var i følge TV 2 den mest sette serien i 2001. Et nytt tilbud på seriefronten er "Fox Grønland", hvor handlingen utspiller seg med utgangspunkt i en politistasjon i Oslo. TV 2 opplyser at det fortsatt jobbes med samproduksjoner med kanaler i

andre nordiske land. Dette må anses å være en positiv tendens, som både kan være med på å heve kvaliteten på produksjonene og øke den kulturelle samhandlingen mellom de nordiske landene.

TV 2 bidrar også i 2001 positivt til spredning av filmkunst gjennom visning av norske og internasjonale filmklassikere. Rådet mener kvalitetsfilm også representerer et stort publikumspotensiale, og er derfor positiv til at TV 2; i tillegg til internasjonale storfiler. i stadig økende grad viderefremidler norske kvalitetsfilmer. Eksempler fra 2001 er ”Eggs”, ”Insomnia og ”Brent av frost”.

5. Redaksjonell uavhengighet og medieetikk

Ettersom rådet ikke har foretatt spesifikke undersøkelser på dette området, har ikke rådet det nødvendige grunnlaget for å vurdere om kanalen innfrir dette kravet.

9. ALLMENNKRINGKASTINGSTILBUDET SAMLET

Radiokanalene

NRK P1

Rådet har i tidligere rapporter påpekt at 1999 representerte et klart skille når det gjelder en klarere profilering av de tre rikskanalene til NRK, en tendens som ble ytterligere forsterket i 2000. Programomleggingen førte til ytterligere reduksjon av bredden i programkategorier. Rådet har ikke grunnlag for å anta at det er gjort vesentlige endringer i denne delen av programtilbudet i 2001. De to største kategoriene ”Underholdning” og ”Musikk” utgjør 58 prosent av det totale programtilbudet. Den prosentvise fordelingen av programkategorier på P1 i 2001 er identisk med fordelingen året før, og bekrefter det generelle inntrykket av P1 som en svært allmenn kanal med fokus på underholdning, lett musikk og nyheter.

Rådet finner ikke grunnlag for å betvile at et mangfold av genre er representert i kanalen. Det er imidlertid viktig at en klart bredere målgruppe-innretning ikke skjer på bekostning av genremangfoldet. Det tematiske mangfoldet i P1 er svært stort. Kritiske og analytiske perspektiv ivaretas blant annet ved det relativt store omfanget av nyhets- og aktualitetsprogram.

Når det gjelder bredden i publikumshenvendelsen registrerer rådet at det er planlagt å etablere et tilbud for barn i kanalen, slik rådet har etterlyst de siste årene. Tilbudet til den samiske befolkningsgruppen gjennom Sami Radio anses svært godt. Det tilbys imidlertid ikke sendinger på minoritetsspråk over riksnettet. Rådet ber NRK vurdere å utvide tilbudet på kvensk/finsk samt gjøre disse sendingene landsdekkende. Når det gjelder graden av publikumshenvendelse til norske minoriteter generelt, mener rådet at det er rom for å øke dette fokuset.

Distriktskontorene bidrar i vesentlig grad til å sikre at et mangfold av norske identiteter representeres i kanalen. Når det gjelder bruken av norsk språk, har nynorskandelen økt fra 15 prosent i 2000 til 27 prosent i 2001.

Kanalprofileringen har medført en sterk økning av tilbudet på underholdningsprogram og lettere musikk i P1. Rådet har ikke informasjon om musikkfordelingen for 2001. Kulturprogrammene har stadig et så lite omfang at de ikke fanges prosentuelet. Generelt mener rådet at det burde være rom for atskillig større variasjonsbredde i kanalens kulturtilbud. Det er likeledes ønskelig med større bredde i format, samt mer analytisk og fordypende kulturformidling.

NRK P2

P2 har en også i 2001 klar profil som NRKs kulturkanal. Musikkprogrammernes andel av programtilbudet utgjør hele 47 prosent. Rådet har ikke informasjon om musikkfordelingen for 2001. Kulturundersøkelsen fra 1999 viste at P2s programmer om kulturlivet hadde hovedfokus på klassisk musikk, samt at hele 54 prosent av kulturprogrammene var rettet mot det en kan kalle et nisjepublikum. Mange av kanalens engasjerende og faglig solide program kunne i seg selv gjerne nådd et bredt publikum, men styres utenom de store publikumsgruppene ved kanalens klare målgruppeinnretning. Rådet finner stadig grunn til å etterlyse større bredde i den kulturelle oppmerksomheten.

Den samiske minoriteten ivaretas med nyhetssendinger på samisk alle hverdager. Fjorårets minoritetsundersøkelse viste at kanalen var blant de med best etnisk dekning, og at de etniske innslagene var spredt over flere programgenre.

Nynorskandelen har økt til 22 prosent i 2001 etter at andelen var nede på et svært lavt nivå i 2000 med 15 prosent. Rådet mener en kanal som i så stor grad er orientert mot norsk kultur- og samfunnsliv bør ha en rimelig representasjon av nynorsk.

P2 utmerker seg som kanalen som i størst utstrekning anlegger analytiske, kritiske og fordypende perspektiv i sine sendinger. Kulturundersøkelsen viste at hele 84 prosent av kulturprogrammene var preget av slike innfallsvinkler. Rådet finner imidlertid grunn til å peke på at programkategoriene "Nyheter" og "Samfunnsspørsmål" samlet har blitt redusert med i overkant av 10 prosent siden 1997. Dersom denne tendensen fortsetter, vil dette klart svekke kanalen på sikt.

NRK Petre

Til forskjell fra de øvrige kanalene er underholdning svært profilert i Petre. Samlet gjør de to underkategoriene "ungdom/musikk", "ungdom/underholdning" og hovedkategorien "Musikk (18-24)" 70 prosent av det totale programtilbudet. Rådets inntrykk er at den genremessige fordelingen er rimelig god, målgruppeinnretningen tatt i betraktning. Kulturundersøkelsen viste at det er populærmusikken ved siden av film som dominerer dekningen av kulturlivet. Også tilbudet av nyheter og samfunnsprogram er av et rimelig omfang.

Petre bidrar uten tvil til utviklingen av en norsk ungdomsidentitet. Rådet mener derfor det er ønskelig at også musikktilbudet har god spredning med hensyn til opprinnelse, og at ungdom

med minoritetsbakgrunn føler seg tiltalt av kanalen. Minoritetsundersøkelsen viste at en svært lav prosent av innslagene behandlet etniske tema. Rådet mener at en ungdomskanal som Petre må påta seg et særlig ansvar for å synliggjøre minoritetsperspektiv og sikre personer med minoritetsbakgrunn representasjon i kanalen.

Nynorskprosenten i Petre var i 2000 på 27%, et nivå som rådet håper opprettholdes.

Rådet har årlig konstatert at det statistiske materialet om kanalens programvirksomhet er svært mangelfullt. Rådet forventer at NRK benytter samme klassifikasjonsskjema som de øvrige kanalene ved rapporteringen for 2002.

P4 Radio Hele Norge

I fjorårets rapport valgte rådet en positiv innfallsvinkel ved vurderingen av P4. Bakgrunnen var at P4s ledelse la fram konkrete planer for programområder rådet tidligere har etterlyst eller pekt på som mangelfulle. I tilknytning til årets vurdering har rådet innhentet en kvalitativ undersøkelse av programvirksomheten i P4. Undersøkellesmaterialet består av program i P4s sendeskjema som etter rådets syn er sentrale for kanalens forpliktelser som allmennkringkaster, og som også P4 har framhevet som viktige for kanalens allmennkringkastingsprofil. Undersøkelsen viser at P4 gjennomgående benytter sitt generelle musikkformat i alle program og at det er den enkle studioformen som dominerer, med studio- og telefonintervjuer. Videre avdekker undersøkelsen at bredden i programtilbudet er redusert etter 1. januar 2002. Det er derfor fortsatt grunn til å etterlyse genremessig variasjon i sendingene.

Når det gjelder publikumshenvendelse viser P4-undersøkelsen at P4s barneprogram har tendenser til å rette seg mot en bredere og eldre målgruppe både verbalt og musikalsk. Rådet mener P4s tilbud til barn bør inneholde både barnemusikk og varierte tema for denne gruppen.

P4 har daglige nyhetssendinger på samisk. Rådet mener at det i tillegg til den samiskspråklige representasjonen i nyhetssendingene, også er viktig at samiske tema får en plass i andre program. P4 la ned programmet "Multi Kulti", som var en del av de programplanene rådet la positiv vekt på i fjorårets rapport. Ifølge P4 skal minoritetsperspektivet nå inkluderes i den ordinære programvirksomheten. Rådet ser positivt på at P4 ser denne muligheten, men understreker konsesjonsvilkårenes krav om program for etniske minoriteter forutsetter at disse forsøkes nådd som særskilt publikumsgruppe av P4.

I programkategorien "Religion/livssyn" har P4 blant annet sendt programmet "Møteplassen", som ifølge P4 har en "forkynnende profil". I tillegg har P4 sendt livssynsmagasinet "Tro og utro", som ifølge P4 inneholder livsfilosofi, livssyn, etikk og moral. P4-undersøkelsen bekrefter P4s beskrivelse av profilen i "Møteplassen" som forkynnende. Rådet etterlyser systematisk behandling og representasjon av andre trosretninger.

Rådet registrerer at verbalinnslagene fortsatt utgjør en ekstremt lav andel av det totale programtilbudet i kanalen. En slik overvekt av musikk kan etter rådets syn vanskelig gi rom for tilstrekkelig bredde i programtilbudet. Dette gjelder både tematisk og genremessig. Eksempelvis viser P4-undersøkelsen at ungdomsprogrammet Guru hadde et gjennomgående fokus på kjendisnyheter og musikk, og påfallende mangel på de tema som framheves i P4s beskrivelse av programmet. Rådet har merket seg at P4 fastholder at en slik fordeling mellom

verbal- og musikkandelene i kanalen er ønskelig, og at musikkandelen ikke bør reduseres. Rådet vil også peke på at de hyppige musikkinnslagene begrenser mulighetene for fordypende og analytiske perspektiv i programmene.

P4s nyhetssendinger holder etter rådets oppfatning et godt profesjonelt nivå, og den tematiske bredden må anses tilfredsstillende her. P4-undersøkelsen viser at graden av kritiske og fordypende perspektiv er lav i øvrig programvirksomhet. Dette gjelder blant annet ulike kulturprogram, som ifølge P4 klart anlegger slike perspektiv. Kulturundersøkelsen for to år siden viste at populærmusikk var den klart største temakategorien, et funn også årets P4-undersøkelse kan sies å støtte opp om. I tillegg viser P4-undersøkelsen at en stor andel av innslagene i kulturprogrammene kan karakteriseres som "lanseringsjournalistikk". Rådet mener fortsatt at P4s kulturdekning kan bli atskillig bredere og dypere.

Ifølge P4s målførestatistikk domineres fortsatt sendingene språklig av et øst-norsk dialektgrunnlag, selv om det har vært en økning av enkelte dialekter i kanalen. Rådet må på nytt henviser til nynorskens hevd på en rimelig offentlig representasjon.

Fjernsynskanalene

NRK1

Generelt er genrebredden og det tematiske mangfoldet svært tilfredsstillende i kanalen. Rådet påpeker imidlertid de negative effektene av at NRK både har flyttet hoveddelen av filmtilbudet fra NRK1 til NRK2 og økt satsingen på film. Inntil NRK2 blir allment tilgjengelig bør en større andel av de populære spillefilmene også gjøres tilgjengelig i NRK1.

NRK1 opprettholder stadig analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. Både nasjonalt og regionalt tilbyr NRK1 nyheter og solid, løpende orientering om samfunnsforhold. Kulturundersøkelsen viste at kanalen har god bredde i kulturdekningen, at ulike målgrupper tilgodeses, og at også denne programkategorien i stor grad behandles ut ifra analytiske perspektiv.

Kanalen balanserer den brede appellen godt i forhold til det tilbudet som gis til spesifikke publikumsgrupper. Rådet ser eksempelvis svært positivt på måten NRK1 fyller sine forpliktelser overfor barn og unge. NRK1 har imidlertid redusert barnetilbudet betraktelig i de siste årene. Rådet vil derfor følge utviklingen av dette tilbudet nøye i tiden framover. Generelt er ulike minoritetsgrupper godt ivarett i form av regelmessige program. NRK legger imidlertid ned nyhetsprogrammet "Migranytt". Rådet håper ikke dette betyr at NRK vil svekke tilbudet til ulike minoritetsgrupper i kanalen. Rådet oppfordrer ellers kanalen til å ivareta de nasjonale minoritetenes rettigheter slik disse framgår av formelle dokument på området. Kanalen kan også med fordel integrere minoritetsperspektiv i ordinære kultur- og samfunnsprogram.

De hørselshemmede får fortsatt ikke et tilstrekkelig tilbud fra kanalen. Særlig gjelder dette muligheten for å få med seg nyheter og samfunnsdebatt. Rådet har forståelse for at utvikling av ny teknologi tar tid, men etterlyser nå en mer konkret tidsplan for dette arbeidet.

NRK1 benytter bokmål i 88% av taletiden. Nynorsk kan følgelig ikke anses tilstrekkelig representert i kanalen. Rådet mener også klart at NRK1, som den mest allment innrettede kanalen til NRK bør reflektere minoritetsspråk i rimelig utstrekning.

Rådet finner at NRK1samlet sett klart tilfredsstillende kravet om styrking av norsk kultur, men at kanalen bør ta opp mer ikke-etnisk norsk og samisk stoff i kultursendingene.

NRK2

Til tross for de mange positive aspektene ved omleggingen av NRK2s programprofil, finner rådet grunn til å understreke at utifra en sentral forutsetning for allmenkringkasting, allmenn tilgang, bør NRK være varsom med å avskjære store publikumsgrupper fra populære tilbud innen kulturformidling og samfunnsorientering. Inntil den teknologiske utviklingen muliggjør allmenn tilgang til NRK2, bør NRK utifra et slikt perspektiv balansere eget behov for kanalprofilering og publikums behov for tilgang til et bredt spekter av programkategorier. Rådet mener NRK må være særlig varsom med utstrakt programmessig deling mellom de to fjernsynskanalene så lenge dekningsgraden for NRK2 er lav i store deler av landet.

NRK2 er i stadig utvikling. Så vidt Rådet kan bedømme, medfører dette stadig større genremessig bredde i kanalens programtilbud. Kanalens tilbud til barn og unge er sterkt redusert, fra 18 prosent i 1998 til bare én prosent i 2001. Rådet etterlyser igjen et tilbud til barn og unge, og mener fortsatt det bør være godt rom for kvalitetsproduksjoner for de yngste seerne i kanalen. NRK har ikke tatt hensyn til rådets tidligere bemerkninger om at en kanal av NRKs format bør tilby program om religion og livsfilosofi. Denne programkategorien har fortsatt et så begrenset omfang at det ikke fanges prosentuell.

I 2001 utgjør program innenfor områdene fakta/informasjon og samfunn hele 20 prosent av det totale programtilbudet. Rådet har et generelt inntrykk av at flere av disse programmene inneholder analytiske, kritiske og fordypende perspektiv. Reduksjonene i mange av de øvrige programkategorienes omfang gir for øvrig samlet sett et inntrykk av at det tematiske mangfoldet i kanalen er svekket.

Rådet finner ikke dokumentert at den samiske minoriteten ivaretas i NRK2s sendinger. Når det gjelder tilbudet til andre minoriteter gjelder tilsvarende som for NRK1. Minoritetsundersøkelsen viste at kanalen representerer disse gruppene godt.

TV 2

Kravet om genremangfold er i hovedsak tilfredsstillende i TV 2, men det er etter rådets syn fortsatt ønskelig med større genrebredde. Selv om den totale andelen fiksjonsprogram innen genre som drama, krim, action, eventyr og situasjonskomedier ble noe redusert i 2001, utgjør disse genrene stadig om lag 50 prosent av sendetiden.

Den tematiske bredden er i prinsippet god, men visse tema har fortsatt for liten plass i sendeflaten. Dette gjelder særlig vitenskap/forskning og religion/livsfilosofi. I den sistnevnte kategorien har TV 2 forsiktig økt omfanget de siste årene, men fortsatt er det rådets oppfatning at ikke-kristne religioner og livssyn ikke vies den oppmerksomheten utbredelsen i samfunnet skulle tilsi.

Etter TV 2s styrking av barnetilbudet mener rådet at kanalen nå inkluderer et større tematisk mangfold i tilbudet til barn. Når det gjelder ungdomsprogram, bør kanalen videreutvikle tilbudet til denne publikumsgruppen både genremessig, tematisk og i form av analytiske tilnæringsmåter.

Rådet kan ikke spore noen nevneverdig utvikling av TV 2s tilbud til den samiske befolkning. Barne-tv på samisk er forbeholdt sommer- og juleferie. Rådet mener TV 2s aktualitetsprogram burde være utmerkede arenaer for formidling av samiske perspektiv på ulike samfunnsproblemer. Rådet finner heller ikke dokumentert at TV 2 har økt tilbudet av program med samisk teksting. Rådet understreker også forpliktelsene TV 2 har når det gjelder program for etniske minoriteter, og etterlyser generelt større fokus på dette området.

Rådets gjentatte fokus på behovet for en bedring av tilbudet til hørselshemmede har fortsatt ikke resultert i tilfredsstillende tilrettelegging for teksting av program. Rådet forventer at TV 2 nå framlegger en konkret tidsplan for utvikling av teknologien for simultanteksting, og viser til de konkrete forpliktelsene som framgår av de nye konsesjonsvilkårene til kanalen.

Med ni daglige nyhetssendinger og nærmest daglige debattprogram i beste sendetid, må kravet om orientering innen samfunnsproblemer klart sies å være tilfredsstillende. Videre presenteres stoffet i kanalens nyhets- og aktualitetsprogram i stor grad utifra analytiske og fordypende perspektiv.

Funnene i kulturundersøkelsen i 1998 forsterket inntrykket av at film og populærmusikk er det kulturelle fokuset i TV 2, og at program om kulturliv i liten utstrekning preges av analytiske og fordypende perspektiv. Rådet ser positivt på at TV 2 har introdusert et fast innslag av kulturnyheter gjennom nyhetsmagasinet "Absolutt Underholdning". I tråd med rådets generelle inntrykk etterlyses imidlertid stadig flere fordypende og kritiske program, hvor kulturlivet i større grad blir presentert som eget tema, ikke bare som en aktualitet. En større bredde i format samt program for mer definerte målgrupper er også ønskelig.

Med det relativt omfattende tilbudet av norske serier og situasjonskomedier i tillegg til nyhets- og aktualitetsstoffet, må det sies at TV 2 på mange måter bidrar til styrking av former for norsk identitet.

Rådet er fortsatt av den oppfatning at spredningen på dialekter og målformer er god i TV 2. Under henvisning til nynorskens hevd på en rimelig offentlig representasjon, forutsetter rådet likevel at kanalen presenterer språkstatistikk for 2002. Det samiske språkets representasjon må imidlertid sies å være for lavt i kanalen som helhet, og andre minoritetsspråk får fortsatt ikke den oppmerksomheten de burde ha.

LITTERATURLISTE

Andersen, Michael Bruun, 1996: TV- nyhetene i norske allmennkringkastingskanaler den 27. november 1996, Allmennkringkastingsrådet

Bakke, Marit, 1996: Kulturdekningen i radio, Allmennkringkastingsrådet

Bachmann, Hilde og Willbergh, Ilmi, 1997: Debatten er demokratiets salt, Allmennkringkastingsrådet

Bachmann, Hilde, 1998: Verden i norsk TV, Allmennkringkastingsrådet

Braathen, Liv, 1999: Kultur i norske allmennkanaler, Allmennkringkastingsrådet

Communication from the Commission, 2000 – Services of General Interest in Europe
DOC/00/25

Communication from the Commission on the application of State Aid rules to Public service broadcasting, 2001

Eide Johansen, Arild og Klasson, Peter 1998: Utlandet i norsk radio, Allmennkringkastingsrådet

Enli, Gunn, 2002, Programtilbudet i *P4 Radio Hele Norge*. En kvalitativ analyse av sju programmer, Allmennkringkastingsrådet

Fetveit, Arild, 2002, "Reality" Virkelighetsshow og eksperimentfjernsyn, Allmennkringkastingsrådet

Hauger, Knut Kristian, 2000, Under markedslovene, Nyere allmennfjernsyn i Italia innenfor rammen av public service problematikk, med vekt på politikk, marked og programflater, Hovedoppgave i medievitenskap for cand.philol.-graden, Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo

Haugland, Valgerd Svarstad (2002) Orientering om NRK, Kultur- og kirke departementet

Hibberd, Matthew, 2001, The reform of Public Service Broadcasting in Italy, Department of Film and Media, University of Stirling

Hibberd, Matthew, 2001, Public Service Broadcasting in Italy, Historical Trends and Future Prospects, Department of Film and Media, University of Stirling

Horn, Ellen, 2001: Mediepolitisk redegjørelse, Kulturdepartementet

Innst. O. nr. 2 (1990-91), Innstilling frå Kyrkje- og kulturkomiteen om TV 2. Lov om reklame i kringkasting mv. (Ot. prp. nr. 55 (1989-90))

Innst. S. nr. 142 (2001-02), Innstilling fra kultur-, familie- og administrasjonskomiteen om i ytringsfrihetens tjeneste. Mål og virkemidler i mediepolitikken.

Innst. S. nr. 94 (1995-96), Innstilling frå kultur-, familie- og administrasjonskomiteen om tilleggskanal for NRK-Fjernsynet mv.

Larsen, Peter, 1996: Kulturdækningen i TV. En pilotundersøgelse, Allmennkringkastingsrådet

NOU 1999:27 Ytringsfrihetskommisjonen, Kulturdepartementet

Odland, Eigil, 1997: Variasjon i eteren, Allmennkringkastingsrådet

Oseland, Marius, 2001: Slipp verden inn-jingel på P4, Allmennkringkastingsrådet

Pressemelding av 28. januar 2002 "Digital-tv til alle", NRK og TV 2

RAI Annuario (1999)

Rapport om muligheten for å etablere et nytt riksdekkende FM-nett, Post- og teletilsynet 2001

Referat fra Stortingets møte 25. april 2002 (debatten om mediemeldingen)

Service Contract between the Ministry for Communications and RAI RadioTelevisione Italiana SPA (2000) (RAIs engelske oversettelse av *Tjenestekontrakten*)

Skogerbø, Eli, 2000: Samiske medier, Innhold, bruk og rammevilkår, Universitetet i Oslo.

Skretting, Katrine, 1996: Allmennkringkasting for barnepublikummet, Allmennkringkastingsrådet

St.meld. nr.15 (2000-2001) Nasjonale minoriteter i Noreg

St.meld. nr. 12 (1996-97) Kringkasting og dagspresse 1995 mv.

St.meld. nr.57 (2000-2001) I ytringsfrihetens tjeneste – Mål og virkemidler i mediepolitikken

Waldahl, Ragnar, Andersen, Michael Bruun og Rønning, Helge, 2002, Nyheter først og fremst, Norske tv-nyheter: myter og realiteter, Universitetsforlaget

Østbye, Helge, 1996: Allmennkringkasting? Allmennkringkastingsrådet

Internettider

<http://www.agcom.it>

<http://www.gallup.no> – Gallups mediebarometer 2001

<http://www.hlf.no/meny.htm>

<http://www.kum.dk> - Pressemeldinger fra Kulturministeriet i Danmark

<http://www.nrk.no> - alle referanser fra perioden april-mai 2002

<http://www.odin.dep.no/kkd/norsk/medier/konsesjon/>

<http://www.p4.no> – alle referanser fra perioden april-mai 2002

<http://www.TV.2.no> - alle referanser fra perioden april-mai 2002